

JAARSTUKKEN 2019

ALGEMEEN

Inhoudsopgave

Gemeente Borger-Odoorn

.....	1
Jaarstukken 2019.....	1
Algemeen.....	2
Inhoudsopgave	2
Leeswijzer en algemene inleiding.....	5
Samenvatting.....	7
Thema's	10
Onze inwoners.....	10
Sociaal Domein	11
Dienstverlening	15
Onze economie.....	18
Economische ontwikkeling.....	19
Recreatie en Toerisme.....	21
Onze toekomst	25
Duurzame ontwikkeling.....	26
Vitaal Borger-Odoorn	29
De veranderende rol van de gemeente	30
Interne organisatieontwikkeling	33
Onze leefomgeving.....	37
Ruimte en groen.....	38
Wonen en leefbaarheid.....	41
Wegen en verkeer	44
Openbare orde en veiligheid	46
Onze portemonnee	52
Bestuursprogramma.....	53
Financiële begroting	53
Verbonden partijen	56
Paragrafen	58
Algemeen.....	58
Lokale heffingen	60
Weerstandsvermogen en Risicomanagement	69

Kapitaalgoederen	74
Financiering	85
Bedrijfsvoering	88
Verbonden partijen	95
Grondbeleid.....	101
Jaarrekening	109
Toelichting op de balans per 31 december 2019.....	112
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	112
Vaste activa	115
Financiële vaste activa.....	123
Vlottende activa	124
Voorraden.....	124
Uitzettingen.....	126
Liquide middelen	128
Overlopende activa	129
Vaste passiva	131
Eigen vermogen.....	131
Voorzieningen	138
Vaste schulden, looptijd van één jaar of langer	141
Vlottende passiva	142
Netto vlottende schulden, looptijd korter dan één jaar	142
Overlopende passiva	143
Niet in de balans opgenomen verplichtingen	145
Gebeurtenissen na balansdatum	148
Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	149
Onze inwoners.....	152
Onze economie.....	158
Onze toekomst	161
Onze leefomgeving.....	164
Algemene dekkingsmiddelen	170
Overhead	173
Vennootschapsbelasting (VpB)	176
Overige baten en lasten	179
Toelichting centrale posten.....	182
Mutaties reserves.....	184
Gerealiseerd resultaat.....	186
Overzicht van incidentele baten en lasten per thema	187
Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	189

Wet Normering Topinkomens (WNT)	192
Overzicht taakvelden.....	204
Bijlagen	207
Interbestuurlijk toezicht	207
Verplichte beleidsindicatoren	212
Bijlage VI - Lijst met afkortingen	215
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	217

Leeswijzer en algemene inleiding

Algemeen

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 hebben wij, aanvullend op de landelijke maatregelen van het Rijk, als Drentse gemeenten tien maatregelen genomen om onze lokale en regionale ondernemers te ondersteunen. Verder zullen wij voor onze inwoners en ondernemers, waar nodig, maatwerk toepassen.

De uitbraak van COVID-19 raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden. Zo werken veel medewerkers van uit huis en wordt er druk gewerkt om noodzakelijke (digitale) besluitvorming mogelijk te maken.

De Jaarstukken

Dit zijn de eerste jaarstukken opgesteld in nieuwe stijl. De indeling van de jaarstukken is op basis van de vier thema's: Onze inwoners, Onze economie, Onze toekomst en Onze leefomgeving. Tot slot laten we in 'Onze portemonnee' zien hoe wij aan onze inkomsten komen.

Wij leggen verantwoording af over het financiële beheer en over het behalen van de doelstellingen uit de begroting 2019. De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarstukken zijn opgesteld binnen de kaders van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Dit ziet u terug in de indeling en de opbouw van de jaarstukken.

Het jaarverslag

In de themabegroting 2019 zijn per thema doelstellingen benoemd. In de vorige bestuursrapportages werd de voortgang aangegeven per april 2019 (T1 Bestuursrapportage I) en per november 2019 (T2 Bestuursrapportage II). Nu is voor alle doelstellingen de stand per eind 2019 in beeld gebracht.

We geven de doelstellingen weer in een samenvatting. De voortgang geven we aan met onderstaande kleuren.

 afgewerkt	 volgens planning	 niet volgens planning	 nog niet gestart
---	--	---	--

Waar noodzakelijk geven we een toelichting. Dat is in ieder geval zo als de uitvoering van een bepaald doel niet volgens planning loopt of nog niet is gestart. Per doelstelling rapporteren we over de voortgang.

De jaarrekening

Wij kunnen ons voorstellen dat u na het lezen van dit verslag benieuwd bent naar de kosten, of de plannen binnen het budget zijn uitgevoerd en hoe de gemeente er voor staat. In het onderdeel 'Samenvatting' van de jaarstukken staan de belangrijkste oorzaken van het rekeningresultaat.

Bij de balans en het overzicht van baten en lasten zijn de verschillen ten opzichte van de begroting na wijziging in beeld gebracht. Is het verschil groter dan € 25.000 dan lichten wij dit toe. De verschillen ontstaan als in de bestuursrapportage 2019-II een ander bedrag begroot is, dan in het jaarwerk in werkelijkheid is gerealiseerd.

Centrale verklaring voor een aantal posten

We kiezen er in de jaarrekening voor om de mutaties 'loonkosten' en 'kapitaallasten' centraal weer te geven. Dit voorkomt veel verwijzingen en herhalingen. Je hoeft bijvoorbeeld niet meer aan te geven dat het voordeel op het ene taakveld wordt

gecompenseerd op een ander taakveld. Ook laten wij op deze wijze zien hoe de totale loonkosten zich verhouden ten opzichte van de raming.

De SiSa-verantwoording

Van het Rijk en de Provincie ontvangt de gemeente uitkeringen voor een aantal specifieke taken. De SiSa-bijlage is ook een onderdeel van de jaarstukken. In de SiSa-bijlage leggen we verantwoording af over deze specifieke uitkeringen.

Beleidsindicatoren

Volgens het BBV zijn we verplicht om de beleidsindicatoren van Waarstaatjegemeente.nl te presenteren. Deze indicatoren zijn bij de thema's opgenomen, met de bron per indicator. Waarstaatjegemeente.nl verzamelt de gegevens uit een aantal bronnen zoals het CBS en de VNG.

Overzicht taakvelden

Vanaf 2017 moeten gemeenten volgens de vernieuwde BBV-voorschriften ook verplichte taakvelden opnemen in de jaarrekening. Op die manier zijn gemeenten onderling makkelijker te vergelijken. Op deze manier worden het Rijk en het CBS van goede en eenduidige informatie voorzien. Wij hebben in de jaarrekening een overzicht opgenomen van deze voorgeschreven taakvelden.

Wij hopen u met dit verslag een goed inzicht te kunnen geven in onze financiën.

College van burgemeester en wethouders

Jan Seton

Niek Wind

Freek Buijtelaar

Nynke Houwing

Albert Trip

SAMENVATTING

Gerealiseerde doelstellingen

In de begroting 2020 zijn de doelstellingen en bijbehorende actiepunten opgenomen. Uit onderstaand overzicht kunnen wij concluderen dat het grootste deel (ruim 87%) hiervan in 2019 is afgewerkt of volgens planning loopt.

Een aantal actiepunten is rood of blauw (13%), dus niet volgens planning loopt of nog niet gestart. Per subthema worden deze actiepunten verderop in de jaarrekening nader toegelicht.

Doelstellingen	Aantal	Groen	Lichtgr.	Rood	Blauw
Onze inwoners	18	11	7	0	0
Onze economie	27	4	20	3	0
Onze toekomst	40	11	25	2	2
Onze leefomgeving	57	16	30	6	5
Totaal	142	42	82	11	7
Percentage		29,58%	57,75%	7,75%	4,93%

 afgewerkt

 volgens planning

 niet volgens planning

 nog niet gestart

Het gerealiseerd resultaat

Hieronder zijn de lasten en baten per thema, algemene dekkingsmiddelen, overhead en overige baten en lasten weergegeven

Hieruit blijkt dat:

1. het saldo van baten en lasten afgerond € 58.901 positief bedraagt. Dit is het resultaat van de vier thema's, algemene dekkingsmiddelen, overhead en overige baten en lasten.
2. het gerealiseerd resultaat afgerond € 576.762 bedraagt. Dit is het uiteindelijke resultaat dat is ontstaan na verwerking van de mutaties in de reserves.

Omschrijving	Jaarrekening 2019		
	Lasten	Baten	Saldo
Thema 1, onze inwoners	37.202.183	8.392.860	-28.809.323
Thema 2, onze economie	754.687	1.722.187	967.500
Thema 3, onze toekomst	3.379.234	252.806	-3.126.427
Thema 4, onze leefomgeving	19.507.595	9.073.153	-10.434.442
Totaal thema's	60.843.699	19.441.007	-41.402.693
Treasury	551.771	825.228	273.457
OZB woningen	71.034	4.633.768	4.562.734
OZB niet-woningen	-	1.326.588	1.326.588
Belastingen overig	248.523	-	-248.523
Uitkeringen gemeentefonds	14.421	43.334.657	43.320.236
Totaal algemene dekkingsmiddelen	885.749	50.120.242	49.234.493
Overhead	7.902.480	124.436	-7.778.044
Vennootschapsbelasting	-93.749	-	93.749
Overige baten en lasten	3.302	-85.303	-88.604
Totaal	7.812.033	39.134	-7.772.899
Saldo van baten en lasten	69.541.482	69.600.382	58.901
Mutaties reserves	5.273.129	5.790.990	517.861
Gerealiseerd resultaat	74.814.610	75.391.372	576.762

Resultaat op hoofdlijnen

Om u snel een indruk te geven van het rekeningresultaat noemen wij hieronder de grotere afwijkingen ten opzichte van de raming in de BERAP 2019-II. Wij zeggen met nadruk de grotere afwijkingen, omdat het saldo van deze verschillen geen verklaring geeft van het rekeningresultaat van afgerond € 577.000.

Er zijn grotere positieve afwijkingen dan negatieve en met deze toelichting krijgt u dan ook geen volledige toelichting op het rekeningresultaat. In het onderdeel 'jaarrekening' is in de 'toelichting op het overzicht van baten en lasten', op het niveau van taakveld, een toelichting gegeven op alle verschillen groter dan € 25.000. Deze toelichtingen samen, geven de verklaring voor het rekeningresultaat van € 577.000.

WMO

Nadeel € 134.000

Op de Wmo Begeleiding is een groot nadeel ontstaan. We zien op vrijwel alle verschillende voorzieningen een toename in kosten. Dat geldt ook voor de PGB's. Dit komt onder andere door minder doorstroming naar Beschermd Wonen, de algehele vergrijzing en doordat oudere inwoners langer thuis blijven wonen. Als we meer oudere inwoners hebben die langer thuis wonen, doen ze een groter beroep op langdurige inzet van Wmo Begeleiding.

Er waren ook voordelen, zoals op het collectieve deel van de vervoervoorzieningen, de rolstoelvoorzieningen en de Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten (WTCG). Ook zijn er meer eigen bijdragen ontvangen van het CAK. Dit komt doordat er in de betalingen van het CAK een vertraging zit en we eigen bijdragen uit 2017 en 2018 hebben ontvangen. In 2017 en 2018 waren de eigen bijdragen hoger, omdat het abonnementstarief nog niet van toepassing was.

Jeugdhulp

Voordeel € 190.000

Ten opzichte van 2018 zien we dat de kosten met € 190.000 zijn afgenomen.

De kosten van een aantal bouwstenen bij de lagere interventieniveaus vallen lager uit. Dat geldt ook voor de PGB kosten. Ook hebben we minder kosten gemaakt voor jeugddetentie ten opzichte van vorig jaar, omdat we dit jaar geen cliënten in het Poortje hadden.

Er zijn wel accentverschillen. Zo namen in 2019 de kosten van de verwijzingen uit Gecertificeerde instellingen toe. Dat geldt ook voor de kosten van gezinshuizen. Ook hebben we in 2019 kosten voor de externe projectleiding van de inkoop 2020 uit het jeugdbudget betaald. Verder zijn de kosten van Veilig Thuis Drenthe ten opzichte van 2018 toegenomen.

Over het boekjaar 2019 vindt geen verrekening op interventieniveau 8 (ondersteuning buitenshuis gedurende 24 uur per dag) op basis van solidariteit (het samen dragen van de kosten door de Drentse gemeenten) meer plaats, omdat deze met ingang van 2019 is afgeschaft. In 2017 en 2018 viel de solidariteit voor Borger-Odoorn positief uit. Met ingang van 2019 zijn we zelf volledig aansprakelijk voor de kosten op interventieniveau 8. Gelet op de stijgingen van de kosten uit Gecertificeerde instellingen en de gezinshuizen (beide kosten op interventieniveau 8) is dit een risico voor de komende jaren.

Algemene uitkering

Voordeel € 416.000

Het voordeel is ontstaan door de onderuitputting uit het Gemeentefonds die was geraamd, maar die op basis van de decembercirculaire 2019 naar verwachting over 2019 niet van toepassing is. Ook is er een voordeel ontstaan door verrekeningen met voorgaande jaren en de ontvangen middelen voor de klimaatmiddelen transitievisie warmte.

Kapitaallasten (rente en afschrijving)

Voordeel € 219.000

Er is een voordeel op de kapitaallasten van afgerond € 421.000. Het voordeel op de afschrijving komt doordat niet alle voorgenomen investeringen in het jaar worden gerealiseerd. Hierdoor vallen er afschrijvingslasten vrij (onderuitputting). Het voordeel moet echter in relatie worden gezien met het deel van de kapitaallasten wat uit de reserves wordt gedekt en de toevoeging aan de voorziening riolering. Op deze onderdelen is een nadeel ontstaan van € 202.000, zodat per saldo het voordeel op de kapitaallasten € 219.000 bedraagt.

THEMA'S

ONZE INWONERS

Als gemeente Borger-Odoorn stellen wij de dienstverlening aan onze inwoners centraal. Wij zien communicatie en dienstverlening als urgente thema's. Als betrouwbare overheid willen we een organisatie die alert reageert op brieven, tijdig terugbelt en benaderbaar is. Daarom komen we met voorstellen voor een verdere doorontwikkeling van onze dienstverlening. Onze inwoners staan daarbij centraal. De gemeentelijke organisatie is faciliterend, met medewerkers in een coachende rol zoals in het coalitieakkoord 2018-2022 is benoemd. Zo richten we onze manier van werken in.

Binnen het sociaal domein gaat het om welzijn, zorg en onderwijs. Door gebruik te maken van de verbindingen die de samenleving biedt en een efficiënte werkwijze, streeft Borger-Odoorn naar maatwerk in de hulpverlening. Hierbij staat het gezin/huishouden centraal.

Sociaal Domein

Binnen het sociaal domein werken we aan het vinden van slimme oplossingen voor hulpvragen op het gebied van welzijn, zorg en onderwijs. Ook helpen we werkzoekenden bij het vinden van betaald werk of het meedoen in de samenleving. Hiervoor werken we met het regenboogmodel. Door vroegtijdig signaleren willen we de inzet van zwaardere en langer durende zorg- en hulpverlening zoveel mogelijk voorkomen. Met een integrale benadering waarbij het gezin/het huishouden centraal staat, zoeken we met de cliënt oplossingen, zo eenvoudig en zo lokaal mogelijk. Daarbij maken we gebruik van de eigen kracht van de inwoners en hun omgeving. We streven naar duurzame resultaten binnen het beschikbare budget.

Daarnaast is het streven om meer in control te komen op het sociaal domein een belangrijk doel. In de begroting 2020 hebben we om die reden meer gefocust doelen geformuleerd.

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3
	1. Iedereen doet mee			
	1.1 Uitrollen nieuwe aanpak laaggeletterdheid			
	1.2 Implementatie jongerenraad			
	1.3 Versterken lokale infrastructuur			
	1.4 Evaluatie cultuurcoach en -beleid			
	2. Preventief werken			
	2.1 Algemeen preventieplan implementeren			
	2.2 Voorkomen schooluitval door nauwere samenwerking leerplicht - sociale teams			
	3. Samen met inwoners en partners nog meer mogelijkheden vinden in het sociaal domein			
	4. Bevorderen van gezonde leefstijl			
	5. Evalueren en doorontwikkeling sociaal domein			
	4.1 Nieuw beleid opstellen voor sport en beweging			
	5.1 Project doorontwikkeling sociaal domein uitvoeren			

Opmerkingen m.b.t. de voortgang:

1.2 Aandachtspunt blijft het bereiken (en voor langere tijd behouden) van voldoende jongeren voor de jongerenraad.

3.1 Het beleidsplan Vanzolf Saomen loopt van 2017 tot en met 2020. In 2020 koppelen we de resultaten van de actiepunten terug.

5.1 In 2019 is de evaluatie sociaal domein afgerond. Deze wordt in het voorjaar van 2020 besproken in college en raad. In de loop van 2020 zal de doorontwikkeling sociaal domein starten.

Bestuursprogramma

Toelichting:

In dit onderdeel gaan we per subthema in op de onderwerpen uit het Bestuursprogramma. Dit doen we omdat het bestuursprogramma nog niet was verwerkt in de doelenbomen van 2019. In de P&C documenten van de cyclus 2020 is het bestuursprogramma verwerkt in de doelen en rapporteren we niet meer in een aparte sectie over het bestuursprogramma.

1. Inwonersparticipatie

Participatie is een deelproject van de Omgevingswet. In dit deelproject is in 2019 gewerkt aan het onderdeel dorps- en wijkbudgetten. In 2020 gaan we werken aan de resterende onderdelen (visie, schema's en uitvoering).

2. Vermindering laaggeletterden

De aanpak laaggeletterdheid is al in 2017 gestart. Doel is om eind 2020 over de periode 2017-2020 totaal 300 laaggeletterden te hebben bereikt. Inmiddels is het plan van aanpak voor 2019 gestart. We zien op dit moment dat er een sterke groei is van het aantal cursisten. In 2017 en 2018 waren er in Borger-Odoorn in totaal 95 cursisten. Tot en met 31 december 219 hebben we 212 laaggeletterden bereikt. We zijn dus goed op weg. Voor het jaar 2020 is een bedrag beschikbaar gesteld om de huidige aanpak voort te kunnen zetten en wat uit te breiden zodat de taalhuiscoördinator zich niet uitsluitend bezig houdt met het matchen van deelnemers, maar ook de tijd heeft om de doelgroep meer gericht te benaderen.

3. Evaluatie regenboogmodel en versterken toegang

Momenteel vindt de evaluatie van het regenboogmodel plaats. Deze evaluatie bieden we in het voorjaar van 2020 aan aan de gemeenteraad.

4. Meer aandacht voor preventie

We werken aan een overkoepelende visie op preventie. Deze maakt waarschijnlijk onderdeel uit van de doorontwikkeling sociaal domein. We verwachten deze in de loop van 2020 aan de gemeenteraad te kunnen aanbieden.

5. Dorpszorg

Voor 2020 is er een subsidieaanvraag van Andes ontvangen. In deze subsidieaanvraag wordt de dienstverlening teruggebracht naar de taakgebieden: opbouwwerk, jongerenwerk, schuldhulp, mantelzorgondersteuning, vrijwilligersondersteuning, kwetsbare groepen en taalhuiscoördinatie. Het gaat om een meerjarenafspraak waarbij aandacht is voor de continuïteit van de algemene voorzieningen.

6. Steun plaatselijke initiatieven voor gezonde leefstijl

In 2019 is de visienota Gezondheid, Sport en Bewegen door de gemeenteraad vastgesteld. Deze is tot stand gebracht in samenwerking met inwoners en aanbieders. In deze visienota is opnieuw aandacht voor lokale aanbieders.

7. Toekomst Wedeka

Momenteel vindt binnen Wedeka bedrijven het gesprek plaats over de uitwerking van het koersdocument. Er is in 2019 geen implementatieplan verschenen. De verwachting is dat deze in de loop van 2020 gaat verschijnen.

8. Cultuur

Met betrekking tot dit onderwerp zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden ten opzichte van de BERAP 2019-II. De in het bestuursprogramma opgenomen onderdelen lopen gewoon door.

9. Opstellen visie onderwijshuisvesting

Het doel is om het plan Toekomst Onderwijshuisvesting Primair Onderwijs Borger-Odoorn op te stellen. Echter door het ontbreken van voldoende capaciteit hiervoor heeft het opstellen vertraging opgelopen. De geraamde € 15.000 om dit plan op te stellen zijn vooralsnog niet beschikbaar gesteld. Wel is in het kader van de gebiedsvisie De Monden aangekondigd dat onderzoek wordt gedaan naar toekomstbestendige kindvoorzieningen in Valthermond en 2e Exloërmond. Ook zijn er vorderingen gemaakt met betrekking tot het onderzoek naar de huisvesting van het Esdal College in Borger. Het onderzoek naar de nieuwe huisvesting richt zich vooral op de mogelijkheden in het plan Daalkampen in Borger. Met het bestuur van het Esdal College vindt overleg plaats over de uitvoering van de plannen.

Verbonden partijen

Verbonden partij	GGD
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doelstelling	De GGD Drenthe bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en de sociale veiligheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten.
Beleidsontwikkeling	1. Aansluiting uitvoering publieke gezondheidstaken bij lokale beleids- en uitvoeringswensen van de gemeente Borger-Odoorn. 2. Advisering over effectieve en lokaal toepasbare interventies en beleid die de gezondheid van de inwoners in Borger-Odoorn bevorderen. 3. Met de jeugdgezondheidszorg (JGZ) volgt en beoordeelt de GGD de ontwikkeling van kinderen en jongeren in Borger-Odoorn. 4. Veilig Thuis Drenthe adviseert en biedt ondersteuning bij (mogelijke) situaties van huiselijke geweld en brengt de hulpverlening op gang en stemt hierin waar nodig af met het lokale netwerk zoals de sociale team van Borger-Odoorn.
Actiepunten	1. Gedurende het jaar 2019 vond er een nauwe samenwerking plaats tussen medewerkers van GGD Drenthe, welzijnsorganisatie Andes, Stichting Sociale Teams Borger-Odoorn en de gemeente Borger-Odoorn. 2. Bij de totstandkoming van de visienota "Gezonde Leefstijl als Basis" heeft Borger-Odoorn adviezen ontvangen en toegepast. De adviezen betroffen de onderwerpen: eenzaamheid, meer bewegen, overgewicht, roken, het gebruik van alcohol en lachgas. 3. De uitvoering van de basistaken JGZ droegen in 2019 bij aan het gezond en veilig opgroeien van kinderen en jongeren in Borger-Odoorn. Normalisering en preventie stonden centraal, in contacten met ouders en jongeren werden problemen vroegtijdigesignaleerd. 4. Binnen de VTD is het afgelopen jaar gewerkt aan het vernieuwen van hun werkwijze. Daarnaast zijn de vernieuwde meldcode, het op orde brengen van hun personeelsbestand en het terugdringen van de wachtlijst belangrijke thema's geweest in 2019.

Verbonden partij	EMCO
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doelstelling	Uitvoeren WSW voor mensen met een arbeidshandicap of een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
Beleidsontwikkeling	De Emco blijft nauw samenwerken met Menso NV in het begeleiden van werkzoekenden uit de gemeente Emmen. Daarnaast ontwikkelt het bedrijf zich steeds meer als bedrijfsverzamelgebouw voor organisaties die zich bezighouden met het activeren van inwoners. Zo hebben de arbeidskundigen van het UWV en het Drenthe College

	een plek gevonden in het hoofdgebouw van de Emco. De samenwerking met Menso heeft voor Borger-Odoorn een voordeel, omdat dit goed is voor bedrijfsvoering van Emco en hier is Borger-Odoorn ook verantwoordelijk voor.
Actiepunten	-

Verbonden partij	WEDEKA
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doelstelling	Uitvoeren Wsw voor mensen met een arbeidshandicap of een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
Beleidsontwikkeling	Bij Wedeka heeft het bestuur zich in 2019 vooral gericht op de doorontwikkeling naar leerwerkbedrijf. Er is nog geen implementatieplan verschenen. Dit wordt in de loop van 2020 verwacht.
Actiepunten	-

Verbonden partij	Zwembaden Borger-Odoorn B.V.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Doelstelling	Een doelmatig en optimaal beheer en exploitatie voor instandhouding van de openluchtzwembaden in Borger-Odoorn.
Beleidsontwikkeling	Het zorg dragen voor (groot) onderhoud van gebouwen en installaties, het schoonmaken van de zwembaden en al zodanige werkzaamheden als nodig zijn voor adequate gebruikmaking door medewerkers en gebruikers.
Actiepunten	- Er is veel onderhoud uitgevoerd in 2019 zoals het coaten van de bassins; - De zwembaden zijn verduurzaamd. Vooral door het plaatsen van afdekdekens. In 2020 wordt gekeken naar verdere mogelijkheden; - In 2019 is er een samenwerking gestart met Villapark "de Hondsrug" zodat hun gasten gebruik kunnen maken van de drie zwembaden.

Verbonden partij	Stichting Sociale Teams Borger-Odoorn
Rechtsvorm	Stichting, vereniging
Doelstelling	Organiseren van de gemeentelijke toegang voor onze inwoners.
Beleidsontwikkeling	De stichting heeft vooral een rol in het leveren van input op basis van de praktijk voor het schrijven van beleid.
Actiepunten	n.v.t.

Verbonden partij	Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doelstelling	Het creëren van een optimaal vervoersnetwerk dat betaalbaar en toekomstbestendig is waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen.
Beleidsontwikkeling	In 2019 is de basis op orde gebracht en zijn enkele projecten opgestart.
Actiepunten	- Er is een dashboard ontwikkeld om gemeenten te informeren over de ontwikkelen met betrekking tot vervoer. - Het OV-bureau Groningen Drenthe is toegetreden tot de GR.

Dienstverlening

Onze inwoners worden zo goed mogelijk in staat gesteld om de benodigde gemeentelijke informatie en gewenste diensten te krijgen. Bij de wijze waarop de gemeentelijke dienstverlening is ingericht, staan de wensen van de inwoners centraal. De inwoner voelt zich gehoord. De gemeente reageert tijdig, alert en is benaderbaar.

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3
1. Dienstverlening op maat	1.1 Uitvoeren klanttevredenheidsonderzoek			
2. Digitale zelfservice als het kan - persoonlijke dienstverlening als het moet	2.1 Uitvoeren klanttevredenheidsonderzoek			
	2.2 Faciliteren, verbinden en uitrollen			
3. Samenwerken in partnerschap: niet 'voor' hen maar 'samen'	3.1 Evalueren koers 2018			
	3.2 Faciliteren, verbinden en uitrollen			
4. Minder zelf doen - meer faciliteren	4.1 Faciliteren, verbinden en uitrollen			
5. Een volledig transparante dienstverlening	5.1 Koersbepalen dienstverlening 2018 en verder			
6. Een team professionele, toegewijde en goed toegeruste medewerkers	6.1 Koersbepalen dienstverlening 2018 en verder			
7. Doorontwikkeling van de huidige visie op dienstverlening	7.1 Programmatische aanpak met inwoners, belangengroeperingen, de raad en de ambtelijke organisatie			

Bestuursprogramma

10. Toegankelijkheid dienstverlening en informatie

Als gemeente willen we fysiek goed toegankelijk zijn, maar er ook voor zorgen dat onze informatie voor zoveel mogelijk mensen te benaderen en te begrijpen is. Op dat laatste vlak heeft eind 2018/begin 2019 een traject rondom het begrijpelijk schrijven van brieven en e-mails plaatsgevonden. Medewerkers hebben een training gevolgd en er is een coachpool gevormd. De komende periode willen we aan de slag met het vervolg, o.a. het aanpassen van onze standaardbrieven.

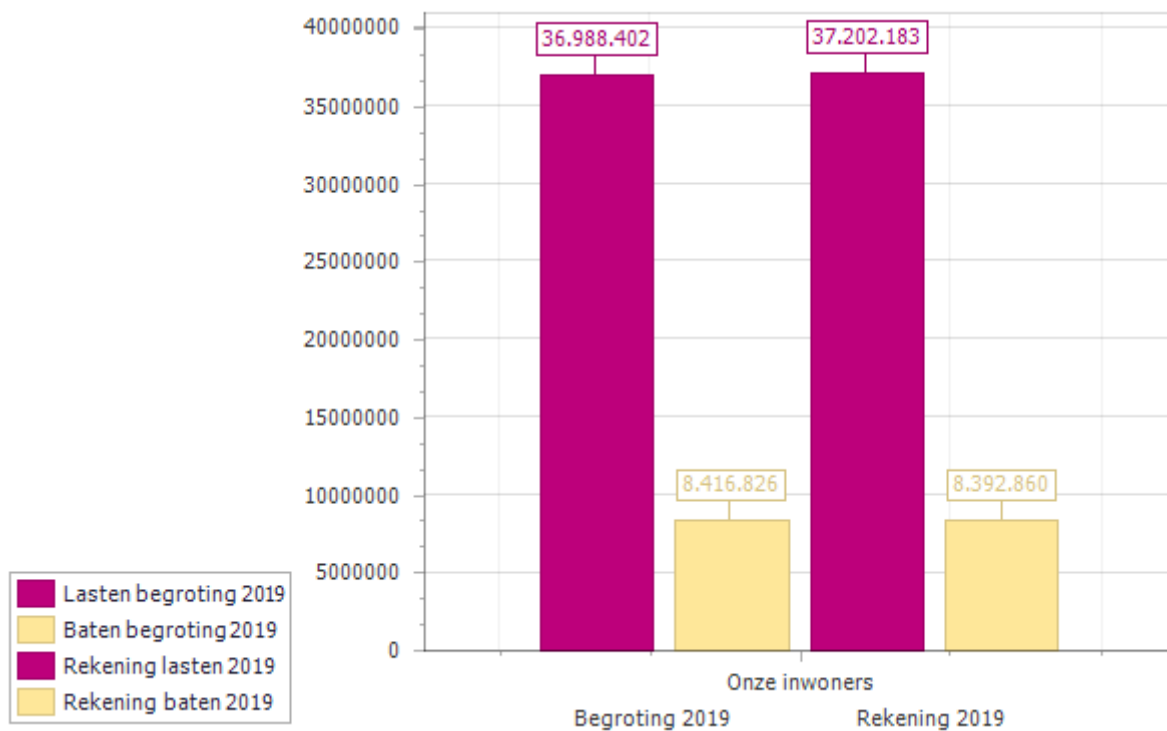
De geactualiseerde regelgeving op het gebied van digitale toegankelijkheid (van gemeentelijk website(s)) wordt meegenomen in de aanloop naar het programma Dienstverlening. In de laatste periode van 2019 wordt een plan van aanpak gemaakt voor het vernieuwen van onze gemeentelijke website. We willen de gebruiksvriendelijkheid vergroten en weer voldoen aan de toegankelijkheidseisen. In de eerste helft van 2020 moet deze website online gaan.

11. Doorontwikkeling dienstverlening

Er is gestart met de uitvoering. De raad heeft in de vergadering van 28 februari 2019 ingestemd met de nota van uitgangspunten. Om een programma Dienstverlening te kunnen starten heeft een gesprek tussen bestuurder, manager en projectleider plaatsgevonden. Hierin is de opdracht concreet gemaakt. Het programma kent een directe samenhang en verbinding tussen de thema's dienstverlening, communicatie (i.r.t. de dienstverlening) en ICT (i.r.t. de dienstverlening). Na het gesprek is een interne brainstormgroep aan de slag gegaan. Zij komen tot concrete projecten die tijdens deze bestuursperiode worden opgepakt. Het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening is hierin de rode draad.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze inwoners		Begroting 2019			Rekening 2019		
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
T0.2	Burgerzaken	932	426	506	863	318	545
T4.1	Openbaar basisonderwijs	161	24	137	167	22	146
T4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.156	319	837	1.182	318	864
T5.1	Sportbeleid en activering	404	187	217	419	167	252
T6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.194	76	1.118	1.307	123	1.184
T6.2	Wijkteams	3.900		3.900	3.938		3.938
T6.3	Inkomensregelingen	8.870	7.292	1.578	8.792	7.208	1.585
T6.4	Begeleide participatie	5.394		5.394	5.247		5.247
T6.5	Arbeidsparticipatie	1.027	15	1.012	960	31	929
T6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	661	6	656	951	42	909
T6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	5.736	72	5.664	5.959	138	5.821
T6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	5.381		5.381	5.613		5.613
T6.81	Geëscaleerde zorg 18+	25		25	25		25
T6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.146		1.146	757		757
T7.1	Volksgezondheid	1.002		1.002	1.024	28	995
Totaal		36.989	8.417	28.573	37.204	8.395	28.810

ONZE ECONOMIE

Borger-Odoorn zet in op een samenleving waarin leefbaarheid en ondernemerschap elkaar versterken. De lokale bedrijvigheid wordt gekenmerkt door kleinschaligheid (relatief veel Zzp'ers) en ondernemingen in de landbouw- en de toeristisch-recreatieve sector.

Het faciliteren en stimuleren van ondernemerschap door het verbinden van partijen en initiatieven zijn speerpunten om de lokale economie te ondersteunen. Hierin vormen kenmerken als ruimte, een aantrekkelijk landschap en werken en wonen belangrijke waarden.

De werkgelegenheid is in 2019 met ruim 3% toegenomen, hiermee scoorde de gemeente beter dan het Drentse gemiddelde van 3%. Ten opzichte van 2015 is er sprake van een groei van 9% , deze groei is voor een groot deel aan de toeristische sector toe te wijzen. Het aantal toeristische overnachtingen is met 30.000 overnachtingen naar 1,2 miljoen overnachtingen gestegen. In de gehele toeristische sector is zowel bij grote als kleine bedrijven een doorlopende investering in kwaliteit waar te nemen.

Avitec uit Nieuw Buinen is Drentse Onderneming van het jaar 2019 geworden. Om voor deze prijs in aanmerking te komen moet een bedrijf een duidelijke strategische visie hebben, een maatschappelijk en duurzaam verantwoord beleid voeren en daarmee ook financieel succesvol zijn. Vierde ondernemer uit onze gemeente sinds de start van de prijs in 1993.

De ondernemers in Borger hebben in 2019 onder leiding van de centrummanager het initiatief genomen om een Bedrijven Investeringszone (BIZ) op te richten. Door het heffen van een BIZ bijdrage voor alle ondernemers in het centrum van Borger betalen alle gebruikers van commerciële panden in het gebied mee aan de activiteiten. Zij gaan zich inzetten voor een gastvrij, schoon en veilig centrum van Borger, met een economisch goed functionerend en sfeervol centrum met als doel meer bezoekers naar het centrum te trekken en de (boven)lokale verzorgingsfunctie te versterken. Na de draagvlakmeting van afgelopen januari 2020 is de BIZ in werking getreden.

De gemeente neemt deel aan twee regiodeals. Voor de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe zetten we in onder de noemer van de Pijler Werken aan een structureel sterkere regionale economie. Via de Agenda voor de Veenkoloniën nemen we deel aan de noordelijke Regiodeal Natuur Inclusieve Landbouw. Via een gebieds- en praktijkgerichte aanpak wordt gewerkt aan een economisch sterke landbouw die in evenwicht is met haar omgeving.

Economische ontwikkeling

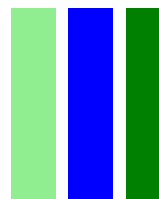
Borger-Odoorn zet in op een samenleving waarin leefbaarheid en ondernemerschap elkaar versterken. Een goed ondernemersklimaat is niet alleen van belang om ondernemers te interesseren voor vestiging in onze gemeente, maar ook om de al aanwezige ondernemers te faciliteren. Hierbij moet worden gedacht aan informatievoorziening, ondersteuning bij project- en/of productontwikkeling en kennisondersteuning. Om te weten wat er leeft bij het lokale bedrijfsleven organiseert de gemeente bedrijfsbezoeken, netwerk- en themabijeenkomsten. Gezien de situatie op de arbeidsmarkt is het wenselijk om de contacten tussen ondernemers en het onderwijs te versterken. Tenslotte verdient de agrarische sector aandacht door haar grote aandeel in de werkgelegenheid en invloed op de inrichting van de leefomgeving.

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3
1. Aantrekkelijk vestigingsklimaat	1.1 Faciliteren van de digitale ontsluiting van de witte adressen			
	1.2 Ondersteunen van halfjaarlijkse overleg tussen gemeente en diverse nutsbedrijven			
	1.3 Opstellen en promoten van een lokale economische agenda			
2. Ondernemersvriendelijke gemeente	2.1 Promotie van en doorverwijzing naar ondersteuningsregelingen			
	2.2 Voortzetten van bedrijfsbezoeken, jaarlijks ca. 50 bedrijven			
	2.3 Mkb-vriendelijk inkopen, communicatie richting ondernemers over lokale opdrachten, inventarisatie lokale bedrijven voor gemeentelijke opdrachten			
	2.4 Organisatie van 2 netwerkenbijeenkomsten per jaar			
	2.5 Faciliteren en promotie van Ambachtsgilde Hondsrug en Cittaslow supportersnetwerk			
	2.6 Deelname Award Drentse onderneming van het jaar			
	2.7 Organisatie Open Bedrijvendag Drenthe			
	2.8 ZZP-sector: behoefte inventariseren aan netwerk/ondernemersbeurs			
				

3. Beleid voor de landbouwsector

3.1 Opstellen en uitvoeren van een beleidsnotitie voor de landbouwsector. Daarin oog voor werkgelegenheid, beeld van de leefomgeving en impact van de omgevingswet 2018/2019

Opmerkingen m.b.t. de voortgang:

1.1/1.2 Project is in die zin voltooid dat er momenteel wordt gewerkt aan de uitrol. Gemeente heeft echter nog steeds bemoeienis via controle werkzaamheden etc.

2.3/2.8 Deze activiteiten lopen niet volgens planning vanwege het tijdelijk niet ingevuld zijn van EZ-functie.

3 In overleg met de landbouwsector is besloten om geen notitie op te stellen. Reguliere overleg tussen sector en gemeente wordt uiteraard voortgezet.

Bestuursprogramma

12. Snel internet

In 2019 heeft de Stichting Breedband Borger-Odoorn een mijlpaal bereikt. De niet aflatende inzet van de ambassadeurs van de stichting heeft ervoor gezorgd dat er voldoende aanmeldingen zijn binnengehaald om een commercieel initiatief voor de aanleg van breedband van start te kunnen laten gaan. Inmiddels staat de teller op meer dan 1.000 aansluitingen, bijna 300 meer dan het benodigde aantal. Nu er eenmaal wordt gegraven blijken diverse huishoudens te besluiten om alsnog mee te gaan doen. Ook zogenoemde grijze adressen mogen in het traject worden toegelaten. Borger-Odoorn heeft een goede sprong gemaakt wat betreft het upgraden van haar leef- en vestigingsklimaat in de buitengebieden. De afronding van het traject staat voor medio 2020 gepland.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Eems Dollard Regio (EDR)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doelstelling	Bevorderen van de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar deelnemers op het gebied van ruimtelijke ordening, infrastructuur, bevordering van de regionale economie, cultuur e.d.
Beleidsontwikkeling	n.v.t.
Actiepunten	n.v.t.

Recreatie en Toerisme

Een belangrijke doelstelling is het behoud van de toppositie van Borger-Odoorn als Drentse gemeente met het grootste aandeel (ruim 25%) R&T in de lokale werkgelegenheid. De R&T-sector zorgt voor een hoog voorzieningenniveau en is daarmee een prominente pijler onder onze lokale leefbaarheid. De lokale vrijetijdssector wordt gekenmerkt door relatief grote en hoogkwalitatieve bedrijven die de laatste jaren flink aan de weg hebben getimmerd qua investeringen. Deze investeringen hebben geleid tot meer bezoekers c.q. bestedingen die op hun beurt gezorgd hebben voor een groeiend aantal banen (+11% vanaf 2015 tot ca. 2.000 direct en indirect).

De gemeente faciliteert en stimuleert de sector door op verschillende terreinen ondersteuning te bieden. Zo werd en wordt er geïnvesteerd in infrastructuur waaronder Borger-centrum, wandelknooppunten, fietspaden en snel internet. Daarnaast biedt de gemeente hulp in productontwikkeling, promotie en informatievoorziening, netwerkvorming en kennisontwikkeling. Hierbij wordt veel samengewerkt met het Geopark, het Recreatieschap, Marketing Drenthe en de BOCE-gemeenten. Wat dit laatste verband betreft is in 2019 o.a. samengewerkt op het terrein van fiets- en verblijfsarrangementen zowel op de Hondsrug als in de veengebieden. In het verlengde hiervan wordt momenteel nog gewerkt aan een plan om verschillende voorzieningen via een e-bike rentstelsel te verbinden.

Uit een in 2019 uitgevoerde veiligheidsmonitor bleken de lokale vakantieparken er goed voor te staan. Dit stemde geheel overeen met de positieve resultaten van het vitaliteitsonderzoek uit 2018. Ondanks het hoge niveau van de parken is in het kader van het project Vitale Vakantieparken met een aantal parken contact over "deelname" aan het project. Dit heeft geleid tot een aantal bedrijfsmatige acties. In 2020 wordt hier verder aan gewerkt.

Voor wat betreft de informatievoorziening en promotie is de in het voorjaar 2019 geopende Tip in Borger een succesvolle make-over. Veel bezoekers, zowel bewoners als toeristen,, weten dit centrum te vinden en ontvangen op een persoonlijke wijze de gewenste info. De exploiterende Stichting Bestemming Borger-Odoorn fungeert daarnaast als schakel tussen gemeente en ondernemers en is onderdeel van het samenwerkingsverband ter promotie van de Hondsrug.

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3	
1. Versterken samenwerking	1.1 Netwerkvorming lokale ondernemers via SBBO door bijeenkomsten (structureel)				
	1.2 Structuren samenwerking van 5 Hondsruggemeenten op terrein van promotie en informatievoorziening				
	1.3 Stimuleren samenwerking R&T-sector en aanbieders streekproducten				
	1.4 Ondersteuning ambassadeursbijeenkomsten De Hondsrug Unesco Geopark				
	1.5 Bevordering lokale samenwerking via R&T-fondsprojecten (structureel)				
2. Faciliteren sector	2.1 Aanleggen wandelknooppuntennetwerk samen met sector en RD (2018-2021)				
	2.2 Uitrollen bikeroute in BOCE-verband				
	2.3 Ontwikkelen Hunzevallei o.a. door aanleg van fiets-, wandel- en vaarroutes				
	2.4 Faciliteren van paardensport (routes, Hippisch centrum) (2019)				
	2.5 Faciliteren uitrol glasvezelnetwerk buitengebied mede t.b.v. R&T-sector (2019/2020)				
	2.6 Stimuleren ontwikkelingen R&T veengebied Borger-Odoorn				
	2.7 Faciliteren opzet Open Science Hub in educatief en toeristisch opzicht (2017-)				
	2.8 Ondersteuning R&T-ondernemingen via project "streekeigen ondernemen"				
	2.9 Ondersteuning bieden aan R&T sector in kader van project Vitale Vakantieparken Drenthe(2018-2020)				
	2.10 Faciliteren (meedenken, financieel) van uiteenlopende lokale R&T-initiatieven				

Opmerkingen m.b.t. de voortgang:

1.4 Vanwege het succes wordt er een nog vervolg aan gegeven.

2.2 Uitrollen van e-bike routes t.b.v. bewoners, forensen, scholieren en toeristen is kostbaar. Uitvoering vanuit BOCE-verband lijkt voorlopig niet haalbaar.

2.5 Aanleg glasvezel is in najaar 2019 gestart en loopt door tot en met 2020. Er komen nog steeds nieuwe aanvragen binnen.

Bestuursprogramma

13. Versterken toerisme en recreatie veenkoloniaal gebied

Voor de versterking van R&T in het veenkoloniaal gebied is een aantal projecten van belang:

- Voor de zomer van 2019 is de fietsroute "kunst in het veen" gelanceerd. Dit heeft de nodige publiciteit opgeleverd. Evaluatie van gebruik zal in 2020 plaatsvinden.

Ondernemers worden hierbij betrokken.

- De ontwikkeling van de Hunzevallei als overgangsgebied tussen zand en veen. Samen met de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze, het Drents landschap, het waterschap en het Recreatieschap werken we aan de nieuwe routes. Belangrijk is dat aan die routes ook belevingspunten van de Hunze(vallei) toegevoegd gaan worden. Er zijn al lokale R&T ondernemers die voornemens zijn om in te springen op deze ontwikkelingen.

- In BOCE-verband is een aantal fietsarrangementen in Zuidoost Drenthe ontwikkeld. Bij twee van die arrangementen, Veen & Turf en "Fossiele Brandstoffen", gaat het om routes door veengebieden. Fietzers maken een tocht en hun bagage wordt nagebracht. Brochure is voorjaar 2020 gereed.

- Aan de uitrol van wandelknooppuntennetwerk wordt gewerkt door het Recreatieschap. Dit netwerk gaat ook in het veengebied worden uitgerold. Een ieder die zich hierbij betrokken voelt heeft tijdens een infobijeenkomst in 2^e Exloërmond mee kunnen praten.

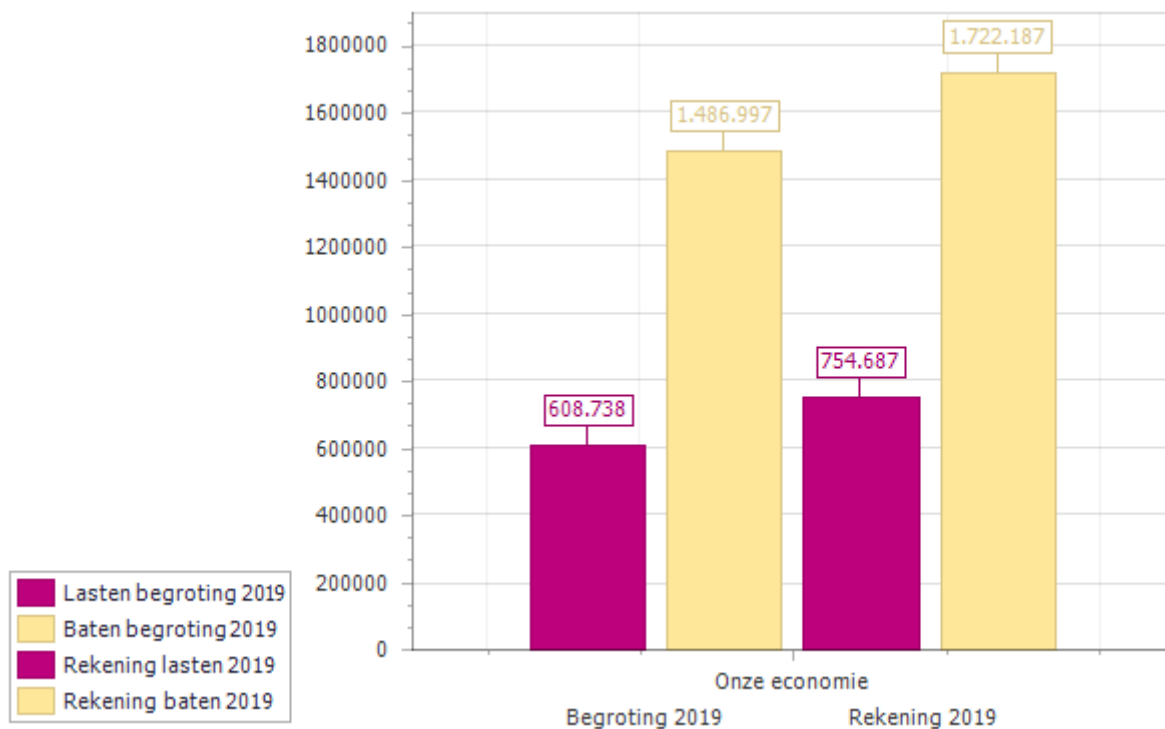
Verbonden partijen

Verbonden partij	Recreatieschap Drenthe
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doelstelling	Recreatieschap Drenthe staat midden in de recreatie-toeristische sector in Drenthe. De organisatie ondersteunt, ontwikkelt en voert uit met oog voor de omgeving en in de wetenschap dat R&T van groot belang is voor de vitaliteit van Drenthe.
Beleidsontwikkeling	Het beleid van RD is in 2019 niet wezenlijk gewijzigd. Activiteiten worden ontplooid o.b.v. 3 pijlers /ambities: * Beleidsadvisering met als doel (pro)actief ondersteunen van gemeenten. * Projectontwikkeling met als doel ondersteuning aan boven gemeentelijke projecten * Routebureau met als doel toeristische routes te onderhouden en aan te laten sluiten bij de wensen vanuit de markt.
Actiepunten	1. Routebureau: 1.1. Bezig gebleven met de aanleg en onderhoud van routes zodat ze passend blijven bij de vraag van de recreant en om het predicaat 5-sterren fietsprovincie te behouden. 1.2. Doorgewerkt aan het goed digitaal ontsluiten van de routesystemen. Ook hierbij is de vraag van de consument leidend. 2. Beleidsadvisering: 2.1. Samen met de sector attractieve fietsroutes ontwikkeld voor de e-bike (met voldoende oplaadpunten bij ondernemers of op centrale plaatsen in dorpen of steden.) Routes zijn opgenomen in campagnes 'Op Fietse in Drenthe'.

	2.2. Met Marketing Drenthe en de ToeristInfo-organisaties instrumenten om de Drentse ondernemers te ondersteunen in het ontwikkelen en versterken van het gastheerschap. De Duitse en de Vlaamse gast vragen een eigen benadering. 2.3 Wederom ingezet op de kwaliteit van de MTB-routes via het MTB-fonds brengen.
	3. Projecten: 3.1. Gewerkt aan de aanleg van wandelknooppuntensystemen in de verschillende gemeenten waaronder BO. 3.2. De update van het fietsknooppuntennetwerk zo goed als afgerond. 3.3 Doorgewerkt aan de toeristische informatievoorziening door relevante en vraaggerichte producten te ontwikkelen en door de provinciale database met toeristische informatie actueel te houden.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze economie		Begroting 2019			Rekening 2019		
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
T3.1	Economische ontwikkeling						
T3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur				160	153	6
T3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	4	17	-13	5	11	-6
T3.4	Economische promotie	604	1.470	-866	590	1.558	-968
Totaal		608	1.487	-879	755	1.722	-968

ONZE TOEKOMST

Borger-Odoorn streeft naar een duurzame omgeving waarin milieu, natuur en ruimtelijke ontwikkeling belangrijke waarden zijn. In de duurzame ontwikkeling concentreert Borger-Odoorn zich op duurzaam wonen en duurzaam energie opwekken, in zowel de particuliere sector als de gemeentelijke gebouwen.

Tegen de verwachting in zet de voorspelde krimp nog niet door. Sterker nog we groeien in inwoners aantal en er is een groeiende vraag naar woningen. Met name starters en levensloopbestendige woningen.

Het is ons doel om een woon en leefomgeving te creëren die aansluit op de behoeften van onze inwoners.

Vitaal Borger-Odoorn:

Wij willen als gemeente vooruit. Wij willen de eigen woningvoorraad toekomstbestendig maken. Daarnaast is ons inwonertal afgelopen jaar toegenomen. Tegen de verwachting in zet de voorspelde krimp nog niet door. Sterker nog we groeien in inwoners aantal en er is een groeiende vraag naar woningen. Met name starters en levensloopbestendige woningen. Het is ons doel om een woon en leefomgeving te creëren die aansluit op de behoeften van onze inwoners.

Ontwikkelingen in de samenleving vragen bij het oppakken van maatschappelijke vraagstukken ook van de gemeente een andere benadering. Borger-Odoorn wil hierin een regisserende en faciliterende partner zijn. Om die rol te kunnen waarmaken, zal de organisatie zich moeten ontwikkelen.

Duurzame ontwikkeling

Duurzaamheid is en blijft één van onze belangrijke speerpunten. In samenwerking met overheden, bedrijven en onze inwoners werken we aan projecten met doelen als duurzaam energie opwekken en energiebesparing. De duurzaamheidslening is hiervan een voorbeeld. De gemeente wil door middel van educatie ook de jeugd meer betrekken bij duurzaamheidsvraagstukken.

De gemeente neemt zelf de voorbeeldrol met het nemen van duurzame maatregelen als zonnepanelen, isolatie, slimme verlichting, renovatie en onderhoud bij de eigen gemeentelijke gebouwen. Het aanpakken van het gemeentelijk vastgoed leidt niet alleen tot energie-, CO₂- en geldbesparing, maar betekent tevens een hogere vastgoedwaarde, meer comfort en een betere verhuurbaarheid van de gebouwen.

In het afvalbeleid nemen we maatregelen om de hoeveelheid restafval per inwoner omlaag te brengen. Ook hier neemt de gemeente een voorbeeldrol op zich door afvalscheiding in het gemeentehuis stap voor stap verder te stimuleren.

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3	
1. In 2040 woont iedereen binnen de gemeente 100% energie neutraal	1.1 Gemeente draagt bij aan duurzaam bouwen door verstrekken van duurzaamheidsleningen en bij nieuwbouw van woningen op bouwkvavels verkocht door de gemeente				
	1.2 Prestatieafspraken met woningcoöperaties en nul op de meter				
	1.3 Actualiseren duurzaamheidsagenda				
	1.4 Campagne collectief inkopen zonnepanelen voor inwoners				
2. Het goede voorbeeld geven als gemeente	2.1 Quicksan energiebesparing MKB: collectieve inkoop van energiebesparende maatregelen				
	2.2 Start met verduurzaming 3 gemeentelijke gebouwen, de rest volgt later: MFA te Exloo, sporthal De Koel te Borger en sporthal De Splitting te Nieuw-Buinen				
	2.3 Focus op duurzaamheid bij het herhuisvestingsplan van de gemeente (gemeentehuis/BORG)				
	2.4 Duurzaam inkopen, gebruik zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen, reduceren restafval				
					

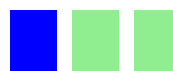

3. Faciliteren van initiatieven uit de gemeenschap

2.5 Versneld verduurzamen van de openbare verlichting (LED) in 4 jaar tijd

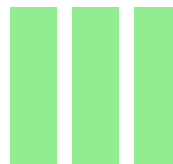
2.6 Plaatsen van E-laadpalen in de gemeente

3.1 Ondersteunen initiatieven van inwoners

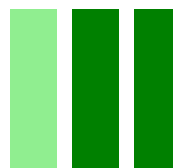

3.2 Oog voor belangen van inwoners bij duurzaamheidsinitiatieven en de uitvoering daarvan, o.a. bij windmolenplannen en zonneakkers

4. Het restafval is in 20204.1 Herinrichting afvalbrengpunt, en 2025 gedaald naar respectievelijk 100 kg en gft-afval en gratis inleveren van 35 kg per inwoner per jaar

tariefdifferentiatie voor restafval en grof tuinafval op het afvalbrengpunt

Opmerkingen m.b.t. de voortgang:

1.1 Voor het verstrekken van duurzaamheidsleningen aan woningeigenaren is het volledige beschikbare budget van € 400.000,- gebruikt.

1.3 De geactualiseerde duurzaamheidsagenda is gereed, wordt in het 2e kwartaal 2020 besproken met de raads werkgroep duurzaamheid. Daarna zal deze worden aangeboden aan de raad voor vaststelling.

1.4 Campagne is niet opgestart, omdat uit de ervaringen van andere gemeenten bleek dat de campagne niet uit te voeren was.

2.1 In het 3e kwartaal is het Koploperproject opgestart. Bedrijven worden middels dit project gestimuleerd duurzaam te ondernemen. Het project loopt door in 2020.

2.2 De verduurzamingsmaatregelen zijn bij de sporthal De Koel te Borger en de MFA te Exloo uitgevoerd. De maatregelen van de sporthal De Splitting worden volgend jaar uitgevoerd. Dit kon dit jaar niet meer gepland worden, omdat tijdens de werkzaamheden kan de sporthal tijdelijk niet worden gebruikt.

2.3 Huisvestingsplan is opgeschort. Voor beide gebouwen is een Energie Prestatie Advies (EPA) opgesteld. Op basis hiervan wordt gekeken of er al maatregelen uitgevoerd kunnen worden die eventuele veranderingen in de huisvesting niet belemmeren.

2.6 De aanschaf van laadpalen is Europees aanbesteed in samenwerking met de provincies Drenthe en Groningen en diverse gemeenten. De aanbesteding is afgerond. De provincie Drenthe wil het laadinfrastructuur vergroten in de provincie en draagt daarom bij het plaatsen van laadpalen. De eerste laadpaal is geplaatst bij Fibula in Borger.

3.1 Een initiatief dat de gemeente momenteel ondersteunt is dat van de Energie Coöperatie Valthe. Samen met hen gaat de gemeente een aanvraag doen voor deelname aan de proeftuin van het 'Programma Aardgasvrije Wijken'. De gemeente kan een financiële bijdrage aanvragen van het rijk om bestaande woningen en andere gebouwen via een wijkgerichte aanpak aardgasvrij te maken. Indien de aanvraag gehonoreerd wordt komt dit ten goede van het project Valthe.

4.1 In 2019 is het gemiddelde (bruto) hoeveelheid restafval afgenomen van 140 naar 120 kg per inwoner gedaald. Het 'gratis' grof tuinafval op het afvalbrengpunt is een groot succes.

Bestuursprogramma

14. Duurzaamheidsagenda en energietransitie

Hieronder gaan we in op een aantal projecten die samenhangen met de duurzaamheidsagenda en de energietransitie:

- Duurzaamheidslening en zonnelening: Op 1 november 2018 is € 400.000 beschikbaar gesteld voor nieuwe aanvragen voor de verduurzaming van eigen woningbezit. In 2019 is gehele budget gebruikt.

Vanaf 1 april 2019 is er € 170.000 beschikbaar voor de zogenaamde zonnelening. Ook dit budget is volledig gebruikt. De provincie heeft halverwege 2019 besloten om de zonnelening per 1 januari 2020 te beëindigen.

- Verduurzamen gemeentelijke gebouwen: De pilot is afgerond. De laatste werkzaamheden voor de Splitting worden in de zomer van 2020 uitgevoerd. De volgende fase betreft het gemeentehuis, de Werf en de Hunsowhal. Met de voorbereidingen is reeds een start gemaakt.

- Regionale Energie Strategie: Provincie Drenthe is aangewezen als 1 regio. De startnotitie RES Drenthe 1.0 is in november door de raad vastgesteld. 1 juni 2020 moet de concept RES Drenthe 1.0 gereed zijn. In mei 2020 wordt de concept RES Drenthe aangeboden aan de raad. Deze wordt vooraf eerst besproken met de raadswerkgroep duurzaamheid.

- Zonneparken: Op basis van het beleidskader Zonneoogst 2018-2020 zijn voor verschillende zonneparken binnen Borger-Odoorn bestemmingsplannen door de gemeenteraad vastgesteld. Op basis van eerdere besluitvorming zijn ook bestemmingsplannen vastgesteld voor de zonneparken Nieuw-Buinen en Daalkampen. Mede door uitspraken van de Raad van State zijn thans alle bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen voor de zonneakker parken onherroepelijk geworden. Er bestaan geen planologische belemmeringen meer om tot werkuitvoering te kunnen overgaan. Bij diverse parken zijn er wel problemen met aansluiten op het elektriciteitsnet.

15. Afvalscheiding en inrichting afvalbrengpunt

Hieronder gaan we in op afvalscheiding en de stand van zaken rond het afvalbrengpunt.

- Afvalscheiding: de tarieven voor huis-aan-huis inzameling zijn per 01-01-2019 aangepast. De tarieven zijn voor restafval € 0,22 per kg en het gft € 0,10 per kg. Op het afvalbrengpunt is het grof tuinafval 'gratis'. Voor het overige afval geldt een tarief van € 0,15 per kg. In 2019 is er drie keer zoveel grof tuinafval gebracht in vergelijking met eerdere jaren. Hoeveelheid restafval per inwoner is in 2019 120 kilo per inwoner. Het uiteindelijke doel is om in 2020 te komen tot 100 kg restafval per inwoner. In het najaar heeft evaluatie plaats gevonden van de effecten tot nu toe. Op basis van deze evaluatie heeft de raad onder andere besloten om in 2020 voor het ledigen van een restafvalcontainer per keer €3,- in rekening te brengen.

- Aanpassing afvalbrengpunt: De invoering van gratis inleveren van grof tuinafval (GTA) heeft tot gevolg dat het ABP hierop aangepast moet worden. De benodigde aanpassing is in oktober gerealiseerd.

- Agrariërs: Vanuit het coalitieakkoord wordt er een mogelijkheid geboden voor agrariërs om het restant bestrijdingsmiddelen in te leveren bij het ABP. Hiermee wordt er een extra dienstverlening gedaan richting de agrariërs. In overleg met LTO heeft dit eind november plaatsgevonden.

16. Windparken

Eind 2019 zijn er bijeenkomsten met de inwoners van het gebied gehouden. Het vormgeven van het Gebiedsfonds wordt verder onderzocht en hiervoor wordt de inbreng van de inwoners gebruikt.

Vitaal Borger-Odoorn

Zorgdragen voor een leefomgeving die afgestemd is op de gevolgen van demografische ontwikkelingen in de komende periode. Dat is onze actuele ambitie.

Belangrijk is dat met betrekking tot de inlichting van de leefomgeving te anticiperen op de demografische ontwikkelingen. Daarnaast is ook van belang de samenwerking in zuidoost Drenthe en ook met onze buurgemeenten Coevorden, Emmen en Aa en Hunze. Ons uiteindelijke doel is er voor te zorgen dat het leefgebied van goede kwaliteit blijft. Dit betekent dat we onze omgeving versterken en zo inrichten dat deze blijft aansluiten op de behoefte van de bewoners in het gebied, onder andere met dorpsagenda's.

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3
1. Vitale arbeidsmarkt en onderwijs	1.1 Hier wordt uitvoering aangegeven bij MO			
2. Optimaliseren mobiliteit en bereikbaarheid	2.1 Hier wordt uitvoering aangegeven bij MO			
3. Versterken van de leefomgeving	3.1 Hier wordt uitvoering aangegeven bij GZ/BORG			
4. Vergroten van de gezamenlijke profilering en belangenbehartiging van de regio	4.1 Het gezamenlijk opstellen en uitvoeren van een strategische beleidsagenda voor de regio Borger-Odoorn, Emmen en Coevorden (BOCE)			

Bestuursprogramma

17. Demografische ontwikkeling

Er zijn twee projecten die samenhangen met de demografische ontwikkelingen:

- Regiodeal: Binnen de anticipeerregio Zuidoost Drenthe werkt Borger-Odoorn samen met de gemeenten Coevorden en Emmen (BOCE), Aa en Hunze, Hoogeveen, Hardenberg en de provincie Drenthe aan een regiodeal met het rijk. De deal tussen rijk en regio is gesloten. De uitwerking van de regiodeal vindt plaats voor de komende vier jaren tot 2023. Hierin wordt ook de gebiedsaanpak rondom demografische ontwikkelingen en wonen uitgewerkt.
- Masterplan woningbouw 2018+: De eigen woningvoorraad toekomstbestendig maken. Ook wordt gekeken naar de plancapaciteit van de woningvoorraad. Waar willen wij als gemeente woningen toevoegen of /en ook slopen? Dit levert een masterplan en vervolgacties op. De inventarisatiefase/onderzoeksfase met daarin aangegeven de richting en focus wordt medio mei 2020 opgeleverd.

De veranderende rol van de gemeente

Meer en beter inspelen op de ontwikkelingen in de samenleving, waar inwoners steeds vaker de samenwerking zoeken met de gemeente. De gemeente neemt hierin een meer regisserende en faciliterende rol op zich. Zij is hierdoor in staat maatschappelijke vraagstukken samen met inwoners en andere partners integraal op te pakken, met de blik naar buiten gericht.

Hiervoor werken we samen met Onze inwoners, belangenverenigingen en de Brede Overleggroep Kleine Dorpen (BOKD)

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3
 1. Nieuwe visie op de gemeentelijke rol (regisserend van faciliterend) 2. Betrekken van de inwoners bij beleidsvoorbereiding, -uitvoering en besluitvorming	1.1 Sociale marketing breed uitrollen			
	2.1 Inwonersparticipatie / overheidsparticipatie definiëren			
	2.2 Ervaring op doen (bijvoorbeeld in de vorm van een pilot) met vernieuwende participerende werkvormen en deze breder inzetten			
	2.3 Onderzoeken van werkzame mogelijkheden voor het opzetten van dorps-, wijk-, buurt-, leefbaarheid- of themabudget			
3. Ruimte geven aan inwoners om eigen bijdrage te leveren aan verbeteren leefbaarheid eigen wijk of dorp	2.4 Implementatie jongerenraad			
	3.1 Zoeken naar taken om geheel of gedeeltelijk over te dragen aan inwoners, organisaties en/of bedrijven			
	3.2 Uitgevoerde leefbaarheidsonderzoeken gebruiken voor het maken van dorpsagenda's			
	3.3 Een duidelijke en heldere opdracht formuleren voor inwonersparticipatie, inclusief aanpak en afbakening, als basis voor een procesmatige aanpak en een duidelijke rolverdeling (zie ook thema Onze leefomgeving: Omgevingswet)			

3.4 Begrip draagvlak definiëren en meetbaar maken. Kaders stellen voor afweging van initiatieven in relatie tot algemeen belang en onderlinge verwachtingen

3.5 In kaart brengen wat de invoering van inwonersparticipatie betekent voor de gemeentelijke dienstverlening en communicatie

Bestuursprogramma

18. Omgevingswet

De kaders voor de implementatie van de Omgevingswet zijn vastgelegd in de Contourennota die door de raad begin 2018 is vastgesteld. In de loop van 2018 zijn deze kaders vertaald naar een programmatische aanpak met 5 deelprojecten:

- Beleid en bestuurlijke organisatie;
- Participatie;
- Houding en gedrag;
- Werkprocessen;
- Digitaal stelsel omgevingswet.

PSU

Begin 2019 is voor deze 5 projecten een gezamenlijke project start up (PSU) uitgevoerd. Op basis van deze PSU is voor elk van deze projecten een projectcontract opgesteld.

Deelproject beleid en bestuurlijke organisatie

Beleidsinhoudelijk is 2019 benut om een analyse van het relevante beleid te maken, zowel op rijks- provinciaal als gemeentelijk niveau. Dit geeft een preciezer beeld van de afwegingsruimte en de veranderende rollen van het bestuur. Dit zal in 2020 worden vertaald naar een nota van uitgangspunten.

Deelproject participatie

Het deelproject participatie heeft zich in 2019 vooral beziggehouden met ontwikkelen van beleid ten behoeve van dorps- en wijkbudgetten. Dit heeft eind 2019 tot besluitvorming in de raad geleid. Daarnaast is een start gemaakt met een visie op participatie en het toewerken naar een zogenaamde "omgevingsdialoog". Dit om invulling te geven aan de participatievereisten uit de Omgevingswet.

Deelproject houding en gedrag

Voor het onderdeel houding en gedrag is gewerkt eenduidig begrippenkader. Begin 2019 is een "woordenboek Omgevingswet" opgeleverd. Daarnaast is 2019 benut om, door middel van lunchbijeenkomsten, voor de hele organisatie inzichtelijk te maken wat het doel en de consequenties van de wet en de nieuwe werkwijze zijn: wat betekent dit voor het werk van onze medewerkers en voor hun kennis, vaardigheden, houding en gedrag?

Deelprojecten werkprocessen en digitaal stelsel Omgevingswet

Het eerste deel van 2019 zijn de vereisten vanuit de omgevingswet in beeld gebracht en heeft een oriëntatie plaatsgevonden op de mogelijkheden om hieraan invulling te geven. Het derde en vierde kwartaal zijn benut om de kaders en randvoorwaarden voor de implementatie van werkprocessen in beeld te brengen. Tevens is een actieve bijdrage geleverd aan het OmgevingsPlatform Drenthe (OPD) vanwaaruit op Drentse schaal wordt toegewerkt naar eenduidige werkprocessen en goede afspraken over digitale koppelingen tussen de ketenpartners.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Vereniging van Drentse gemeenten (VDG)
Rechtsvorm	Stichting, vereniging.
Doelstelling	De doelstelling bestaat uit: Kennis en expertisenetwerken en ontmoeten, afstemmen en samenwerken, en interne en externe verbindingen realiseren.
Beleidsontwikkeling	In 2019 is de strategische agenda van de VDG vastgesteld. Hiermee wil het bestuur invulling geven aan de wens om meer inhoudelijke focus en verdieping aan te brengen binnen de vereniging.
Actiepunten	De strategische agenda bestaat uit 6 opgaven: 1. Leefbaarheid en krimp; 2. Samen aan de slag voor het klimaat; 3. Goede en bereikbare zorg; 4. Problematische schulden; 5. Goed openbaar bestuur; 6. Omgevingswet. De komende jaren wordt uitvoering gegeven aan deze punten.

Verbonden partij	Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG)
Rechtsvorm	Stichting, vereniging.
Doelstelling	Het bieden van een platform aan de leden voor communicatie en afstemming.
Beleidsontwikkeling	De VNG werkt aan verschillende beleidsmatige onderwerpen en behartigt daarvoor de belangen van de gemeenten.

Actiepunten	n.v.t.
-------------	--------

Verbonden partij	Cittaslow International
Rechtsvorm	Stichting, vereniging.
Doelstelling	Tot de top behoren op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit (internationaal keurmerk).
Beleidsontwikkeling	In 2019 is de twintigste verjaardag van het internationale netwerk in Orvieto gevierd. 260 gemeenten in 30 landen zijn inmiddels aangesloten. Het Nederlandse netwerk zet in op meer onderlinge uitwisseling op het gebied van noaberschap, duurzaamheid, slowtoerisme en bewustwording van de lokale identiteit.
Actiepunten	In 2019 heeft de burgemeester deelgenomen aan het jaarlijkse overleg van het nationale netwerk. Op beleidsterrein zijn er twee bijeenkomsten geweest voor de uitwerking van de samenwerking op beleidsniveau.

Interne organisatieontwikkeling

'Samen, ontspannen, durven' is de missie van de organisatie Borger-Odoorn. We werken integraal samen, in een ontspannen sfeer. We weten wat we nodig hebben in ons werk en durven daarvoor te staan. We vormen een team, hebben vertrouwen in elkaar en zijn doelgericht. Zowel in onze samenwerking met elkaar als met de inwoners van Borger-Odoorn.

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3
 1. Voldoende medewerkers voor het uitvoeren van de gemeentelijke taken	1.1 Uitvoeren van een inventarisatie van alle formatieve knelpunten die ons momenteel belemmeren in het tijdig en correct uitvoeren van al onze taken			
	1.2 De gemeenteraad om middelen vragen om de formatie op het benodigde niveau te brengen			
2. Subsidiekansen optimaal benutten voor het realiseren van onze ambities	2.1 De gemeenteraad om middelen vragen voor een subsidiecoördinator zodat er meer subsidies worden ontvangen en doelstellingen kunnen worden gerealiseerd.			
3. Professionele en toegewijde medewerkers die goed toegerust zijn voor hun (nieuwe) rol in de samenleving	3.1 Dienend leiderschap' verder ontwikkelen in de organisatie, met als doel het vergroten van de eigen verantwoordelijkheid en de bredere blik, ook buiten de eigen taak			
	3.2 Onderzoek naar organisatiebreed invoeren van 'zelforganisatie' op basis van de			

	resultaten uit een drietal pilots op de afdelingen MO, P&O en BORG'				
	3.3 Bewustwording creëren over het belang van zaakgericht werken				
	3.4 Het uitvoeren van een Medewerkers Inspiratie Onderzoek om te bepalen waar/hoe medewerkers in hun werk staan (bevlogenheid, motivatie)				
	3.5 Medewerkers een ontwikkeltraject aanbieden om zich de vaardigheden eigen te maken die nodig zijn voor onze veranderende rol in de samenleving				
4. Integraal werken	4.3 In samenwerkingsverbanden een volwaardig samenwerkingspartner zijn en de regie nemen op opdrachtverlening en monitoring				
	4.1 Onderzoeken hoe de inrichting van ons kantoor, de werkplekken en werkmiddelen kan bijdragen aan het integraal werken en aan onze veranderende rol in de samenleving				
	4.2 Meer bewustwording creëren bij medewerkers over de veranderende rol van onze gemeente in de samenleving				
5. Een 'betrouwbare overheid' zijn'	5.1 De werkprocessen op orde brengen voor een efficiënte, effectieve, correcte en tijdige dienstverlening				
	5.2 In samenwerkingsverbanden een volwaardig samenwerkingspartner zijn en de regie nemen op opdrachtverlening en monitoring				

Opmerkingen m.b.t. de voortgang:

Algemene opmerking: Zoals in het rapport Kiezen voor de Toekomst ook is aangegeven, kunnen we de taken in het kader van going concern veelal uitvoeren, maar er is geen ruimte voor growing concern. De organisatie kan niet/ nauwelijks nieuwe ambities of ontwikkelingen aan en er is nauwelijks ruimte om gestructureerd aan de slag te gaan om het eigen werk te verbeteren.

1.1 en 1.2 De inventarisatie van formatieve knelpunten is afgerond bij de begrotingsbehandeling 2020. Bij deze begroting is echter nog maar een deel van de benodigde formatie voor het oplossen van de geïnventariseerde knelpunten toegekend. Daarnaast wordt jaarlijks in clusterwerkplannen bekeken hoe de werkvoorraad (going en growing concern) zich verhoudt tot de beschikbare capaciteit in de organisatie.

2.1 De raad heeft besloten geen budget voor het aanstellen van een subsidie-coördinator toe te kennen.

3.1 De werkgroep heeft een plan van aanpak en een notitie voor het MT gemaakt in 2018. In verband met het vertrek van de voormalige algemeen directeur / gemeentesecretaris zijn in het kader van organisatieontwikkelingen andere prioriteiten gesteld. In 2019 lag de focus op een 'betrouwbare overheid' en 'voldoende medewerkers en middelen voor het uitvoeren van de taken'.

3.4 Het MIO is in 2019 uitgevoerd en de uitkomsten zijn gedeeld met management en medewerkers. In 2020 worden deze uitkomsten, waar nodig, vertaald in acties.

3.5 Dit wordt organisatiebreed opgepakt in het project Houding & Gedrag binnen het programma Omgevingswet. Dit is daarnaast een reguliere lijn-activiteit.

4.1 In 2018 is een haalbaarheidsstudie afgerond. De uitkomsten daarvan zijn (inclusief achtergrondinformatie) in december ter info aan de raad aangeboden. Het vervolgonderzoek komt in verband met andere prioriteiten in het kader van de organisatieontwikkelingen later aan de orde.

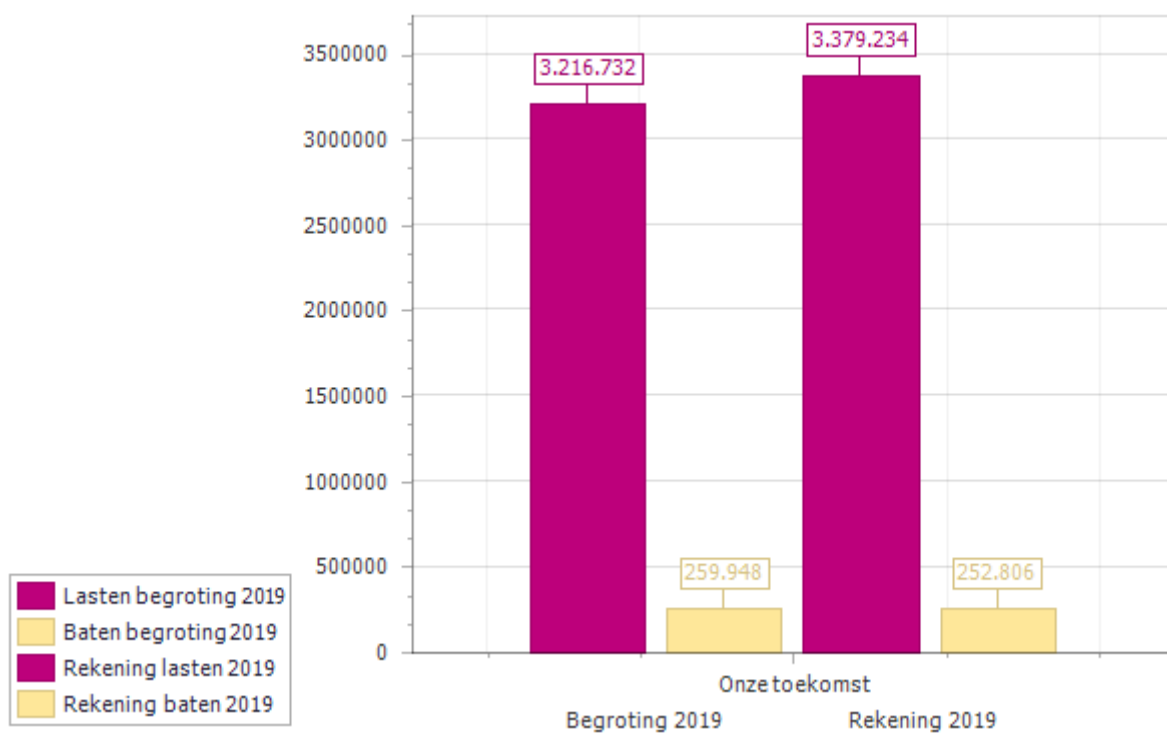
4.2 Dit vindt in verschillende situaties plaats (bijvoorbeeld bij Gebiedsagenda, participatie etc.). Het wordt daarnaast organisatiebreed opgepakt in het project Houding & Gedrag van het programma Omgevingswet.

4.3 en 5.2 Evaluatie Sociaal Domein loopt; RUD is opgepakt, nog wel verbeteringen mogelijk. In het algemeen proberen we onze opdrachtgevers- en controlerende rol steeds beter op te pakken, binnen de beschikbare capaciteit en middelen.

5.1 Binnen de huidige beschikbare capaciteit en middelen vindt procesoptimalisatie plaats. Voorbeelden zijn: evenementenproces, bezwaarschriftenproces, klantreis makelaars, burgerzaken, subsidieproces, toezeggingenlijst. Ruimte voor structurele, planmatige verbetering ontbreekt op dit moment.

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze toekomst		Begroting 2019			Rekening 2019		
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
T0.1	Bestuur	1.614	123	1.491	1.722	130	1.591
T5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	153	16	137	160	16	144
T5.4	Musea	178	4	173	195	4	191
T5.6	Media	643	100	543	643	100	543
T7.4	Milieubeheer	629	17	612	659	2	657
Totaal		3.217	260	2.956	3.379	252	3.126

ONZE LEEFOMGEVING

Borger-Odoorn is een groene plattelandsgemeente met een toeristisch karakter en de schoonste lucht van Drenthe. Het groen kenmerkt zich door een eenvoudige, rustige en ruimtelijke inrichting. De gemeente streeft naar behoud en ontwikkeling van aantrekkelijk, eenvoudig en karakteristiek openbaar groen dat aansluit bij de verschillende karakteristieke kenmerken van het zand en het veen.

Daarbij zijn de woonaantrekkelijkheid en de leefbaarheid speerpunten die we willen versterken. Met aandacht voor thema's als wonen & werken, wonen & zorg en duurzaam & energiezuinig, beschikbaarheid en betaalbaarheid, willen we alle doelgroepen in Borger-Odoorn kunnen voorzien van een passende woning.

Ook wil de gemeente beschikken over een veilig wegennet met goed onderhouden wegen. Door inventief om te gaan met de beschikbare middelen willen we zoveel mogelijk wegen op niveau brengen en houden.

Veiligheid is voor een ieder van groot belang, ook in Borger-Odoorn. Door een beroep te doen op vertrouwen, vriendelijkheid, alertheid en verbinding, willen we de beleving van onveiligheid aanpakken.

De nieuwe *Omgevingswet* zou op 1 januari 2021 worden ingevoerd. Dit is inmiddels uitgesteld, hoe lang is niet bekend. De *Omgevingswet* staat voor een geheel vernieuwd stelsel van wet- en regelgeving met betrekking tot de fysieke leefomgeving. Daarbij wordt de dienstverlening sneller, eenvoudiger en beter. De rollen van inwoners, ondernemers, ambtenaren en bestuurders gaan verschuiven. Maar nog belangrijker: de gedachte achter de *Omgevingswet* vraagt om een andere mindset.

Ruimte en groen

Borger-Odoorn biedt een aantrekkelijk gebied voor bewoners, recreanten en toeristen. De karakteristieke kenmerken van het gebied -zand en veen- blijven behouden door de eenvoudige en ruimtelijke groene inrichting. Met toepassing van eenvoudig groen met minder intensief onderhoud. Uitgangspunt is een eenduidige keuze voor een duurzaam kwaliteitsniveau, dat ruimte biedt aan flora en fauna.

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3	
1. Zorgen voor een gezond en veilig bomenbestand	1.1 Boomcontrole en onderhoud bomen en een verzoek voor extra middelen > 2019				
2. Behoud van cultuurhistorische karakteristieke elementen: zoals lanen, brinken, houtwallen en singels	2.1 Onderhoud van de landschapselementen met landschapsbeheer Drenthe en vrijwilligers				
	2.2 Opstellen boomwaarden kaart				
	2.3 Biodiversiteit verhogen				
 3. Bevorderen van de biodiversiteit, zoals alternatieve vormen van beheer, educatie, ecologisch beheer bermen	3.1 Beheersen van eikenprocessierups				
	3.2 Aanleggen/faciliteren van bloemrijke akkers bij verpachting gronden (5%, ofwel 1 ha van 20 ha pachtgronden) > 2018				
	3.3 Aanleggen van een voedselpark in de openbare ruimte				
4. Rustige, eenduidige inrichting behouden	4.1 Nieuw te ontwikkelen groen uitvoeren op hetzelfde kwaliteitsniveau en uitstraling als het streefbeeld van het bestaand groen				
5. Inventief combineren van renovatie/onderhoud/ontwikkeling van verkeer, wegen, riolering en groen	5.1 Integraal uitvoeren van renovatie en onderhoud van groenprojecten samen met verkeer, wegen, riolering en groen				
6. Voldoende graf- en urn capaciteit met keuzemogelijkheden	6.1 Ruimen van graven c.q. renovatie van delen van de begraafplaats				

7. Begraafplaatsen met een eenduidig kwaliteitsniveau en een goede toegankelijkheid voor mindervaliden	7.1 Compleet maken van de historische gravenlijst en de graven op de lijst behouden				
8. Behouden en versterken van karakteristieke (groene) opbouw van de begraafplaatsen met de bijhorende cultuurhistorische elementen	8.1 Compleet maken van de historische gravenlijst en de graven op de lijst behouden				
9. Een watersysteem waarbij (afval)water op een zo efficiënt mogelijke manier wordt ingezameld en verwerkt zodat de kosten voor de burger beperkt blijven	9.1 Doorgaan met het afkoppelen van het regenwater van de riolering om bij de koplopers van Nederland te blijven behoren. In de gemeente Borger-Odoorn is inmiddels 38% afgekoppeld (1 ha per jaar)				
10. Een klimaat robuust ingerichte leefomgeving	10.1 Vanuit de Samenwerking in waterketen uitvoeren van stresstesten om de risico's voor wateroverlast, hitte, droogte en overstroming in beeld te brengen. De maatregelen die daaruit voortvloeien opnemen in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)				
11. Budgetten indexeren waar zich knelpunten in het beleid voordoen	11.1 1% indexeren budget groen per 2019				

Opmerkingen m.b.t. de voortgang:

1.1 De boomveiligheid controle is op orde. Het wegwerken van het achterstallig onderhoud stagneert in 2020. De benodigde € 230.000 voor de laatste fase voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud komt niet beschikbaar in 2020.

3.3 De voorbereiding van het voedselbos is al geruime tijd geleden gestart. Er was geen grond beschikbaar wat de voortgang vertraagde. Nu is het idee een voedselpad te maken. Het plan lift mee met de plannen voor Borger-oost en de aanleg van nieuwe natuur bij de Flessenhals. Een deel moet nog apart worden ingericht.

6.1 In 2019 zijn beperkt graven geruimd. Na een zorgvuldige afweging van de te ruimen graven wordt het project in 2020 verder ten uitvoer gebracht.

7.1 Dit wordt zoveel mogelijk in combinatie met 6.1 uitgevoerd. Daar waar geen combinatie mogelijk is, start BORG in 2020 met het opknappen van de begraafplaatsen.

8.1 Lijst is bijna compleet. In 2020 gaan verder.

11.1 Is in 2019 niet gerealiseerd maar wel noodzakelijk. Wordt verder toegelicht en uitgewerkt in de notitie IBOR.

Bestuursprogramma

19. Cittaslow

In 2019 is de twintigste verjaardag van het internationale netwerk in Orvieto gevierd. Ruim 250 gemeenten zijn inmiddels aangesloten (<http://www.cittaslow.org/content/best-practices-contest-6th-edition-2019>). Het Nederlandse netwerk zet in op meer onderlinge uitwisseling op het gebied van noaberschap, duurzaamheid, slowtoerisme en bewustwording van de lokale identiteit.

De Raadsleden- en Supportersdag 2020 was op 6 september in de gemeente Peel en Maas. Een delegatie uit Borger-Odoorn heeft kennis gemaakt met de Cittaslow projecten op het gebied van participatie, gastvrijheid en zelfsturing van de dorps gemeenschappen.

Met het succesvolle Cittaslow Voedfestival in Exloo op 8 september is een eigentijdse en lokale invulling aan de Cittaslow filosofie gegeven. Het festival is in samenwerking met de Dorpsraad Exloo, Cittaslowsupporters van Westerwolde en Borger-Odoorn en Lofar georganiseerd. Gedeputeerde Kuipers onthulde samen met de burgemeester een houten beeld als start van de herontwikkeling van Exloo. Met de speciale bijlage van *Week in Week uit* zijn onze inwoners uitgenodigd het festival te bezoeken:

(<https://www.weekinweekuit.com/media/bijlagen/cittaslowvoedfestival2019.pdf>)

De Provincie Drenthe heeft in het kader van Vitaal Platteland een subsidie van € 600.000 verleend voor de herontwikkeling van het hart van Exloo dat op de Cittaslowfilosofie gebaseerd is.

Op 12 april is in Borger het geheel vernieuwde Toeristisch Informatie Punt geopend. Mede op basis van een bijdrage uit het Cittaslow-budget, staat nu midden in het centrum een eigentijds en uitnodigend gebouw. De vrijwilligers verstrekken informatie over toeristische mogelijkheden in de omgeving, met specifieke aandacht voor ons Cittaslow-keurmerk en de activiteiten die onder deze vlag plaatsvinden.

Er zijn twee netwerkbijeenkomsten georganiseerd voor onze supporters. In het voorjaar in het vernieuwde TIP in Borger en in het najaar bij Les Chevaux in Buinen. Het supportersnetwerk is uitgebreid met 12 nieuwe supporters, waardoor er nu 95 supporters zijn.

De voorbereidingen voor de viering van het 10-jarig jubileum Cittaslow van onze gemeente in 2020 zijn van start gegaan. Gedurende het hele jaar willen wij dit jubileum via verschillende activiteiten samen met onze inwoners vieren.

20. Onderhoud openbare ruimte en handhaving

De beheervisie 'Integraal Beheer Openbare Ruimte' (IBOR) maakt inzichtelijk hoe de gemeente op de lange termijn de openbare ruimte wil beheren. De beheervisie stelt kaders die leidend zijn voor de uitwerking van de beheerfilosofie en beschrijft op welke kwaliteitsniveaus de openbare ruimte beheerd kan worden.

Op dit moment wordt het conceptrapport aangepast en aangevuld om in juni 2020 beleidsmatige keuzes aan de raad voor te leggen en door de raad te laten vaststellen.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Agenda voor de Veenkoloniën
Rechtsvorm	Stichting, vereniging.
Doelstelling	Bundeling van krachten voor de ontwikkeling van het veenkoloniaal gebied.
Beleidsontwikkeling	De rol van Agenda voor de Veenkoloniën is om de regio veenkoloniën op de kaart te zetten.
Actiepunten	- Economische versterking van de landbouwsector in de Veenkoloniën via Innovatie Veenkoloniën. Vanuit de bestaande kracht en dynamiek wordt gewerkt aan vernieuwing en versterking van het gehele agro-complex in de Veenkoloniën. - De afgelopen jaren heeft de Agenda voor de Veenkoloniën zich ontwikkeld tot een krachtig bestuurlijk en maatschappelijk netwerk. Hiermee heeft de regio een sterk merk met een sterk netwerk in handen, dat kan bijdragen aan de sociaaleconomische versterking van het gebied.

Verbonden partij	P-10 gemeenten
Rechtsvorm	Stichting, vereniging.
Doelstelling	Krachtenbundeling om gezamenlijk steviger gesprekspartner te zijn, bij het behartigen van de specifieke belangen van grote plattelandsgemeenten met meerdere kernen.
Beleidsontwikkeling	De rol van P-10 is vooral om gemeenten te ondersteunen en met elkaar in verbinding te brengen bij het ontwikkelen van beleid.
Actiepunten	In 2019 heeft de P10 een belangrijke rol gespeeld in de lobby naar het Rijk om te voorkomen dat de plattelandsgemeenten minder geld krijgen na de herverdeling van het Gemeentefonds.

Wonen en leefbaarheid

Borger-Odoorn biedt een aantrekkelijk woonmilieu voor bewoners van alle leeftijden, nu en in de toekomst. Organisaties en bewoners zetten zich actief in om de leefbaarheid en de kwaliteit van het wonen hoog te houden.

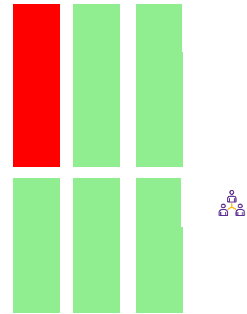
Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3
1. Eigen beheer en exploitatie van gemeentelijke accommodaties waar mogelijk bij inwoners en verenigingen, op basis van eigen verantwoordelijkheid, initiatief en kracht	1.1 Overdragen eigendom en verstrekken huisvestingssubsidie aan MFA's, peuterspeelzalen, dorpshuizen, als onderdeel van Kern en Kader			
	1.2 Overdragen eigendom en verstrekken huisvestingssubsidie en/of exploitatiesubsidie aan zwembaden en andere (binnen) sportaccommodaties, als onderdeel van Kern en Kader			

2. Een aantrekkelijk toekomstbestendig woonmilieu in 2025: aandacht voor leefbaarheid, woonbehoeften en voor iedere doelgroep een betaalbare woning	1.3 Invulling geven aan een nieuwe wijze voor het beheer van zwembaden				
	2.1 Bewaken kwaliteit woningvoorraad: verduurzamen en toekomstbestendig maken				
	2.2 Gerichte aanpak in buurten door renovatie van huurwoningen en woonomgeving (eigen kracht, zelfredzaamheid)				
	2.3 Huisvesting vergunninghouders en asielzoekers. Opstellen draaiboek om voorbereid te zijn op een nieuwe vluchtelingencrisis				
	2.4 Voldoende betaalbaar aanbod voor mensen met een laag inkomen				
	2.5 Ontwikkeling woon dashboard voor monitoring van de staat van het wonen in onze gemeente				
	2.6 Inspelen op woonbehoeften van bijzondere doelgroepen, zoals starters, wonen en zorg en wonen en werken, door het verstrekken van een verzilverlening, starterslening en een blijverslening				
3. Inspelen op de verachte demografische ontwikkelingen als onderdeel van een vitaal Borger-Odoorn	2.7 Centrumplan Borger, Visie Borger-West, Gebiedsvisie De Monden, Vernieuwing Nije Daip, Vernieuwing Hunzedal fase III, De Borgerhof-Eshof, Verkenning op de Gloep				
	3.1 Aantal te bouwen woningen omlaag bijstellen				
	3.2 Actualiseren van bestemmingsplannen en bijstellen financiële prognoses strategisch vastgoed (Actualiseren van de vijf komdorpen)				
	3.3 Scholen toekomstbestendig maken: minder en betere gebouwen				

3.4 Opstellen masterplan woningbouw 2018+: omvang en kwaliteit van de woningvoorraad inpassen in de demografische ontwikkelingen

3.5 Ontwikkelen van dorpsagenda's in het gebied de Monden, 1e Exloërmond, 2e Exloërmond en Valthermond

Opmerkingen m.b.t. de voortgang:

3.1 t/m 3.5 We merken op dat het inspelen op demografische ontwikkelingen tevens een onderdeel is van de Regiodeal Zuid en Oost Drenthe. Een aantal van de genoemde punten pakken we in projectverband binnen de Regiodeal op.

3.1 Tot 2025 bouwen we nog circa 140 woningen. Vanaf 2025 gaat dit naar verwachting afnemen.

3.3 De start is afhankelijk van de beschikbaarheid van middelen. Zie hiervoor het onderwerp 'opstellen visie onderwijshuisvesting' op de DPL.

3.4 In het Masterplan woningbouw 2018+ willen we de eigen woningvoorraad toekomstbestendig maken. Dit levert een masterplan en vervolgacties op. Er is een plan van aanpak opgeleverd. De voortgang wordt afgeremd vanwege de personele bezetting door prioritering inzet Regiodeal. Inmiddels is een nieuwe collega wonen begonnen die een rol oppakt in het vervolgproces. Voor Borger is in 2019 (en besluitvorming in het college) een succesvolle pilot uitgevoerd voor de prioritering van bouwprogrammering. Hier zijn alle fases vrijwel allemaal doorlopen. De uitkomsten van de pilot in Borger worden gebruikt voor de verdere uitwerking van het totaal proces.

3.5 Na vaststelling van de Gebiedsagenda in 2019 loopt nu de uitvoeringsfase. Per dorp worden benoemde projecten en nieuwe initiatieven opgepakt. Essentieel is dat de acties mede komen vanuit de dorpen zelf. Dat betekent bij de dorpen Valthermond en 1^e Exloërmond onder meer het opstellen van een eigen dorpsagenda. In 2^e Exloërmond is het Verenigingsoverleg weer opgestart. Ook zijn inmiddels enkele concrete resultaten opgeleverd, zoals de aanpassing omgeving Mondkersheem in 2^e Exloërmond en het organiseren van dorpsschouwen. De 'verzilpering' van die eerste resultaten en daarmee het uitbouwen van de participatie loopt momenteel aan tegen de beperkingen door de Coronacrisis. Professionele partners van de Gebiedsagenda werken samen mee aan de projecten. Woonservice, gemeente, Andes en Sociale Teams hebben bijvoorbeeld een rol bij het project herstructurering Middenlaan / Anne de Vriesstraat. Gemeente en schoolbesturen OPO en CKC spreken over visie op Integrale Kindcentra in de dorpen.

Verbonden partijen

Verbonden partij	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doelstelling	De RUD Drenthe is ingesteld ter behartiging van de belangen van de deelnemers (gemeenten en provincie Drenthe) op het gebied van de uitvoering van taken van toezicht op en handhaving van de milieuvoorschriften krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en van de milieuwet- en regelgeving van het betreffende ministerie, alsook voor de uitvoering van taken op het gebied van vergunningverlening krachtens deze wet- en regelgeving.

Beleidsontwikkeling	In 2019 is de RUD Drenthe gestart met het Ontwikkelprogramma. Het Ontwikkelprogramma moet bijdrage aan de oplossingen van de voorgaande jaren geconstateerde knelpunten. Een ander onderdeel van het Ontwikkelprogramma is het project Invoering Omgevingswet.
Actiepunten	- In 2019 is gestart met het opzetten van een programma risicogericht toezicht in 2020. - De RUD Drenthe heeft actief deelgenomen aan de Drenthe breed platform Omgevingswet. Zodat alle ketenpartners zich gedegen voorbereiden op de Omgevingswet. - Zoals in 2018 in gang is gezet heeft in 2019 ook de monitoring van productie en financiën plaatsgevonden.

Verbonden partij	Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)
Rechtsvorm	Coöperatie, vennootschap.
Doelstelling	Zorg voor de kwaliteit van het drink- en oppervlaktewater en goed en betaalbaar drinkwater.
Beleidsontwikkeling	N.v.t.
Actiepunten	N.v.t.

Wegen en verkeer

De gemeente Borger-Odoorn zet in op veilige en toekomstbestendige wegen. We hanteren daar- bij de algemene normen voor wegenonderhoud (CROW) en onze eigen prioriteitstelling voor het onderhoud van de doorgaande en kernontsluitingswegen. We hebben speciale aandacht voor landbouwwegen die mede worden gebruikt voor toeristisch – recreatieve doeleinden. In onze aanpak zoeken we naar slimme combinaties om het onderhoud en de ontwikkeling van groen, riolering en verkeer (uitvoering GVVP) gelijktijdig aan te pakken.

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3
1. Veilige en toekomstbestendige wegen in de gemeente Borger-Odoorn	1.1 Inzet van extra middelen (2018-2023) voor het zoveel mogelijk wegwerken van achterstanden groot onderhoud. Plattelandswegen worden ook er bij betrokken. (Fiets-) Plattelandswegen die worden gebruikt door recreanten en toeristen krijgen prioriteit			
	1.2 Project Denktank Plattelandswegen met aannemers, ingenieursbureaus en provinciale subsidie: jaarlijks evalueren proefvakken voor innovatieve constructies voor onderhoud van landbouwwegen. Project wordt in 2019 afgesloten met eindevaluatie			

2. Verbeteren plattelandswegen	2.1 Inventief combineren van onderhoud/ontwikkeling groen, riolering en verkeer met aanpak wegen				
	2.2 Overleg met LTO, agrarische loonwerk bedrijven (Cumela), recreatieschap en ondernemers. (eigen kracht, zelfredzaamheid)				
3. Actualisering Gemeentelijk Verkeers- en Vervoerplan (GVVP)	3.1 Vaststellen nieuw GVVP met uitvoeringsprogramma > begin 2019				
	3.2 Blijven verbeteren van HUB Borger i.s.m. provincie en OV-bureau				
	3.3 Differentiatie in 30-50-60-80 km wegen n.a.v. een afwegingskader in het GVVP				
4. Alleen verlichten waar nodig	4.1 Per situatie wordt in overleg met de inwoners gekeken naar de meest efficiënte en veilige vorm van verlichting				
5. Onderzoek Oost-West-verbinding	5.1 Verkeersmodel BOCE laten bouwen				
	5.2 Varianten opstellen in overleg met dorpsverenigingen				
	5.3 Naar aanleiding van verkeersmodel Quick Scan naar nut, noodzaak en verkeerskundige effecten van diverse varianten				
6. Netwerk snelfietsroutes	6.1 In het nieuwe GVVP potentiële snel fietsroutes aangeven. In het GVVP minimale eisen opnemen voor snel fietsroutes. In samenwerking met betreffende gemeenten en de provincie bepalen of en welke potentiële snel fietsroutes nader uitgewerkt worden				
7. Versneld verduurzamen openbare verlichting	7.1 Dit is uitgewerkt bij het thema 'Onze toekomst'				
8. Budgetten indexeren waar zich knelpunten voordoen in het beleid	8.1 1% indexeren budget wegen per 2019				

Opmerkingen m.b.t. de voortgang:

5.2 De varianten dienen nog te worden opgesteld.

5.3 Eerst dient 5.2 te zijn afgerond, voordat met 5.3 kan worden gestart.

6.1 In het GVVP is opgenomen dat een snelfietsroute Borger-Emmen gewenst is.

In BOCE-verband wordt bekeken welke belangrijke fietsroutes verder verbeterd dienen te worden tot snelfietsroute. Op advies van de provincie Drenthe zal waarschijnlijk de term 'doorfietsroute' gebruikt gaan worden.

Bestuursprogramma

21. Verbinding oost-west

In het GVVP is opgenomen dat er onderzoek gedaan gaat worden naar een eventuele nieuwe oost-westroute. Het verkeersmodel dat (als rekenmethode) benodigd is voor verder onderzoek is eind 2019 afgerond. Met behulp van het verkeersmodel wordt in 2020, in overleg met een aantal dorpsverenigingen, een Quick Scan gedaan naar nut, noodzaak en verkeerskundige effecten van diverse varianten. Dit zal leiden tot het al dan niet uitwerken van één of meerdere varianten.

22. Snelfietsroute Borger-Emmen

In het GVVP is opgenomen dat een snelfietsroute Borger-Emmen gewenst is. In BOCE-verband wordt bekeken welke belangrijke fietsroutes verder verbeterd dienen te worden tot snelfietsroute, als onderdeel van de BOCE-bereikbaarheidsvisie. Op advies van de provincie Drenthe zal waarschijnlijk de term 'doorfietsroute' gebruikt gaan worden.

23. GVVP

Het GVVP is op 17 oktober 2019 vastgesteld in de gemeenteraad.

Openbare orde en veiligheid

Borger-Odoorn zet in op een sterk veiligheidsbewustzijn. De gemeente faciliteert inwoners hierin in een eigen rol te pakken door een beroep te doen op het onderling vertrouwen, vriendelijkheid, alertheid en verbinding. De gemeentelijke organisatie vervult hierin een voorbeeldfunctie in de dienstverlening en bij de naleving van lokale en wettelijke regelgeving. De gemeente maakt daarbij maximaal gebruik van de veiligheidshulp structuren in lokaal en regionaal/landelijk verband.

Doelstellingen

Wat hebben we bereikt?	Wat hebben we daarvoor gedaan?	T1	T2	T3
1. Veiligheidshulp structuren zijn alert en effectief	1.1 Borger-Odoorn vervult een zichtbare rol in de veiligheidshulp structuren, zowel lokaal als regionaal/landelijk			
	1.2 Borger-Odoorn heeft een aandeel in facultatieve onderwerpen die bijdragen aan het vergroten van het veiligheidsbewustzijn			
2. Sterk veiligheidsbewustzijn binnen de gemeenschap Borger-Odoorn en de interne organisatie	2.1 Voor medewerkers: minimaal één keer per jaar bewustwordingsbijeenkomst			
	Regionaal Informatie en Expertisecentrum organiseren			

	2.2 Inwonersparticipatie: minimaal 2 preventieprojecten per jaar, zoals brandveilig leven, witte voetjes, preventietruck, etc				
	2.3 Op publieksmonitor in de hal van het gemeentehuis draait altijd een veiligheidsitem (eigen kracht, zelfredzaamheid)				
	2.4 OOV voert kennismakingsgesprek met nieuwe bestuurders en veiligheidsrelevante nieuwe medewerkers m.b.t. thema's ondermijning en VPT				
	2.5 Verbinding zorg en veiligheid: we realiseren en onderhouden een structurele communicatielijn tussen OOV-medewerkers en stichting Sociale teams Borger-Odoorn				
	2.6 Interne organisatie: 'veiligheid' als thema integreren in sjabloon raadsvoorstel en collegevoorstel'				
	2.7 Minimaal 1x/jaar een bijeenkomst met bedrijfsmatige horeca-ondernemers inzake Drank- & Horecawet en alcoholpreventie (met. met KCC en MO)				
	3. Op veiligheidsbelang toegesneden vergunningverlening, subsidieverlening en handhaving				
	3.1 Actueel BIBO-beleid (Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen Openbaar Bestuur), evenementenbeleid, opiumwetsbeleid, prostitutiebeleid				
	3.2 Deelname aan evenementenoverleg/-beleid KCC en denktank Omgevingsvisie				
	3.3 Gerichte en tijdige (schriftelijke) advisering OOV op adviesaanvragen organisatie				
	3.4 Borgen OOV in vergunningen-, toezicht- en handhavingsbeleid				

Opmerkingen m.b.t. de voortgang:

1.1, 1.2, 2.3, 2.4, 2.5, 3.2, 3.3 en 3.4 Is een voortdurend proces dat ook plaats heeft in de begroting 2020.

2.1 en 3.1 Beschikbare formatie OOV 2019 was niet toereikend om alle going concern activiteiten en begrotingsambities te realiseren. Omdat voorzienbaar is dat formatie structureel niet toereikend is, zijn in begroting 2020 de OOV-ambities gereduceerd.

2.2 Ondanks diverse inspanningen is door een tweetal redenen het onmogelijk gebleken projecten te realiseren:

- A. de ritten preventietruck Politie eenheid N-Nederland zijn gestaakt en
- B. voor 'Brandveilig Leven' is Sociaal Team sectie Re-integratie tot twee keer toe niet geslaagd twee kandidaten voor de functie van brandpreventieadviseur te vinden.

2.5 De voorgenomen rechtstreekse OOV-lijn met de Stichting Sociale Teams (SST) is niet gerealiseerd, maar hebben we ondervangen door het realiseren van een stevig netwerkoverleg Zorg & Veiligheid met collega's van de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling. Zij hebben een rechtstreekse lijn met de SST en via die lijn vindt de uitwisseling tussen OOV en SST nu toereikend plaats.

2.6 Deze ambitie kon niet gestart/gerealiseerd omdat het door de gemeente Borger-Odoorn ingevoerde model *Loo van Eck* daarvoor helaas geen ruimte laat.

2.7 Het initiatief en de coördinatie hiertoe ligt bij de afdeling Maatschappelijke Ondersteuning

3.1 Om de eerder aangegeven reden is het nét niet gelukt om in 2019 actueel Bibob-beleid te realiseren. In januari 2020 is het nieuwe Bibob-beleid alsnog gereedgekomen en bestuurlijk (burgemeester/college) vastgesteld. De beoogde evaluatie van het evenementenbeleid (en waarschijnlijk dan ook actualisatie) staat nu voor einde Tijdvak 1 van 2020 gepland.

Verbonden partijen

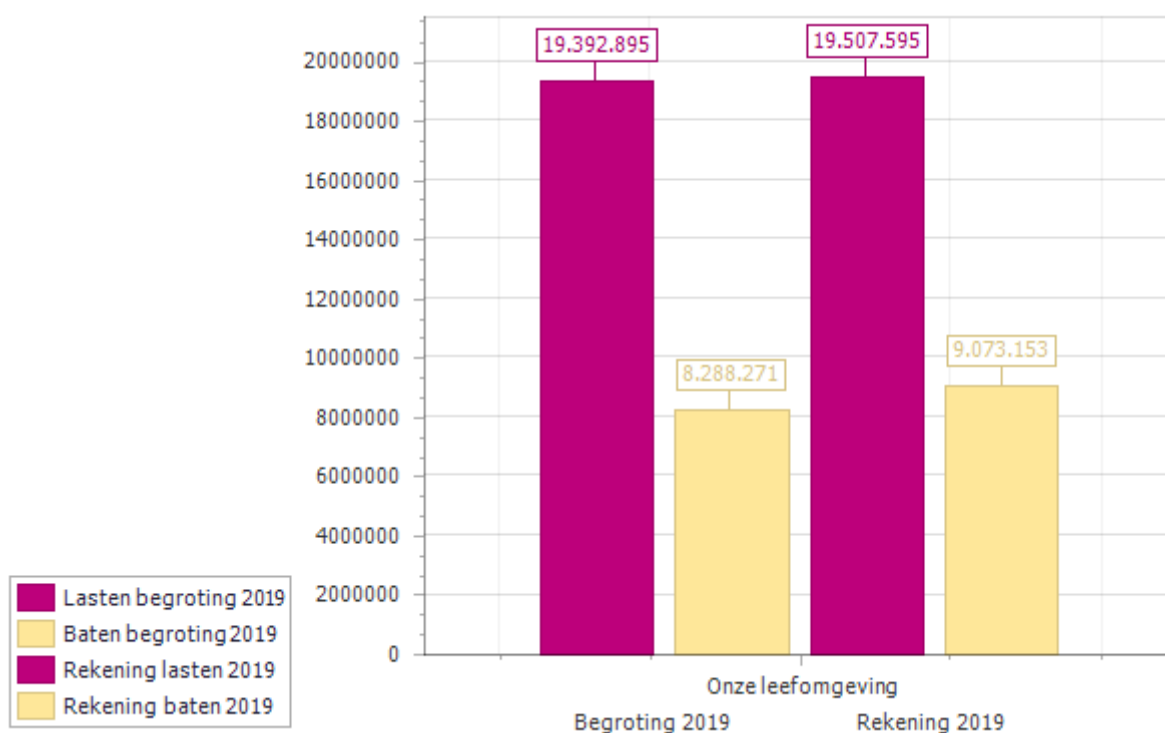
Verbonden partij	Veiligheidsregio Drenthe (VRD)
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doelstelling	Vergroten van de (fysieke) veiligheid van de inwoners en bezoekers van Drenthe.
Beleidsontwikkeling	De beleidsinhoudelijke koers voor 2019 is in lijn en vergelijkbaar met voorgaande jaren. Namelijk dagelijks uitvoering blijven geven aan de missielijnen: 1. Wij treden op bij calamiteiten en crises; 2. Wij vergroten de bewustwording omtrent fysieke veiligheid bij burgers, bedrijven en instellingen; 3. We zijn onderdeel van de samenleving; 4. Wij zijn een vitale en flexibele organisatie.

Actiepunten	Een uitgebreide uitwerking van deze missielijnen is te vinden in de Begroting 2019 Veiligheidsregio Drenthe die de gemeenteraad voor de raadsvergadering van 6 september 2018 bij de Lijst Ingekomen Stukken is aangeboden. Omtrent de realisatie van die missielijnen is over het jaar 2019 de volgende opgaaf van de Veiligheidsregio Drenthe ontvangen: Verbeteren samen werken aan crisisbeheersing in Drenthe; • In 2019 heeft het project "Samen Werken aan Crisisbeheersing in Drenthe" gelopen met als doel: meer vertrouwen in de samenwerking, heldere keuze in visie en beleid tussen Veiligheidsregio Drenthe en haar partners en een passende invulling van structuur en rollen. Een van de aanbevelingen uit het onderzoek was de aanstelling van een hoofd Crisisbeheersing, dit is per juni gerealiseerd. Op basis van de bestuurlijke tweedaagse is geconcludeerd dat er een brede behoefte is aan een regionale 'opschaling op maat' waarin een strategisch aanspreekpunt of sparringpartner 24/7 helpt om tot een passende opschaling en invulling te komen. • De rode draad van de GRIP evaluaties is verschuiving naar complexere maatschappelijke uitdagingen. • Er is uitvoering gegeven aan het jaarplan MOTO-activiteiten en activiteiten gemeentelijke kolom. Onder meer ALERT 2019. Op orde houden paraatheid brandweezorg en nieuwe werkwijzen; • In 2019 is gewerkt aan inzicht, bewustwording en visie op de paraatheid brandweezorg. • In Gasselternijveen is een proeftuin gestart voor het werven nieuwe postleden nieuwe stijl. • In 2019 is invulling gegeven aan de "proef brandweerchauffeur" op een aantal posten. • In 2019 is getraind op aspecten van druk tijdens de uitruk in het kader van de veilige publieke taak, in 2020 krijgt dit een vervolg. • In samenwerking met de BON is een nieuwe modulaire opleiding ontwikkeld voor nieuwe vrijwilligers. • Ter ondersteuning van de paraatheid van de 36 brandweerposten is in 2019 "post 37" opgericht. Implementatie Omgevingswet; • Symposium 19 september georganiseerd voor "Bouwstenen Omgevingswet" in samenwerking met gemeenten en externe partijen. • De VRD participeert in de werkgroepen DSO(Digitale Stelsel Omgevingswet) en proces vergunningverlening binnen de Provinciale samenwerking. Ontwikkelingen binnen de zorgketen; • Onderzoek starten informatiedeling ROAZ ten behoeve van crisisbeheersing voor acute zorg. • In de cases Ruinerwold en 't Ruige Veld bood de directeur publieke gezondheid ondersteuning als strategisch adviseur. • In 2019 gebruik gemaakt van het patiënten spreidingsplan voor instemming continuïteitsplan Treant. • Bijeenkomst voor zorginstellingen georganiseerd voor samenwerken verminderde zelfredzamen.
-------------	--

	Landelijke Meldkamersamenwerking; • In 2019 is gewerkt aan de overdracht van de meldkamer naar de landelijke meldkamersamenwerking per 1 januari 2020. • Personeel beheer gaat over naar de politie als werkgever. Bouwen aan een vitale en flexibele organisatie; • Er is een "dynamisch incidentprofiel" ingericht. Onderdeel van het profiel is een algoritme die de kans op branden kan voorspellen. • Om de organisatie te ondersteunen bij de gevolgen van beslissingen op het gebied van personele inzet en externe ontwikkelingen is het informatieproduct "Rolling Forecast" ontwikkeld. • Voor ondersteuning van de postchef is de "postchef rapportage" ontwikkeld, hiermee krijgt deze inzicht in personeelsinzet, verloop, ontwikkeling en inzetten. • In 2019 is het eerste concept opgeleverd van de "beschrijving organisatiewijze", in 2020 wordt deze verder verrijkt samen met de medewerkers. Overige ontwikkelingen; • De beleidsvisie 2020-2023 is gepresenteerd en ligt ter consultatie aangeboden aan de gemeenten. • In juni 2019 is de VRD gevisiteerd. Het rapport is in oktober in het algemeen bestuur gepresenteerd. • In 2019 is een start gemaakt met de verduurzaming van het wagenpark.
--	---

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze leefomgeving		Begroting 2019			Rekening 2019		
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
T0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.164	812	352	999	804	195
T1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.301	1	1.300	1.314	2	1.312
T1.2	Openbare orde en veiligheid	151		151	199		199
T2.1	Verkeer en vervoer	3.359	52	3.306	3.199	211	2.988
T4.2	Onderwijshuisvesting	775	161	614	956	159	798
T5.2	Sportaccommodaties	2.455	311	2.144	2.417	263	2.154
T5.5	Cultureel erfgoed						
T5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.366	56	3.310	3.167	91	3.076
T7.2	Riolering	1.747	3.059	-1.311	1.967	3.125	-1.158
T7.3	Afval	1.950	2.420	-469	1.939	2.276	-336
T7.5	Begraafplaatsen en crematoria	399	153	247	378	140	238
T8.1	Ruimtelijke ordening	1.490	355	1.135	1.432	369	1.063
T8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	58	100	-42	613	833	-220
T8.3	Wonen en bouwen	1.178	810	367	926	800	126
Totaal		19.393	8.290	11.104	19.506	9.073	10.435

ONZE PORTEMONNEE

In Onze portemonnee gaan we in op het bestuursprogramma en de betreffende verbonden partijen. Ook geven we een specificatie van het Gemeentefonds en laten we zien wat Onze portemonnee in 2019 heeft gekost.

Andere aspecten van Onze portemonnee zoals de gemeentelijke belastingen en treasury komen terug in de paragrafen en in de jaarrekening.

Bestuursprogramma

24. Begroting 2019

In het bestuursprogramma is verwoord dat een sluitende en stevige begroting en meerjarenbegroting nodig is om een financieel gezond beleid te kunnen voeren. Inmiddels is de begroting 2020 vastgesteld en beoordeeld door de provincie. Vanuit de provincie waren er enkele aandachtspunten, maar de brief bevatte minder aandachtspunten van vorig jaar.

25. Flexibele kaders

In het bestuursprogramma is verwoord dat we de mogelijkheden willen onderzoeken om nieuwe financiële kaders te ontwikkelen om tijdig, flexibel en gefaseerd op nieuwe initiatieven en ontwikkelingen te kunnen inspringen.

Door introductie van het knoppensysteem is weer een stap gezet om flexibeler te kunnen opereren met beschikbare budgetten. Ook door vaststelling van de nieuwe notitie over onze reserves is hierin een vervolgstap gezet. Hierbij kan gedacht worden aan de splitsing van onze Algemene Reserves in een Weerstandsdeel (WAR) en een Vrij deel (VAR), het inzichtelijk maken van onze Stille Reserves en het stoppen met de rente toerekening aan onze reserves.

Financiële begroting

Gemeentefonds

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de specificatie Gemeentefonds over het jaar 2019. Ten opzichte van de primitieve begroting valt de totale uitkering in werkelijkheid € 1.342.305 hoger uit. Grote voordelige mutaties in 2019 waren de extra middelen jeugdzorg van € 537.000 en € 385.000 loon- en prijsbijstellingen van het Sociaal Domein uit de Meicirculaire 2019.

Ten opzichte van de BERAP 2019-II is het voordeel € 416.026. In de kolom 'begroot/werkelijk' is het verschil tussen de BERAP 2019-II en de jaarstukken zichtbaar.

GEMEENTEFONDS 2019	Begroting 2019	BERAP 2019-I	BERAP 2019-II	Jaarstukken 2019	Begroot/ werkelijk	Voordeel/ nadeel
I: Algemene uitkering Gemeentefonds						
- Algemene uitkering	35.315.277	35.555.077	36.101.097	36.030.435	-70.662	nadelig
Onderdeel I	35.315.277	35.555.077	36.101.097	36.030.435	-70.662	
II. Decentralisatie- en integratieuitkeringen						
- Combinatiefuncties	102.048	112.482	112.482	112.482	0	voordelig voordelig voordelig
- Gezond in de stad	85.068	85.068	97.765	97.765	0	
- Voorschoolse voorziening Peuters	91.928	68.946	68.946	68.946	0	
- Armoedebestrijding kinderen	92.872	92.872	92.872	92.872	0	
- VTH Provinciale Taken	74.423	74.423	74.423	74.423	0	
- Schulden en armoede	31.394	20.094	20.094	20.094	0	
- Bonus beschut werken			15.000	15.000	0	
- Maatschappelijke begeleiding			33.180	33.180	0	
- Verhogen taalniveau statushouders			29.510	29.510	0	
- Sportakkoorden			15.000	15.000	0	
- Centrale stem opneming			10.000	10.000	0	
- Klimaatmiddelen transitievisie warmte				202.101	202.101	
- Klimaatmiddelen wijkaanpak				9.997	9.997	
- Klimaatmiddelen energieloketten				25.000	25.000	
Totaal onderdeel II	477.733	453.885	569.272	806.370	237.098	
III. 3 D's in het sociaal domein						
- WMO 2015	-6.054	-6.054			0	
- Participatie	4.638.431	4.638.091	4.778.417	4.778.417	0	
- Jeugdzorg	1.516.965	1.516.965	1.564.845	1.564.845	0	
Totaal onderdeel III	6.149.342	6.149.002	6.343.262	6.343.262	0	
Subtotaal onderdelen I t/m III	41.942.352	42.157.964	43.013.631	43.180.067	166.436	

Verrekening BCF	200.000	200.000	55.000	55.000	0	
Onderuitputting 2018 tlv 2019	-150.000	-150.000	-150.000	0	150.000	voordelig
Verrekeningen voorgaande jaren				99.590	99.590	voordelig
Totaal	41.992.352	42.207.964	42.918.631	43.334.657	416.026	

We lichten nu per verschil tussen begroot en werkelijk het verschil toe:

- Algemene Uitkering: de bijstelling ontstaat doordat enkele maatstaven van de algemene uitkering zijn geactualiseerd. Dit heeft een beperkt nadelig effect op de uitkering, doordat de uitkeringsfactor afneemt en dit niet geheel wordt gecompenseerd door de hogere geactualiseerde maatstaven.

- Klimaatmiddelen transitievisie warmte: In de Decemercirculaire hebben alle gemeenten een bijdrage van € 202.101 voor het opstellen van de Transitievisies Warmte ontvangen. Dit is een incidenteel bedrag en is bedoeld voor de jaren 2019-2021. Daarnaast hebben we € 25.000 ontvangen om bewoners goed te kunnen informeren via de energieloketten en

€ 9.997 voor de wijkaanpak. Deze middelen waren niet begroot, omdat ze niet bekend waren bij de BERAP 2019-II. Aangezien we bij de begroting 2020 € 235.000 uit de VAR hebben onttrokken voor de bestedingsvoorstellen m.b.t. de energietransitie stellen we voor dit bedrag middels het jaarrekening resultaat 2019 te doteren aan de VAR.

- Onderuitputting 2018 ten laste van 2019: In de Decemercirculaire 2019 is aangegeven dat er na verwachting geen sprake is van een correctie vanwege onderuitputting over 2019 in de Meicirculaire 2020. Dit komt doordat de accresrelevante uitgaven in 2019 zijn toegenomen met ongeveer € 350 miljoen ten opzichte van de Miljoenennota 2020 (septemercirculaire 2019). Hiermee wordt de ruimte onder het uitgavenplafond 2019 volledig ingezet en is er zodoende geen sprake meer van een trap-af in 2019. Dit betekent dat we de begrote € 150.000 voor onderuitputting kunnen laten vrijvallen en dat resulteert in een voordeel.

- Verrekening voorgaande jaren: Sommige maatstaven voor berekening van de Algemene Uitkering worden pas definitief na afloop van het dienstjaar. In ons geval zorgt dat voor een voordeel van € 99.590 over de jaren 2017 en 2018.

Verbonden partijen

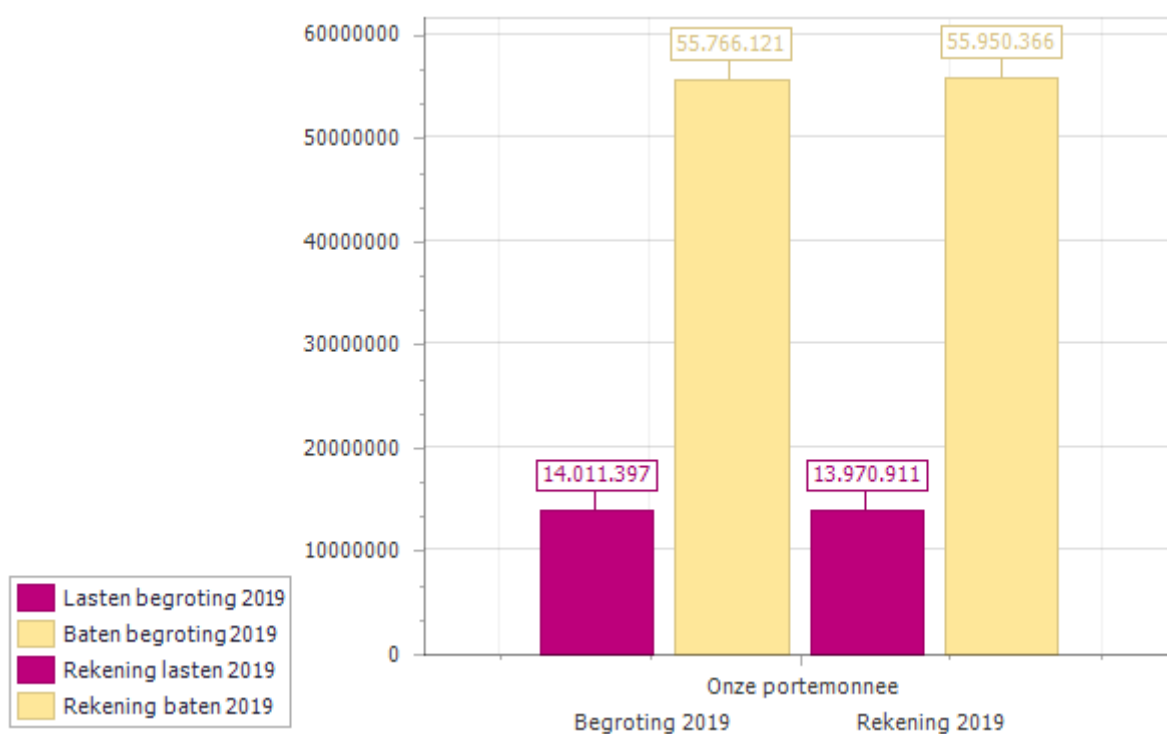
Verbonden partij	Bank Nederlandse gemeenten (BNG)
Rechtsvorm	Coöperatie, vennootschap.
Doelstelling	Gespecialiseerde financiële dienstverlening. Zo laag mogelijke kosten voor maatschappelijke voorzieningen realiseren
Beleidsontwikkeling	De BNG heeft in de laatste jaren het te ontvangen dividend voor de aandelen verhoogd.

Verbonden partij	Ban Personeelsdienst
Rechtsvorm	Coöperatie, vennootschap.
Doelstelling	Aanvullen of opfrissen van kennis, vaardigheden en inzichten.

Verbonden partij	Dimpact
Rechtsvorm	Coöperatie, vennootschap.
Doelstelling	Organiseren van samenwerking voor het laten ontwikkelen van een oplossing voor gemeentelijke multi-channel dienstverlening (licentie, hosting, lidmaatschap).

WAT HEEFT HET GEKOST?

Onze portemonnee		Begroting 2019			Rekening 2019		
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
T0.10	Mutaties reserves	4.887	5.778	-891	5.273	5.791	-518
T0.11	Res. van de rekening van baten en lasten	237		237			
T0.4	Overhead	8.108	143	7.965	7.902	124	7.778
T0.5	Treasury	629	893	-263	552	825	-273
T0.61	OZB woningen	55	4.544	-4.489	71	4.634	-4.563
T0.62	OZB niet-woningen		1.390	-1.390		1.327	-1.327
T0.64	Belastingen overig	246		246	249		249
T0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	164	43.069	-42.905	14	43.335	-43.320
T0.8	Overige baten en lasten	-315	-50	-265	3	-85	89
T0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)				-94		-94
Totaal		14.011	55.767	-	13.970	55.951	-
				41.755			41.979

PARAGRAFEN

Algemeen

In de vier thema's en 'onze portemonnee' zijn de baten en lasten van de gemeente Borger-Odoorn uiteengezet. Een aantal onderwerpen die daarbij de revue passeren heeft een grote invloed op de gemeentelijke financiën en de koers die we financieel gezien varen om onze ambities waar te maken en financieel gezond te blijven.

Algemene lijn paragrafen

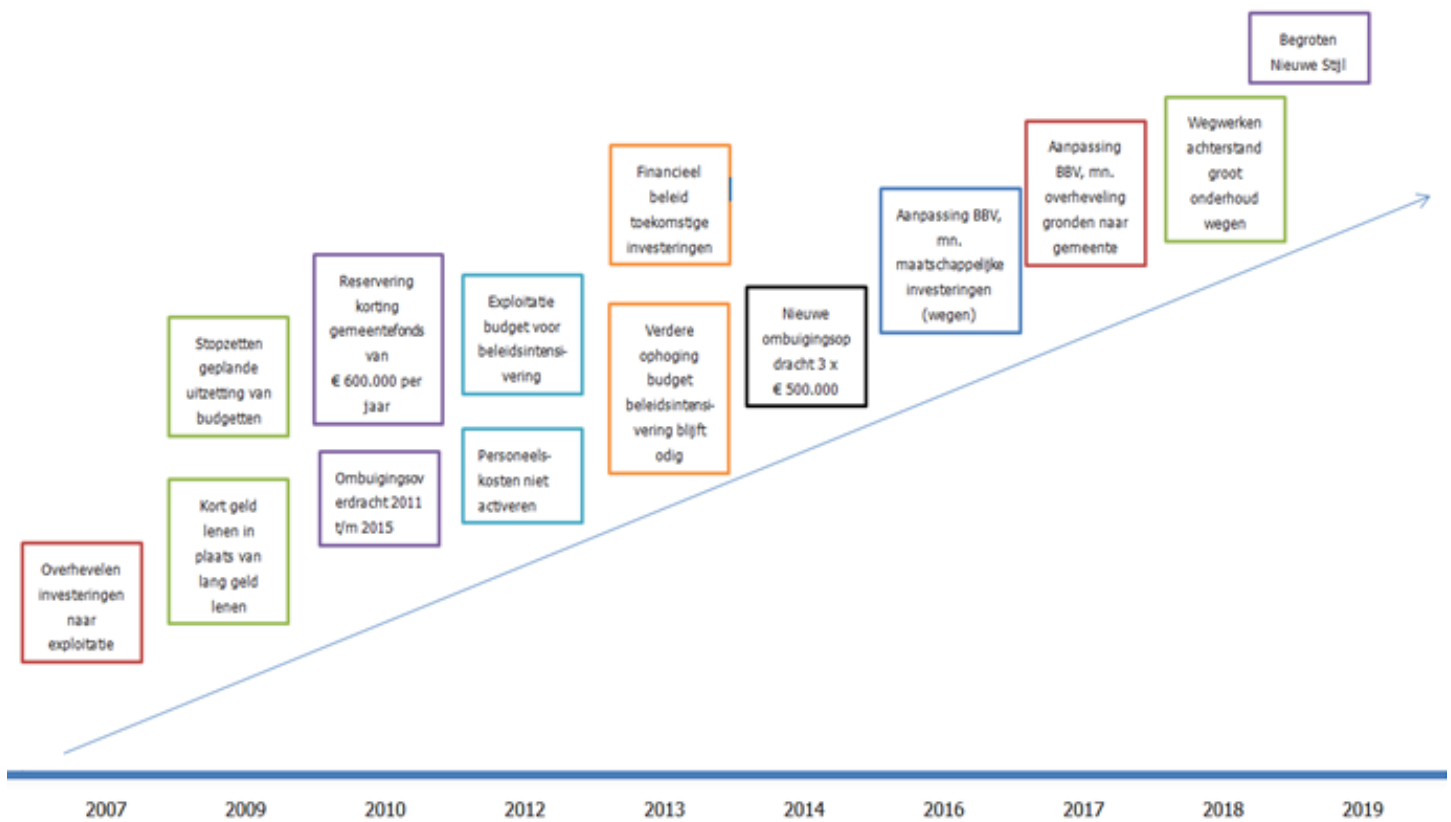
De lokale heffingen zijn, naast de algemene uitkering, de grootste opbrengstenbron van de gemeente en rechtstreeks te beïnvloeden met het gemeentelijke beleid. Ons weerstandsvermogen en de wijze van financiering laten zien welke middelen we

A	B	C	D	E	F	G
Lokale heffingen	Weerstands-vermogen	Kapitaal-goederen	Financiering	Bedrijfs-voering	Verbonden partijen	Grondbeleid

reserveren om beïnvloedbare en met name ook niet beïnvloedbare risico's te beheersen en financieel af te dekken. Onze kapitaalgoederen geven een beeld van de investeringen die we als gemeente doen en de financiële verplichtingen die we daarvoor meerjarig aangaan. De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de bijdragen van de gemeente Borger-Odoorn aan verbonden partijen. Ons grondbeleid en daarmee gemoeide financieringen hangt nauw samen met landelijke en lokale economische ontwikkelingen.

Met de koers en de maatregelen die we beschrijven in de paragrafen en Onze portemonnee creëren we een stevig fundament onder onze financiën. In onderstaand plaatje is de essentie geschetst van de koers die we de afgelopen jaren hebben gevolgd.

Maatregelen voor een stevig financieel fundament

Lokale heffingen

In deze paragraaf geven we een nadere toelichting op de ontwikkelingen van onze lokale heffingen. Dit betreft een weergave van de geraamde en de werkelijke opbrengsten van de Onroerende Zaak Belasting (OZB), reinigingsheffingen, rioolheffing, toeristenbelasting en woonforensenbelasting. Aanvullend geven we in deze paragraaf een toelichting op de opbrengsten van de gemeentelijke leges en de kostendekkendheid hiervan.

Belastingopbrengsten

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in onze belastingopbrengsten. Dit inzicht wordt gegeven in de verschillen tussen de primitieve begroting, bijgestelde begroting (BERAP 2019-II) en de rekening over 2019. In de kolom verschil zien we het verschil tussen BERAP 2019-II en de jaarrekening 2019. Met uitzondering van afval hebben alle onderdelen een voordelig resultaat.

Belastingsoort	Begroting 2019	Wijzigingen	BERAP 2019-II	Rekening 2019	Vershil
Onroerende Zaak Belasting (OZB)	5.833.960	100.000	5.933.960	5.960.356	26.396
Afvalstoffenheffing	2.085.350	-21.000	2.064.350	2.017.361	-46.989
Rioolheffing	3.057.764	0	3.057.764	3.103.232	45.468
Toeristenbelasting	1.300.000	50.000	1.350.000	1.384.824	34.824
Woonforensenbelasting	120.000	0	120.000	127.783	7.783
Totale Opbrengsten	12.397.074	129.000	12.526.074	12.593.556	67.482

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Beleid OZB 2019

In 2019 is besloten de opbrengst van de ozb met 1,75% te verhogen. De opbrengst betreft de OZB gelden voor de onderdelen eigenarenbelasting OZB woningen, eigenarenbelasting OZB niet- woningen en gebruikersbelasting niet-woningen.

Hieronder een nadere specificatie van de OZB-opbrengst eigenaren en gebruikers. In de BERAP 2019-II hebben we de OZB raming met € 100.000 verhoogd op basis van de kohieren 2019. In de rekening komen we in zijn totaliteit ruim € 26.000 voordeliger uit.

Specificatie OZB	Begroting 2019	Wijzigingen	BERAP 2019-II	Rekening 2019	Vershil
OZB eigenaren woningen	4.443.613	100.000	4.543.613	4.633.768	90.155
OZB eigenaren niet won.	952.906	0	952.906	881.427	-71.479
OZB gebruikers niet won.	437.441	0	437.441	445.161	7.720
Totaal	5.833.960	100.000	5.933.960	5.960.356	26.396

Reinigingsheffingen (combinatie afvalstoffenheffing en reinigingsrechten)

Beleid Reinigingsheffingen

In onze gemeente wordt vanaf 1 juli 2000 de afvalstoffenheffing geheven op basis van het Diftar-systeem. Hierbij wordt het ingezamelde huisvuil per woonhuis gewogen. De afvalstoffenheffing bestaat uit een vastrecht deel en een variabel deel. De hoogte van het variabel deel is afhankelijk van de aangeboden kilo's huisvuil. Tot 2019 gold een tarief van € 0,16 voor alle aangeboden kilo's. In 2019 is de PMD-container ingevoerd en is gekozen voor een gedifferentieerd tarief per afvalstroom (rest €0,22, gft € 0,10 en PMD € 0,00). Doel hiervan is om tot een nog betere scheiding van afval te komen.

Uitgangspunt bij de afvalstoffenheffing is een 100% kostendekking. Verschillen tussen Begroting en Rekening worden verrekend met de bestemmingsreserve afval. Als de reserve onvoldoende hoog is om een nadeel te dekken komt het nadeel ten laste van de Algemene Middelen.

Aanschaf PMD-container als 3^e container

In de 2^e helft van 2018 is een 3^e container, de PMD (Plastic-Metalen-Drankkarton) container ingevoerd. Hierbij is de voorwaarde gesteld, dat invoering van de PMD container voor de burger niet mag leiden tot hogere kosten en derhalve gedekt uit de algemene middelen.

Tarieven 2019 voor de burger:

Bij de Begroting 2019 zijn de volgende tarieven vastgesteld.

Vast tarief:	€ 91,00 per aansluiting
Variabel tarief:	€ 0,22 per kilo restafval
	€ 0,10 per kilo gft
	€ 0,00 per kilo PMD
Afvalbrengpunt (ABP):	€ 0,15 per kilo
Inzamelingsfrequentie:	3 wekelijks
Aantal aansluitingen:	10.850

Te betalen Storttarieven voor de gemeente (op begrotingsbasis):

Afvalstoffenbelasting :	€ 14 per ton
Storttarief GRIJS:	€ 40,65 per ton
Storttarief GROEN:	€ 39,35

Aantallen tonnages 2019

Afvalstroom	Begroting	Rekening	Vershil
Restafval (grijs)	3.000	2.703	-297
Groenafval (GFT)	1.350	1.657	307
Plastic, metalen, drankkartons (PMD)	700	771	71
Grof huishoudelijk afval ABP	2.370	2.027	-343
Grof tuinafval ABP	800	2.170	1.370

Kostendekkendheid 2019

Kostendekkendheid afval	Begroting	Rekening	Saldo
Totale kosten afval			
1. Algemene kosten	348.901	418.983	-70.082
2. Huis aan Huis inzameling	403.978	480.447	-76.469
3. Kosten ABP	380.389	385.255	-4.866
4. Kosten overige afvalstromen	185.410	331.244	-145.834
5. Overige indirecte kosten	842.072	785.993	56.079
<i>Subtotaal</i>	<i>2.160.750</i>	<i>2.401.921</i>	<i>-241.171</i>
6. Onttrekking reserve afval	-75.557	-136.478	60.921
7. BERAP I (extra budget uit algemene middelen)	0	-179.000	179.000
8. Afronding	157	0	157
Totaal kosten	2.085.350	2.086.444	-1.250
Totaal opbrengsten	-2.085.350	-2.017.361	-67.989

Kostendekkenheidspercentage	100%	96,69%	-69.239
-----------------------------	------	--------	---------

Toelichting verschillen Begroting / Rekening 2019

De werkelijke uitgaven afvalstoffen waren in 2019 totaal ca.€ 200.000 hoger dan begroot en de inkomsten waren ca. € 68.000 lager dan begroot. Per saldo dus een nadeel in 2019 van € 268.000.

Bij de BERAP II 2019 is daarom besloten om een bedrag van € 179.000 beschikbaar te stellen om dit nadeel grotendeels op te vangen. De rest van het nadeel wordt gedekt uit de reserve afval. Na deze uitname is de stand van de reserve afval per 31-12-2019 nihil. Onderstaand worden de verschillen 2019 tussen de begroting en de rekening per onderdeel nader toegelicht en wordt ook inzicht gegeven in het verloop van de reserve afvalstoffen.

Toelichting lasten/uitgaven afval

Algemene kosten afval

De werkelijke algemene lasten afval waren ca. € 70.000 hoger dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door extra personeelskosten (extra 0.5 FTE beleidsambtenaar, CAO en toelages). De personeelskosten met betrekking tot extra 0.5 FTE worden gedekt uit de reserve afval.

Kosten huis aan huis inzameling

De werkelijke kosten voor de huis aan huis inzameling waren ruim € 76.000 hoger dan begroot. Dit is één van de gevolgen van de invoering van de PMD-container en gedifferentieerd tarief grijs/groen. Er wordt beter gescheiden dan geraamd, waardoor kilo's verschuiven van restafval naar groen- en PMD-afval. Bij restafval levert dit een voordeel op, bij groen en PMD een (financieel) nadeel. Het voordeel op restafval wordt helaas volledig te niet gedaan door de opgelegde verhoging van de verbrandingsbelasting door het Rijk in 2019. In de BERAP II is dit reeds gesignaleerd en is hiervoor extra budget beschikbaar gesteld (zie tabel, punt 7).

Het nadeel wordt verder veroorzaakt door extra aanschaf containers. Door de invoering van een tarief per lediging voor de grijze container en de invoering van een gedifferentieerd tarief zijn, op verzoek burger, veel kleine containers omgeruild voor een grote container.

Kosten Afvalbrengpunt (ABP)

Het betreft hier een klein nadeel. Dit nadeel ontstaat door een combinatie van voordelen en nadelen. Nadelig zijn de hogere afvalstoffenbelasting, de hogere verwerkingskosten grof tuinafval en de exploitatielasten van het ABP. Voordelig zijn de lagere transportkosten eigen dienst doordat vanaf 2019 grof afval wordt afgevoerd met truck en aanhanger.

Kosten diverse afvalstromen

Het nadeel van ca. € 146.000 wordt grotendeels veroorzaakt door het PMD-afval. Bijna de helft van dit nadeel wordt veroorzaakt door een naheffing van NEDVANG over de jaren 2015/2016. Het overige deel wordt veroorzaakt door hogere verwerkingskosten (betere scheiding, meer kilo's), extra inzet afvalcoaches en lagere vergoeding NEDVANG voor het PMD over het jaar 2019.

Overige indirecte kosten

Van de begrote indirecte kosten is een deel op rekeningbasis rechtstreeks geboekt onder punt 1 t/m 4 (bijv. uren zwerfvuil).

Het overige verschil is een combinatie van lagere kwijscheldingskosten en hogere overheadkosten.

Toelichting verloop Reserve afvalstoffen

Het saldo van de reserve afval bedroeg begin 2019 € 138.810. Bij de begroting 2019 is besloten een bedrag van € 75.557 aan de reserve te onttrekken om de stijging van de lasten niet volledig door te berekenen aan de inwoner.

In 2019 is verder besloten om de extra 0,5 FTE voor een beleidsmedewerker afval en de aanpassingen op het ABP, in verband met de het gratis storten van grof tuinafval, te dekken uit de reserve afval. Door deze onttrekkingen is het saldo van deze reserve eind 2019 nihil.

Toegekend budget BERAP II

Halverwege het jaar 2019 is de invoering van de gedifferentieerde afvaltarieven geëvalueerd.

Uitkomst, het succes was groter dan vooraf was ingeschat (betere scheiding afval). Door verschuiving in volumes van het afval zijn er aan de ene kant minder inkomsten, maar aan de andere kant meer kosten. Bijkomend nadeel was de verhoging van het door het Rijk opgelegde verbrandingsbelasting.

Aangezien in 2019 de reserve afval reeds 100% was ingezet is bij de BERAP II besloten om het verwachte nadeel van € 179.000 te dekken uit de algemene middelen. Ondanks deze extra middelen sluit de afvalrekening met een klein verlies.

Toelichting baten/inkomsten afval

De werkelijke inkomsten afvalstoffen zijn per saldo ca. € 68.000 lager dan begroot. Dit nadeel werd veroorzaakt door een lagere opbrengst op het variabele deel van de afvalstoffenheffing door de verschuiving van tonnages van restafval naar groen en PMD. Door minder aanlevering van afval (betaalde fractie) op het ABP dalen ook de opbrengsten van het ABP.

Op grond van de regelgeving moeten de opbrengsten van de vervolgingskosten ook geboekt worden op het taakveld waar het betrekking op heeft. Hierdoor wordt het nadeel lager.

De werkelijke inkomsten vast tarief voor het onderdeel huishoudelijk- en gft afval waren nagenoeg gelijk aan de begrotingsraming.

Rioolheffing

Beleid Rioolheffing

Basis voor de raming van de lasten en baten is het meest recent vastgesteld GRP. In dit geval het GRP dat geldt vanaf het jaar 2016. In dit GRP is voor het eerste jaar (2016) rekening gehouden met een totale last van € 2.982.908. Door de 100% kostendekkendheid is ook de bate van de rioolheffing geraamd tot hetzelfde bedrag. Voor de hoogte van de rioolheffing 2016 betekende dit een gemiddeld tarief van € 235,80 per aansluiting.

Het GRP is zodanig opgezet dat voor alle GRP-jaren sprake is een consistente lastenuitzet van 0,75% per jaar. Door de 100% kostendekkendheid dient de ontwikkeling van de hoogte van de rioolheffing gelijke tred te houden met de ontwikkeling van de lasten. Hierdoor is conform de stijging van de lasten ook sprake van een jaarlijkse consistente stijging van het riooltarief met 0,75%. Eventuele verschillen in de exploitatie worden gecompenseerd door een mutatie in de toevoeging of onttrekking uit de (egalisatie)reserve riolering.

Aanvullend vindt, conform het GRP, jaarlijks een dotatie plaats aan de voorziening riolering. Deze voorziening wordt jaarlijks aangewend voor (gedeeltelijke) dekking van de jaarlijkse riool-vervangingsinvesteringen.

Tabel lasten en baten rioolheffing 2019

Kosten riolering	Begroting	Rekening	Verschil
1. Algemene kosten	1.124.670	1.203.456	-78.786
2. Overheadkosten	338.827	335.949	2.878
3. Kapitaallasten	1.196.814	1.048.930	147.884
4. Voordeel kapitaallasten naar voorziening	0	147.884	-147.884
5. Compensabele btw	262.162	262.162	0
6. Geraamde dotatie voorziening	130.233	130.233	0
<i>Subtotaal</i>	<i>3.052.706</i>	<i>3.128.614</i>	<i>-75.908</i>
7. Mutatie (egalisatie)reserve riolering	5.058	-25.381	30.439
Totaal kosten	3.057.764	3.103.233	-45.469
8. Opbrengst rioolheffing woningen	2.713.387	2.774.250	60.863
9. Opbrengst rioolheffing niet woningen	344.376	320.465	-23.911
10. Opbrengst vervolgingskosten		8.516	8.516
Totale opbrengsten	3.057.763	3.103.232	45.469
Kosten dekkingspercentage	100%	100%	0

Toelichting tabel**Algemeen:**

Uit de tabel blijkt, dat de totale opbrengst rioolheffing € 3.103.232 bedraagt. De totale lasten zijn € 3.128.614. Hierbij is rekening gehouden met een voordeel op de kapitaallasten van € 147.884 door onderuitputting. Conform het BBV moet dit bedrag in een voorziening worden gestort. Het resterend verschil tussen de baten en lasten bedraagt € 25.381. Dit nadelig verschil wordt gedekt de reserve riolering.

Nadere toelichting op overige onderdelen:

De Algemene kosten Riolering zijn hoger uitgevallen. Dit komt grotendeels door de hogere salariskosten (vervanging ziekte, CAO en toelages). De overhead is wat hoger uitgevallen omdat het overheadpercentage over een hoger lastenbedrag van de riolering moest worden toegerekend. De compensabele btw en de dotatie in de voorziening voor investeringen zijn conform de begroting geboekt en geven geen verschillen.

Nadere toelichting opbrengsten rioolheffing

De totale opbrengst rioolheffing is € 45.469 hoger uitgevallen dan geraamd. Deze hogere opbrengst komt door een hoger ontvangen bedrag voor het variabel deel van de rioolheffing. Oorzaak hiervan is, conform de hogere opbrengst ozb 2019, een toename van de WOZ-waarde door een hogere areaaluitbreiding omdat meer woningen zijn gebouwd of verbouwd dan verwacht.

Verloop reserve riolering 2019

Het verloop van de reserve riolering is in 2019 als volgt:

Reserve riolering 2019	Bedrag
Stand per 1-1-2019	182.174
- Toevoeging	0
- Onttrekking	-25.381
Stand per 31-12-2019	156.793

De toevoegingen of onttrekkingen aan deze reserve betreffen verschillen die ontstaan door efficiency verschillen. Het saldo kan worden ingezet voor egalisatie van de tarieven en ook om gelijke tred te houden met de kosten en baten conform het GRP.

Verloop voorziening riolering 2019

Het verloop van de voorziening riolering is in 2019 als volgt:

Voorziening riolering 2019	Bedrag
Stand per 1-1-2019	407.040
- Toevoeging	278.114
- Onttrekking	-18.728
Stand per 31-12-2019	666.426

In het GRP wordt jaarlijks een bedrag geraamd voor zowel de toevoeging als onttrekking aan deze voorziening. Deze posten lopen budgettair neutraal. Het verschil tussen begroting en rekening ontstaat door de onderuitputting van kapitaallasten. Ook dit bedrag wordt toegevoegd aan de voorziening.

Het saldo kan worden ingezet voor vervangingsinvesteringen waardoor b.v. de toekomstige lasten voor de burger kunnen worden beperkt.

Opgemerkt wordt dat van het saldo per 31-12-2019 een bedrag van € 111.505 is geormerkt voor rioleringsprojecten die in 2019 zijn opgestart.

Verloop lasten en baten Rioolheffing t.o.v. GRP

Zoals eerder vermeld worden de jaarlijkse lasten van de riolering door de 100% kostendekkendheid volledig gedekt door de rioolheffing. De rioolheffing is opgebouwd uit een vast tarief per aansluiting en een variabel tarief per aansluiting. Beide heffingen bedragen afgerond 50% van het totaal van de lasten.

Toeristenbelasting

Beleid

In 2019 was het tarief gelijk aan die van 2018. Namelijk € 1.15 per overnachting. In de Kadernota 2020 heeft uw raad een tarief van € 1,20 per overnachting vastgesteld. Voor 2021 kijken we naar de mogelijkheden van tariefdifferentiatie. Hiervoor verwijzen we naar de Kadernota 2021.

Opbrengst 2019

De toeristenbelasting valt in 2019 bijna € 35.000 hoger uit dan wat er in de BERAP 2019-II was geraamd en bijna € 85.000 hoger dan de primitieve begroting 2019. In de BERAP 2019-I hadden we de toeristenbelasting al met € 50.000 verhoogd als gevolg van hogere opbrengsten in 2018. Ten opzichte van 2018 vallen de opbrengsten ruim € 40.000 hoger uit. Met ruim 1.200.000 overnachtingen is 2019 een goed jaar geweest voor zowel de campings als de vakantieparken.

Toeristenbelasting	Begroting 2019	Wijzigingen	BERAP 2019-II	Rekening 2019	Vershil
Toeristenbelasting	1.300.000	50.000	1.350.000	1.384.824	34.824
Totaal	1.300.000	50.000	1.350.000	1.384.824	34.824

Forensenbelasting

Beleid

Omdat de forensenbelasting conform de toeristenbelasting sterk is gelieerd aan recreatieve activiteiten loopt de tariefaanpassing van de forensenbelasting gelijk op met een tariefaanpassing van de toeristenbelasting. De tarieven zijn voor het jaar 2019 niet aangepast t.o.v. voorgaande jaren.

Opbrengst

In de begroting is een opbrengstraming geraamd van € 120.000. De werkelijke opbrengst bedraagt € 127.783. Een meeropbrengst dus van € 7.783. Oorzaak van de meeropbrengst is zeer waarschijnlijk dat meer mensen hun tweede woning weer voor eigen gebruik hebben.

Woonforensenbelasting	Begroting 2019	Wijzigingen	BERAP 2019-II	Rekening 2019	Vershil
Woonforensenbelasting	120.000	0	120.000	127.783	7.783
Totale Opbrengsten	120.000	0	120.000	127.783	7.783

Kostendekkendheid leges

Inleiding

Jaarlijks geven we in de begroting en jaarstukken inzicht in de kostendekkendheid van de leges. De kostendekkendheid leges wordt berekend conform regelgeving en jurisprudentie. Dit houdt onder andere in dat uitgaven voor het opstellen van beleid en uitgaven voor bezwaar- en beroepsprocedures als gevolg van regelgeving niet mogen worden meegenomen. Bij omgevingsvergunningen mogen de kosten voor handhaving, toezicht en controle met uitzondering van de eerste controle en de kosten voor milieu en sloop (uitgezonderd monumenten) eveneens niet worden meegenomen. De kostendekkendheid van de leges is per titel en hoofdstuk beoordeeld.

Toerekening overhead

De overhead wordt toegerekend volgens een systematiek op basis van totale lasten of een systematiek op basis van totale uren. Voor de toerekening van de overhead aan de tarieven voor de belastingen wordt het (standaard)systeem gebruikt van de totale lasten. De uitkomst is een opslagpercentage van 14,10%. Omdat de leges uit de algemene legesverordening grotendeels een directe relatie hebben met de personeelslasten door de ambtelijke inzet is gekozen voor toerekening van de overhead op basis van een opslag van het uurtarief. Hiervoor zijn de totale overheadkosten gedeeld door het aantal productieve uren op de overige taakvelden. Het opslagtariaf bedraagt € 45,41.

Titel I

Titel I betreft de algemene dienstverlening waaronder bijvoorbeeld de burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen vallen. Voor titel I geldt, dat de totale opbrengsten de totale kosten per titel niet mogen overschrijden. Een overschrijding (hogere opbrengst) van één of meerdere hoofdstukken in een titel is wel toegestaan voor zover dit wordt gecompenseerd door onderschrijdingen op andere hoofdstukken. In vakjargon heet dat kruissubsidiëring en dat is toegestaan.

We zien bij de paspoorten en ID kaarten een lagere opbrengst dan begroot. Dit is ontstaan door de tijdelijke afname in de opbrengsten van deze leges vanwege een

langere geldigheidsduur voor deze documenten. Volwassenen die tussen 2014 en 2018 een reisdocument hebben aangevraagd, hoeven dit nu pas vanaf 2024 opnieuw te doen. In de begroting 2020 is de raming hierop aangepast.

Nr.	TITEL I	Begroting 2019			Rekening 2019		
	Leges	Totale	Totale	%	Totale	Totale	%
	Algemene Dienstverlening	Kosten	Opbrengst	Dekking	Kosten	Opbrengst	Dekking
1	Burgerlijke Stand	98.926	23.374	24%	95.921	21.129	22%
2	Reisdocumenten, ID	197.649	141.119	71%	196.009	51.127	26%
3	Rijbewijzen	129.783	82.502	64%	129.568	100.967	78%
4	Verstrekking BRP	67.116	7.337	11%	66.080	1.485	2%
5	Bestuursstukken	5.760	750	13%	5.760	750	13%
6	Overige Publiekszaken	36.877	6.570	18%	35.842	3.686	10%
7	Leegstandswet	5.045	1.305	26%	5.045	1.305	26%
8	Kansspelen	2.343	617	26%	2.343	617	26%
9	Verkeer en vervoer	33.738	6.022	18%	37.374	11.171	30%
10	Diversen	31.223	13.088	42%	32.103	5.226	16%
11	Aansluiting en riolering	590	590	100%	590	590	100%
	Totaal	609.051	283.273	47%	606.636	198.054	33%

Titel II

Titel II betreft de dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving (omgevingsvergunning). Vanaf 2014 is er een aparte legesverordening omgevingsvergunning. Ook binnen deze legesverordening omgevingsvergunning is kruissubsidiëring toegestaan. Om kleine bouwplannen haalbaar en betaalbaar te houden is er met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en kleine bouwplannen. Het loslaten van deze kruissubsidiëring leidt tot onaanvaardbaar hoge tarieven voor de kleine bouwplannen.

De opbrengsten op de bouwleges vallen hoger uit dan begroot vanwege extra opbrengsten uit zonneparken. Dit voordeel is naar verwachting incidenteel.

Nr.	TITEL II	Begroting 2019			Rekening 2019		
	Leges	Totale	Totale	%	Totale	Totale	%
	Fysieke leefomgeving	Kosten	Opbrengst	Dekking	Kosten	Opbrengst	Dekking
1	Kosten taakveld(en)	344.602			327.318		
2	Inkomsten (excl. Heffingen)	0			0		
	Netto kosten	344.602			327.318		
4	Toe te rekenen overhead	196.943			228.730		
5	Toe te rekenen BTW	21.422			9.254		
6	Opbrengst heffingen		434.843	77%		518.695	92%
	Totaal	562.967	434.843		565.302	518.695	

Titel III

Titel III betreft de dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn. Hier is een overschrijding (opbrengst hoger dan kosten) per hoofdstuk niet toegestaan.

Nr.	Titel III	Begroting 2019			Rekening 2019		
	Leges	Totale	Totale	%	Totale	Totale	%
	Europese Dienstenrichtlijn	Kosten	Opbrengst	Dekking	Kosten	Opbrengst	Dekking
1	Horeca	6.465	2.950	46%	6.520	2.950	45%
2	Organiseren evenementen	323	5	2%	325	5	2%
3	Prostitutiebedrijven	0	0		0	0	

	Totaal	6.788	2.955		6.845	2.955	
--	---------------	--------------	--------------	--	--------------	--------------	--

Nr.	Leges Verordening Lijkbezorging	Begroting 2019			Rekening 2019		
		Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking
1	Lijkbezorgingsrechten	403.024	152.625	38%	379.251	138.831	37%
	Totaal	403.024	152.625		379.251	138.831	

Nr.	Leges Verordening Marktgelden	Begroting 2019			Rekening 2019		
		Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking	Totale Kosten	Totale Opbrengst	% Dekking
1	Marktgelden	10.614	7.387	70%	11.651	6.799	58%
	Totaal	10.614	7.387		11.651	6.799	

Weerstandsvermogen en Risicomanagement

In deze paragraaf, waarin rekening is gehouden met de in het voorjaar 2019 vastgestelde nieuwe nota Reserves en Voorzieningen, geven wij u over 2019 een beeld van de financiële positie van de gemeente. Het is niet eenvoudig om te bepalen hoe goed of slecht een gemeente er financieel voorstaat. Of een hoge schuld nadelig is voor de financiële positie hangt er bijvoorbeeld vanaf welke bezittingen er tegenover de schulden staan, en hoe hoog de opbrengsten zijn waarmee rente en aflossing kunnen worden betaald.

Kortom de financiële positie van een gemeente is niet in één kengetal uit te drukken, maar door naar een aantal belangrijke financiële kengetallen gezamenlijk te kijken kan er wel een uitspraak worden gedaan over de financiële positie van de gemeente.

Op basis van de uitkomsten van een aantal belangrijke financiële kengetallen hebben wij, conform onze begroting 2020, het volgende vastgesteld:

- Onze weerstandsratio is uitstekend
- Onze schulddpositie ligt in de veilige zone
- Onze vermogenspositie is voldoende
- Onze grondexploitatie ligt in de veilige zone
- Onze structurele begrotingsruimte is toereikend
- Onze belastingcapaciteit is hoog in vergelijking met andere gemeenten

Op basis van het bovenstaande komen wij tot de conclusie dat er sprake is van een gezonde financiële positie. De belastingcapaciteit is echter wel hoog in vergelijking met andere gemeenten.

Weerstandsvermogen en risico's

We onderscheiden twee soorten risico's. Risico's die voorzienbaar zijn en risico's die niet zijn te voorzien. Voor risico's die we voorzien en dus zijn te beheersen hebben wij bestemmingsreserves en voorzieningen gevormd. Voor de onvoorziene risico's kijken we naar ons weerstandsvermogen. Wij geven hierbij antwoord op de vraag in hoeverre onze gemeente in staat is de niet in de begroting geraamde risico's te kunnen opvangen. Dit doen we door een inventarisatie te maken van de niet geraamde risico's en het berekenen van ons weerstandsvermogen. Door ons weerstandsvermogen af te zetten tegen de niet geraamde risico's kan een oordeel worden gegeven over de omvang van ons weerstandsvermogen.

Inventarisatie weerstandsvermogen

Onderstaand zijn in een tabel de onderdelen benoemd die tot ons weerstandsvermogen mogen worden gerekend. Ten opzichte van voorgaande jaren zijn op verzoek van de provincie de onderdelen Saldo Rekening, Begroting, Beleidsintensivering en het budget voor Calamiteiten geschrapt.

De omvang van ons weerstandsvermogen is aanvullend beïnvloed door vaststelling van de nieuwe nota Reserves en Voorzieningen in de eerste helft van 2019. Hierbij is ook rekening gehouden met het feit dat de omvang van de stille reserves alleen mogen worden betrokken voor de incidentele risico's.

We hebben in deze begroting het weerstandsvermogen gesplitst in een structurele en een incidentele weerstandscapaciteit. Op deze manier kunnen we de structurele weerstandscapaciteit vergelijken met de structurele risico's en de incidentele weerstandscapaciteit met de incidentele risico's.

Weerstandsvermogen	Begr. 1-1-2020	Rek. 31-12-2019
1. Weerstandsdeel Algemene Reserve (WAR)	10.011.078	9.398.276
2. VAR	1.768.966	2.381.768
3. Bufferreserve gronden	1.674.743	1.934.252
4. Onbenutte belastingcapaciteit	0	0
Totaal als str. Weerst.capaciteit	13.454.787	13.714.296
5. Stille reserves	11.000.000	11.000.000
Totaal als inc. Weerst.capaciteit	11.000.000	11.000.000

Toelichting Weerstandscapaciteit

Uit de tabel blijkt, dat het structurele weerstandsvermogen uit de jaarrekening per 31-12-2019 niet significant afwijkt ten opzichte van de begroting per 1-1-2000. Het incidentele weerstandsvermogen wijkt niet af.

Risico's

Hierna is een overzicht gegeven van de niet geraamde risico's. Per onderdeel is een bedrag ingeschat voor het risico dat zich kan voordoen. Dit bedrag wordt vervolgens vermenigvuldigd met de kans dat het risico zich voordoet (zeer klein = 10%, klein = 30%, gemiddeld = 50%). Als de kans groter is dan 50% wordt hiervoor een bedrag in de begroting geraamd.

Verder is er een uitsplitsing gemaakt in een incidenteel of structureel risico. Een risico wordt als incidenteel gezien als wordt ingeschat dat het risico zich maximaal 1 x per 4 jaar kan voordoen en als structureel als het risico vaker dan 1 x per 4 jaar wordt ingeschat.

Nr.	Omschrijving	Bedrag	Kans	Incidenteel	Structureel	Risicobedrag
1	Gronden bij de gemeente	2.600.000	50%		1.300.000	1.300.000
2	Vastgoed	1.850.000	50%		925.000	925.000
3	3D's Sociaal Domein	1.500.000	50%		750.000	750.000
4	Gemeenschappelijke Regelingen	925.000	50%		462.500	462.500
5	Accres Gemeentefonds	880.000	50%		440.000	440.000
6	Grondexploitatie grondbedrijf	410.000	50%		205.000	205.000
7	Verlofstuwmeer	350.000	50%	175.000		175.000
8	Krimp	250.000	50%		125.000	125.000
9	Btw-compensatiefonds	200.000	50%		100.000	100.000
10	Verzekeringen	200.000	30%	60.000		60.000
11	Juridische procedures	200.000	50%		100.000	100.000
12	Garantieplichtingen	150.000	10%	15.000		15.000
13	Rente	150.000	30%	45.000		45.000
14	Bodemsanering	100.000	30%	30.000		30.000
15	Planschade	100.000	30%	30.000		30.000
	Totaal	9.865.000		355.000	4.407.500	4.762.500

De risico's zijn bij het samenstellen van de Begroting 2020 geactualiseerd en wijken niet in deze jaarrekening 2019 af. Voor een nadere toelichting van deze risico's wordt verwezen naar de Begroting 2020.

Berekening weerstandsratio

Jaarlijks wordt de ratio berekend om uitdrukking te kunnen geven hoe onze gemeente er financieel voorstaat. Hierbij wordt ons weerstandsvermogen afgezet tegen de risico's. In onderstaande tabel zijn de scores hiervoor aangeduid.

Uitkomst Ratio	Aanduiding
groter dan 2,0	Uitstekend
tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
tussen 0,8 en 1,0	Matig
tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
lager dan 0,6	Zeer Onvoldoende

In onderstaande tabel is in het bovenste deel de uitkomst van onze structurele weerstand in de eerder toegelichte ratio weergegeven en de incidentele weerstand is weergegeven in een bedrag als restant ruimte van de weerstand.

Ratioberekening Struct. en Incident.	Rek. 2017	Rek. 2018	Rek. 2019
Weerst.cap. Struct.	9.697.603	7.997.716	13.714.296
Risico's structureel	4.135.000	4.047.500	4.407.500
Weerst. Ratio Struct.	2,35	1,98	3,11
Weerst.cap. Incid.	11.000.000	11.000.000	11.000.000
Risico's incidenteel	530.000	405.000	355.000
Weerstandruimte Inc.	10.470.000	10.595.000	10.645.000

Toelichting uitkomsten weerstand structureel en incidenteel

De structurele weerstandratio is in de Rekening 2019 ten opzichte van de ratio in de Rekening 2018 fors toegenomen omdat als gevolg van de nota reserves en voorzieningen diverse bestemmingsreserves zijn opgeheven en zijn overgeheveld naar de WAR.

Verplichte kengetallen

Om een oordeel te geven over de financiële positie van de gemeente zijn naast de berekening van het weerstandsvermogen de volgende belangrijke financiële kengetallen berekend.

Financiële kengetallen.

- De weerstandsratio;
- De schuldquote;
- De solvabiliteitsratio (vermogenspositie);
- De grondexploitatie;
- De structurele exploitatieruimte;
- De belastingcapaciteit;

Verhouding kengetallen in relatie tot de financiële positie

De provincie heeft een indeling gemaakt met een normering van deze kengetallen. De uitkomsten zijn ingedeeld in categorie A, B en C waarbij A het minst risicovol is en categorie C het meest risicovol.

Normen	A	B	C
netto schuldquote	< 90	90 - 130	> 130
netto schuldquote gecorrigeerd	< 90	90 - 130	> 130
solvabiliteitsratio	> 50	20 - 50	< 20
grondexploitatie	< 20	20 - 35	< 35
structurele exploitatieruimte	> 0	0	< 0
belastingcapaciteit	< 95	95 - 105	> 105

Onderstaand zijn de uitkomsten vermeld van de voorgeschreven kengetallen.

Jaarverslag	2019	Verloop van de kengetallen			
Kengetallen		Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019	Cat.
netto schuldquote		54%	39%	55%	A
netto schuldquote gecorrigeerd		49%	35%	50%	A
solvabiliteitsrisico		28%	32%	29%	B
grondexploitatie		5%	6%	5%	A
structurele exploitatieruimte		-4%	1%	3%	A
belastingcapaciteit		110%	110%	110%	C

Provinciale signaleringswaarden

De provincie heeft eind 2015 een eerste indeling gemaakt m.b.t. een soort van normering van de kengetallen. Daarbij zijn de uitkomsten ingedeeld in een drietal categorieën waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest risicovol. De signaleringswaarden zijn per kengetal als volgt:

Kengetal	Cat. A	Cat. B	Cat. C
1. Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd	< 90%	90 - 130%	> 130%
3. Solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
4. Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
5. Structurele exploitatieruimte	< 0%	0%	> 0%
6. Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Geconcludeerd kan worden, dat de uitkomsten van onze kengetallen vooral in categorie A (minst risicovol) van de provinciale normering vallen.

Toelichting kengetallen

De schuldquote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal van de baten.

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft aan welk deel van de bezittingen van de gemeente (activa) gefinancierd worden met eigen vermogen (onze reserves).

Het kengetal van de Grondexploitatie geeft informatie over de boekwaarde van de al in exploitatie genomen gronden (BIE). De boekwaarde van beide gronden worden bij elkaar opgeteld en vervolgens uitgedrukt in verhouding tot de totale gemeentelijke baten.

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan welke reële structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te kunnen dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten (ozb, afval en riolering) van een meerpersoonshuishouden in jaar T (2019) te vergelijken met het landelijk gemiddelde van jaar T-1 (2018).

Kapitaalgoederen

Algemeen

In deze paragraaf wordt het beleidskader over het onderhoud van kapitaalgoederen zoals onder andere wegen, groen, riolering en gebouwen gegeven. En daarnaast een dwarsdoorsnede van de begroting. Uitgaven voor onderhoud kapitaalgoederen komen immers op diverse beleidsvelden voor. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een belangrijk deel van de begroting gemoeid. Een goed overzicht is daarom belangrijk om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente.

Vastgoed & Geld

Vastgoed en Geld

In 2019 is een totaal bedrag van € 361.500 beschikbaar voor het uitvoeren van extra onderhoudsprojecten. Ieder jaar wordt de raming verhoogd met € 50.000. Vanaf de begroting 2019 is het totaal budget Vastgoed & geld gesplitst in een deel wegen, deel groen en een deel gebouwen. De volgende bedragen waren beschikbaar in 2019:

Omschrijving	2019
Wegen 50 %	€ 195.000
Groen 30 %	€ 99.900
Gebouwen 20 %	€ 66.600
Totaal	€ 361.500

Voor het wegwerken van de achterstanden bij het grootonderhoud van wegen wordt door de gemeenteraad tot en met 2023 € 1 miljoen beschikbaar gesteld. De kapitaallasten van € 75.000 worden gedekt uit het budget Vastgoed & Geld, deel wegen. Het restantbudget (incidenteel) V&G en is ingezet voor de ombuigingen 2019 (Zie BERAP I). In de subparagraaf groen noemen we de projecten die zijn uitgevoerd met het beschikbare middelen voor groen. Het budget voor gebouwen is ingezet voor de uitvoering van het onderhoud op grond van de opgestelde meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP's) en voor een inhaalslag op het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen.

Wegen

Wegenonderhoud

Het wegenonderhoud is onderverdeeld in klein onderhoud en groot onderhoud. Onder klein onderhoud wordt verstaan: het aanbrengen van slijtlagen, het dichten van kleine gaten en het aanpakken van voorkomende calamiteiten. De grootschalige onderhoudsprojecten vallen onder het groot onderhoud en staan op de meerjarenplanning. Deze meerjarenplanning geeft een technisch en financieel beeld van de onderhoudsprojecten voor de komende drie jaar.

In het voorjaar van 2019 is de meerjarenplanning opnieuw vastgesteld door het college en ter informatie aangeboden aan de raad. Daarnaast is een keuze gemaakt van de uit te voeren werken in 2019. In 2019 zijn de volgende wegenprojecten opgestart:

Financiën

Project	Begroet	Werkelijk	Status 31-12-2019
Renovatie halfverharde paden	35.000	34.330	Afgerond
Glaslaan Nw Buinen (comb. gem. Stadskanaal)	30.000	29.844	Afgerond
Bijdrage parkeerplaats Valtherweg Odoorn	6.660	0	Vervallen (1)
Rode kruisingen Exloerkijl-zuid/Kijlstraat 2e Mond	7.000	7.300	Afgerond
Valtherdijk VMond (opruimen proefvakken)	183.000	125.636	Afgerond
Boermastreek Exloërveen (veenverzakkingen)	95.000	58.067	Afgerond
Weerdingerweg Valthe (veenverzakkingen)	40.000	35.000	Afgerond

Fabrieksstraat Exloo (fase 1: Buinerweg - Molenweg) Exloo	48.000	10.213	In uitvoering
Strengenweg Borger	523.000	464.492	Afgerond
Oude Dijk (komgrens Exloo - Exloerveen)	154.000	201.658	Afgerond
Fp langs Weerdingerweg Valthe	115.000	142.052	Afgerond
Fp langs Voorbosweg (1e 400 meter) Buinen	41.000	41.871	Afgerond
Fp Zuiderdiep 1e fase (gemgrens - huisnr. 374) 2e Mond	145.000	198.891	Afgerond
Fp Schaapstreek (hekwerk N34 - overg. keienweg) Odoorn	31.000	32.613	Afgerond
Fp langs Bodepad (Exloerweg - bosperceel 105) Ees	92.000	96.150	Afgerond
Drempel Zijtak/Hoofdweg Klijndijk	6.000	16.293	Afgerond
Herstraten Koesteeg/Kruisstraat Borger	34.000	0	In voorbereiding
Valtherdijk (nabij Valtherblokken-zuid) Vmond	29.000	22.937	Afgerond
Verbeteren trottoirs algemeen	30.000	17.333	Afgerond
Noorderdiep (herstr. 3 gedeelten) 2eMond	103.000	3.558	In uitvoering
Boslaan (Kanaalstraat - minicamping) Ellertshaar	16.000	0	In voorbereiding (2)
Vorb. Zuiderdiep (Mondenweg - Kavelingen) Vmond	20.000	0	In voorbereiding (2)
Bijdrage wegen verv. riolering Oosteresstr eo Borger	25.000	0	In voorbereiding (3)
Totaal opgestarte projecten	1.808.660	1.538.238	

- (1) Meegenomen in reserve NUW.
- (2) Uitvoering in samenspraak met de bewoners uitgesteld naar 2020.
- (3) Uitvoering van dit project is doorgeschoven naar 2020 omdat de nutsbedrijven eerst werkzaamheden moeten verrichten.

Verklaring grotere voor- en nadelen projecten;

Het fietspad Zuiderdiep 2^e Exloërmond, Voorbosweg Buinen, Weerdingerweg Valthe en Schaapstreek Odoorn zijn gezamenlijk meervoudig onderhands aanbesteed (conform aanbestedingsbeleid). Het werk is gegund voor 407.000,-; dat is ca. 50.000,- boven onze raming. De betonprijzen die de aannemers hebben gehanteerd was aanzienlijk hoger dan vorig jaar waarop onze raming was gebaseerd.

Bijkomend nadeel is dat ca 200 meter van het fietspad Weerdingerweg door veenverzakking in korte tijd zodanig was verslechterd, vervanging noodzakelijk was (meerwerk).

Het opruimen van de proefvakken in de Valtherdijk is gecombineerd met het herstraten van de Valtherblokken-zuid. De grotere projectomvang heeft geleid tot lagere eenheidsprijzen. Verder behoeften de verkeersmaatregelen maar één keer te worden uitgevoerd.

De voor- en nadelen worden verrekend binnen het totaal budget van wegen. Bij de afgeronde projecten 2019 is sprake van een voordeel van afgerond € 30.000. Dit bedrag wordt conform beleid ingezet binnen het taakveld wegen.

Extra financiering wegenonderhoud

Op basis van kengetallen is jaarlijks ca. € 2.100.000 nodig voor het onderhoud van de verhardingen. In de beheerbegroting is een structureel bedrag van € 1.148.544 beschikbaar (groot en klein onderhoud samen). De gemeenteraad heeft besloten voor de jaren 2018 tot en met 2023 dit bedrag jaarlijks met € 1.000.000,- te verhogen. Hiermee kunnen we de onderhoudsachterstanden de komende jaren tot staan brengen en – met meevallende aanbestedingen – naar verwachting verder inlopen.

Bij projecten waar ook de riolering wordt verbeterd, wordt het budget van de wegaanpassing in het GRP ondergebracht. In 2019 zijn geen combinatieprojecten uitgevoerd.

Speerpunten onderhoud 2019

1. Inzet extra één miljoen
Voor 2019 heeft de raad 1 miljoen euro extra vrijgemaakt voor wegenonderhoud. Hiermee zijn de volgende projecten (extra) gerealiseerd:
 - Aanbrengen deklaag Oude Dijk (komgrens Exloo - Exloërveen)
 - Reconstructie Strengenweg Borger
 - Reconstructie fietspad langs het Zuiderdiep (gemgrens - huisnr. 374) in 2e Exloermond
 - Reconstructie fietspad langs de Voorbosweg (1e 400 meter) BuinenConform het raadsbesluit is ca. 40% van het extra weggeld geïnvesteerd in plattelandswegen (Strengenweg). De keuze voor dit project is afgestemd met LTO, Cumela en het Recreatieschap Drenthe.
2. Noorderdiep (Drentse Mondenweg - Kerklaan) Nieuw Buinen
Deze weg is voorzien van een nieuwe deklaag. Tevens is de weg ingericht als 30 km-zone conform het GVVP, en is de openbare verlichting vervangen. Het afkoppelen van de woningen vindt plaats in 2020 door BORG.
3. Denktank Plattelandswegen Valthermond
De proefvakken in de Valtherdijk zijn 4 jaar gemonitord. Het eindrapport is aangeboden aan de gemeenteraad. De proefvakken zijn eind 2019 opgeruimd.

Openbare verlichting

Vervanging van de openbare verlichting vindt zo mogelijk plaats bij reconstructiewerkzaamheden aan de weg en is vastgelegd in het gemeentelijke verlichtingsplan. De financiering hiervan is geregeld in de exploitatiebegroting. Vanaf 2019 is structureel € 225.000 beschikbaar voor verbetering van de openbare verlichting. Het gaat om een kostendekkende financiering tot 2027. De volgende projecten zijn opgepakt.

Project	Begroot	Werkelijk	Status 31-12-2018
VerLEDden buitengebied 3e fase (1)	92.000	69.530	Afgerond
Noorderdiep (Mondenweg - Kerklaan) Nw Buinen	37.500	21.417	Afgerond
Hofakkersweg Exloo	12.500	7.522	Afgerond
Koesteeg/Kruisstraat Borger (1)	7.850	0	In voorbereiding
Fabrieksstraat 1e fase (Buinerweg - Molenstr) Exloo	23.500	0	In voorbereiding
Vorb. VerLEDden buitengebied 4e fase (3)	50.000	0	In voorbereiding
Totaal opgestarte projecten	223.350	98.469	

- (1) Financiering van dit project vindt plaats over de jaren 2018 en 2019.
- (2) In overleg met de aanwonenden in dit project doorgeschoven naar 2020.
- (3) Dit betreft een eerste financiering. Het resterende bedrag komt uit de stelpost openbare verlichting 'openbare verlichting 2020'.

Verduurzaming openbare verlichting

In 2019 is de gemeenteraad akkoord gegaan met de verduurzaming van de openbare verlichtingsinstallatie in de komende 6 jaar. Dit betekent het ombouwen van alle energie onzuinige (niet PL) verlichting naar LED. De volgende projecten zijn opgepakt:

Project	Per 31-12-2019
Uitfaseren 375 TLS armaturen met verouderde masten (hele gemeente)	In uitvoering
VerLEDden armaturen rotonde Klijndijk	Afgerond
VerLEDden armaturen Dilweg eo Odoorn	In uitvoering
VerLEDden armaturen parkeerterrein AH Borger	Afgerond
VerLEDden armaturen bestemmingsplan Zuidonder Nieuw Buinen	Afgerond
Totaal	

Juridisch traject

De rechter heeft een uitspraak gedaan in het juridisch geschil tussen Enexis en de projectgroep van een samenwerkingsverband van 25 gemeenten, waaronder Borger-Odoorn, inclusief de provincies Groningen en Drenthe over het eigendom van de masten en het ondergrondse net. De rechter heeft uitgesproken dat het bovengrondse deel (masten en armaturen) in eigendom zijn van de overheden en het ondergrondse net van Enexis. De overheden zijn blij met deze uitspraak. Enexis is in hoger beroep gegaan. Het Gerechtshof heeft in februari 2019 geheel in ons voordeel geoordeeld.

Groen

Gemeentelijk bezit

tabel III.C.5 Gemeentelijk groen

Omschrijving	Eenheid	Aantal 2018
Bos(plantsoen)	m2	3.180.175
Heesters	m2	109.047
Gras, gazon, berm	m2	5.599027
Sportvelden (25*8500)	m2	212.500
Waterpartijen, greppels (ged.)	m2	696.889
Volkstuinen	m2	22.471
In gebruik gegeven grond	m2	425.715
Totaal oppervlakte groen	m2	10.245.824
Bomen	st	43.629

opmerking:

- inclusief groen op sportparken, begraafplaatsen en rond scholen

Beleid

Het integraal groenbeleid is in 2006 vastgesteld. Hierbij is de groenbeleidsvisie 'Onze groene ruimte' een groenvisie op hoofdlijnen en de visie 'Groen moet je doen' een uitwerking van deze hoofdlijnen per groenbeleidsthema. Beide visies zijn nog actueel, met uitzondering van de benodigde financiën en het onderhoudsniveau. Op dit moment wordt gewerkt aan het beleidsstuk Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Hierin wordt aan de raad de keuze voorgelegd over het onderhoudsniveau en de benodigde financiën. De verwachting is dat dit stuk in het voorjaar van 2020 aangeboden wordt. Dit beleidsstuk kan fungeren als kapstok voor onderliggende beleidsstukken

Beheer en onderhoud

Het beleid is per groenthema voor beheer en onderhoud verder uitgewerkt. Voor alle thema's is in het groenbeheerprogramma per beplantingsvak het groentype bepaald en zijn de bijbehorende onderhoudsmaatregelen vastgesteld. In 2006 was het onderhoudsniveau vastgesteld op niveau B van het CROW; vanaf 2013 is dit bijgesteld naar een onderhoudsniveau dat uitgaat van niveau C, maar we proberen daar waar mogelijk niveau B te halen. Voor het thema bermen is het bermbeheerplan in 2005 door het college vastgesteld en in 2015 herzien en aangepast.

Voor het thema landschappelijke elementen is het bosbeheerplan in 2008 vastgesteld, deze wordt in 2020 herzien. -Het kader voor boomcontrole is in 2004 vastgesteld. Er is gewerkt aan een nieuw kader voor boomcontrole en voor beheer en onderhoud van bomen (niet vastgesteld). In het boombeheerprogramma worden de boomcontroles en uitgevoerde werkzaamheden aan de bomen vastgelegd.

Afhankelijk van het beschikbare budget zal in 2020 gestart worden met de voorbereidingen om te komen tot een nieuwe bomenvisie inclusief kader boomcontrole, beheer, onderhoud en kapverordening.

Het groenonderhoud wordt voor het grootste gedeelte uitgevoerd in eigen beheer. Een deel wordt uitbesteed aan de werkvoorzieningsschappen.

Achterstallig groenonderhoud en renovatie

Boomveiligheidscontroles in 2015 toonden aan dat er sprake was van achterstallig onderhoud. In 2016 is daarom gestart met planmatig onderhoud van bomen voor een veilig boombestand. Jaarlijks wordt een deel van de bomen op boomveiligheid gecontroleerd en het jaar daarop worden deze bomen gesnoeid en daarbij eventueel achterstallig boomonderhoud weggewerkt. In 2019 is bijna driekwart van de bomen gesnoeid. Daarnaast is bij 8500 bomen een boomveiligheidscontrole (bvc) uitgevoerd. Het onderhoud wat uitgevoerd had moeten worden volgens de bvc 2018 is door het niet beschikbaar stellen van het benodigd budget deels niet uitgevoerd. Tevens moeten de bomen welke in 2019 zijn gecontroleerd volgens bvc nog worden gesnoeid, hier is momenteel geen budget voor. De bvc-cyclus is nu voltooid en kan weer opnieuw beginnen.

Jaarlijks worden projecten op de meerjarenplanning REAL geplaatst waarvan de technische staat van het groen zodanig is dat plantsoenen en bomen (boombestanden) gerenoveerd of vervangen moeten worden. De meerjarenplanning REAL groen wordt jaarlijks, gelijktijdig met planningen van wegen en riolering, vastgesteld door het college en ter info aan de gemeenteraad aangeboden.

Financiën

Het onderhoud groen is binnen het budget gebleven. Onkruidbestrijding op verharding heeft een kleine overschrijding.

Uitgevoerde groenrenovatie Voor groen zijn in 2019 diverse projecten in uitvoering genomen.

Project	Krediet	Rekening	Status 31-12-2019
Groen Sportlaan Nieuw Buinen	€ 57.000	€ 69.600	Afgerond
Groen vijvers Hunzedal Borger	€ 100.000	€ 91.150	Nagenoeg gereed
Groen fietspad Zuiderdiep Tweede Exloërmond	€ 19.000	€ 14.000	Onderhanden
Boomveiligheid (in beeld brengen risico's en maatregelen)	€ 100.000	€ 99.000	Afgerond
TOTAAL	€ 276.000	€ 273.800	

Begraafplaatsen

Beleid

Voor de begraafplaatsen is in maart 2008 de visie begraafplaatsen Ruimte voor de laatste rustplaats vastgesteld. Dit beleid is nader uitgewerkt in een ruimtelijke Inrichtingsvisie begraafplaatsen Borger-Odoorn voor alle acht begraafplaatsen. Beide visies zijn nog actueel.

tabel III.C.6 Kengetallen

Omschrijving	Aantal 2017	Aantal 2018	Aantal 2019
Overledenen	291	255	262
Begraafplaatsen	8	8	8
Begrafenissen	77	66	58
Bijzettingen urnen	15	24	24

Beheer en onderhoud

Voor begraafplaatsen is het onderhoudsniveau voor groen vastgesteld op niveau A conform het CROW. Voor gebouwen op de begraafplaatsen is dit vastgesteld op conditieniveau 2 (goed niveau).

Project achterstallig onderhoud en renovatie

In 2019 zijn op de begraafplaats in Odoorn graven zonder gedenktekens geruimd. Er is voldoende budget (€ 249.800) aanwezig voor de volgende bovengrondse ruimingsactie, maar niet voldoende om alle graven ondergronds ook te ruimen.

Financiën

Het totale budget voor begraven excl. de inkomsten uit grafrechten en de vergoedingen onderhoud graven bedraagt € 399.400. Voor derden leveranties is een bedrag opgenomen van € 81.788. Er is binnen de begroting gewerkt.

Sportvelden

Beleidskader

In 2010 is de sport en beweegnota Sport zet in beweging vastgesteld. Hierin is op hoofdlijnen aangegeven welke kant we als gemeente uit willen met voetbal. In de beleidsnotitie Leefgebied en sport uit 2014 zijn kaders aangegeven hoe de gemeente omgaat met (met name de accommodaties van) voetbal en tennis. Beide nota's zijn nog actueel.

tabel III.C.7 Kengetallen

Omschrijving	Aantal
Sportparken	10
Wedstrijdvelden	18
Trainingsvelden	7

Beheer en onderhoud

In 2018 is een bestek voor alle (groot) onderhoudswerkzaamheden aan de sportvelden opgesteld en aanbesteed. De kwaliteitseis voor de sportvelden is dat zij moeten voldoen aan de KNVB-norm. De eigen dienst onderhoudt de singels en bomen op en rondom de sportvelden. De verenigingen zorgen zelf voor klein onderhoud, zoals het speelklaar maken van de velden, belijning aanbrengen, zwerfafval verwijderen, afvalbakken legen, overhangend groen terugsnijden etc. Daarnaast wordt door een aantal verenigingen boventallige sportvelden die zij willen blijven gebruiken, zelf onderhouden. Deze boventallige velden zijn in 2014 uit het gemeentelijk onderhoud genomen. Alle

sportvelden (bestek en boventallig) worden regelmatig gecontroleerd op de KNVB-norm. Een keer in de drie jaar wordt de kwaliteit bepaald door ISA-sport, waarbij de sportvelden worden beoordeeld op bodem, waterhuishouding, vlakheid en grasbestand. Hiervan wordt een kwaliteitszorgrapportage per veld opgesteld, waarin een onderhouds- en bemestingsadvies per veld wordt gegeven.

Renovatie

Naar aanleiding van een geplande natuurontwikkeling heeft de gemeente een deel van de gronden op sportcomplex De Drift verkocht en is het park in 2019 in bouwteamverband gerenoveerd. Hiervoor is € 750.844 beschikbaar gesteld. Tot 31-12-2019 is hiervan € 746.206 besteed. Het project is nagenoeg afgerond.

Financiën

Voor het uitbesteden van de onderhoudswerkzaamheden aan de sportvelden is een budget begroot van € 135.203. Daarnaast is er nog een budget begroot van € 9.226 voor de kosten van bemesting e.d. Vanwege extra uitgaven op bemesting was er een kleine budgetoverschrijding

Speeltuinen

Beleidskader

In april 2008 is de nota speelruimtebeleid Ruimte voor jou vastgesteld. In deze nota zijn de hoofdlijnen bepaald voor het spelen en ontmoeten. Om uitvoering te kunnen geven aan de nota is het uitvoeringsplan Ruimte voor jou 2010-2017 op- en vastgesteld in 2010. Deze nota's staan op de nominatie om te worden geactualiseerd.

tabel III.C.8 Kengetallen

Omschrijving	Aantal 2019
Speeltoestellen	358
Locaties, beheer verenigingen	42
Locaties, beheer gemeente	8
Locaties, MFA openbare pleinen	2

Beheer en onderhoud

Nieuwe en bestaande buitenruimtes moeten voldoen aan het warenwetbesluit attractie en speeltoestellen (WAS). Beheer en onderhoud wordt zoveel mogelijk door bewoners op eigen kracht uitgevoerd. Er zijn 52 speellocaties, 42 hiervan worden door 30 speeltuinverenigingen beheerd. Met deze beheerders zijn overeenkomsten afgesloten. De gemeente heeft hierbij een adviserende, ondersteunende (financieel) en controlerende rol. De overige locaties worden door de gemeente onderhouden.

Onderhoud en renovatie

Bij speeltuinen is in beperkte mate achterstallig onderhoud geconstateerd. Dit leidt niet tot gevaarlijke situaties, maar behoeft wel de aandacht. Renovatie van toestellen wordt door de beheerders in overleg met de gemeente uitgevoerd. De gemeente stelt hiervoor 75% subsidie beschikbaar.

Financiën

Het totale budget voor speeltuinen bedraagt € 69.722. Dit budget is op dit moment voldoende om de toestellen goed te onderhouden en veiligheid te garanderen. Er moeten de komende 5-10 jaar veel toestellen vervangen worden gezien de leeftijd, het is nog onduidelijk of deze vervangingspiek is op te vangen binnen de huidige budgetten. Er was vanuit het uitvoeringsplan jaarlijks € 20.000 beschikbaar gesteld voor nieuwe initiatieven. Dit budget is er vanaf 2016 niet meer. Dit betekent dat er geen financiële ruimte is voor nieuwe speellocaties behalve in uitbreidingsplannen. Daarvoor is budget in de exploitatieopzet meegenomen. Voor het onderhoud van nieuwe speellocaties is geen structureel budget gereserveerd.

Riolering

Gemeentelijk bezit

Omschrijving	Eenheid	Hoeveelheid
Vrijvervalriolering	km	238
Drukriool (vrijvervalleidingen)	km	22
Persriolering	km	109
Rioolgemalen	st	32
Minigemalen (buitengebied)	st	469
Bergbezinkbasin	st	1
Overstorten gemengde stelsels	st	44
Huisaansluitingen	st	12.568
Straatkolken	st	11.125
IBA's	st	98
Infiltratievoorzieningen	st	700
Totaal onderhoudsuitgaven riolering 2019 (P145)	€	953.741
Kapitaallasten 2019	€	1.043.469
Netto-bijdrage aan de voorziening 2019	€	147.884
Onttrekking aan de reserve 2019	€	-25.381

De totale vervangingswaarde van de ondergrondse infrastructuur (incl. bovenliggende verharding) van de gemeente Borger-Odoorn bedraagt ruim € 80 miljoen.

Beleid

GRP en afvalwaterplan

Het Gemeentelijk rioleringsplan 2016-2020 is het vigerend document waarin het beleid ten aanzien van afvalwater, hemelwater en grondwater is vastgelegd. In het samenwerkingsverband Noordelijke vechtstromen is een gezamenlijk afvalwaterplan geschreven. Dit afvalwaterplan bevat de gezamenlijke visie, context en ambitie van alle partijen uit de Samenwerking Noordelijke vechtstromen.

Samenwerking Noordelijke Vechtstromen (SNV)

Onze gemeente ligt in twee waterschapsgebieden, het waterschap Vechtstromen en het waterschap Hunze en Aa's. Wij richten ons in de samenwerking in de waterketen in de eerste instantie op het gebied Vechtstromen. Hierin vallen naast ons ook de gemeenten Emmen, Coevorden, Ommen, Hardenberg, het waterschap Vechtstromen en Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD). Bij de start van het samenwerkingsverband lag de nadruk op kostenbesparing. In het uitvoeringsprogramma Bestuursakkoord II afvalwaterketen Noordelijke Vechtstromen 2016-2020 ligt de focus op kwaliteit, kwetsbaarheid en duurzaamheid. In 2019 heeft de focus van SNV gelegen bij het opzetten van een gezamenlijke hoofdpoot voor rioolgemalen. Om dit doel te bereiken is een 10 jarig contract afgesloten met Xylem voor het ombouwen naar en het beheren van deze hoofdpoot. De gemalen binnen onze gemeente zijn inmiddels allemaal aangesloten op deze nieuwe hoofdpoot. Daarnaast hebben werkgroepen zich bezig gehouden met de toekomst van de riolering in het buitengebied en met het Waterkwaliteitsspoor.

Klimaatadaptatie

Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie moet resulteren in een klimaatbestendig en robuust ingericht Nederland. Als onderdeel hiervan is in 2019 is door de SNV een gezamenlijke stresstest uitgevoerd. Met de stresstest wordt de kwetsbaarheid op het gebied van hitte, droogte en extreme neerslag in beeld gebracht. De resultaten hiervan zijn gepresenteerd aan de gemeenteraad. De stresstest is de basis voor de risicodialoog en de uitvoeringsagenda waar we de komende jaren mee aan de slag gaan.

Afkoppelen

Het afkoppelen van regenwater van de riolering is al jaren lang één van de speerpunten van ons beleid. Conform het GRP 2016-2020 wordt er elk jaar circa 10.000 m2

afgekoppeld. Waar mogelijk wordt het afkoppelen gecombineerd met rioolvervangings- en wegreconstructieprojecten. In 2019 is in het project Herinrichting Noorderdiep te Nieuw Buinen ook afgekoppeld. De weg is in het project meegenomen en onze eigen dienst BORG heeft de woningen afgekoppeld. BORG heeft ook alle woningen in Bronneger afgekoppeld. In Odoorn bij de basisschool is een extra infiltratievoorzieningen aangelegd om de straten sneller weer droog te krijgen bij extreme neerslag.

Beheer en onderhoud

Reiniging en inspectie

De afgelopen jaren is veel energie gestoken in het detaillistisch in beeld brengen van de technische staat van de riolering. Dit detaillistisch beeld wordt verkregen door het maken van video inspecties. Er waren diverse gebieden waarvan geen recente videobeelden beschikbaar waren. Door de inhaalslag van de afgelopen jaren zijn deze gebieden nu wel geïnspecteerd en beoordeeld op kwaliteit. De inspecties worden gecombineerd met het reinigen van de riolering.

Door het in beeld brengen van de kwaliteit van de riolering kan nu nog nauwkeuriger de technische restlevensduur worden berekend met als resultaat een betere financiële planning op langere termijn. De tijdens de inspectie geconstateerde kleine gebreken, zoals wortel-ingroei, vetafzetting of spoelcement wordt direct opgelost. Indien er grotere gebreken worden geconstateerd dan worden deze op de meerjaren planning gezet zodat ze in één van de komende jaren als project kunnen worden aangepakt

Groot onderhoud riolen en gemalen

Dit betreft vervangingswerkzaamheden of relining van bestaande leidingen. Deze projecten vindt u terug op de meerjarenplanning REAL. Op deze lijst zijn de projecten met ramingen voor de komende drie jaar opgenomen.

Bij rioolvervanging gaat de voorkeur uit naar een gecombineerde aanpak met de bovengrondse inrichting.

Projecten

In 2019 zijn de volgende projecten opgestart:

Project	Begroot	Rekening	Status 31-12-2019
Vervangen IBA voor drukriolering (Schoolstraat 10) Ees	56.000	25.707	In uitvoering
Herstellen duikers en watergangen gehele gemeente	20.000	9.188	In uitvoering
Aanbrengen kratten bij basisschool Odoorn	20.000	5.288	Afgerond
Verstopingsgevoelige locatie (Laskowskilaan) Odoorn	35.000	0	In voorbereiding
Baggeren vijvers Hunzedal	6.000	6.000	Afgerond
Vervangen hoofdpst telemetrie (SNV)	87.000	62.536	In uitvoering
Vervangen 31 rioolgemaalkasten gehele gemeente	32.000	31.550	Afgerond
Aankoop extra PVC materiaal eigen dienst	45.000	24.365	In uitvoering
Materiaal vervanging riolering Populierenlaan Nw-Buinen	14.000	0	In voorbereiding
Ombouw gemalen naar rode lamp	30.000	14.465	In uitvoering
Aanleg krattenvelden Exloo, Klijndijk en Buinen	35.500	35.474	Afgerond
Riolering Oosteresstr., H.Tiesingstr. en Julianastr. Borger	109.767	-115.240	In voorbereiding
Afkoppelen Oosteresstr., H.Tiesingstr.en Julianastr. Borger	113.500	4.371	In voorbereiding
Totaal opgestarte projecten	603.767	103.704	

Verbrede rioolheffing

Per 1-1-2010 is de verbrede rioolheffing ingevoerd. Voor de kostendekkendheid wordt verwezen naar de paragraaf A Lokale heffingen.

Gebouwen

Tabel 12. Kengetallen gebouwen

Kern	Aantal eind 2019
Gemeentelijk vastgoed	5
Maatschappelijk vastgoed	4
Binnensport	6
Buitensport	9
Zwembaden	0
Onderwijs	3
Strategisch vastgoed	8
Diversen	10
Totaal aantal objecten	45

Beleidskader

Er is in 2019 een verdere afname van gemeentelijke gebouwen geweest door de uitvoering van het project Kern & Kader III.

De verwachting was dat Kern & Kader III in 2018/2019 afgerond zou worden. Dit is niet gelukt. Het laatste nog in bezit zijnde dorpshuis "De Wenakker" in Valthermond-Oost is eind 2019 gesloten. Na overleg met betrokkene is gebleken dat er geen draagvlak was voor instandhouding van het dorpshuis. De activiteiten worden niet voortgezet, de toekomstige bestemming van het gebouw wordt nog onderzocht in 2020. Als dit onderzoek en de daaruit voortvloeiende te nemen acties zijn afgerond, is Kern & Kader III ook afgerond.

Het complex "tennisvereniging Borger" is begin 2019 verzelfstandigd. De overdracht van het vastgoed op de locatie van de tennisvereniging in Valthermond is eind 2019 overgedragen.

Het onderhoud van de drie gemeentelijke zwembaden "De Leewal" in Exloo, "De Buiner Streng" in Nieuw-Buinen en "De Zwaoi" in Valthermond is met ingang van 1 januari 2019, vooralsnog voor een periode van 10 jaar, uitgevoerd door Zwembaden Borger-Odoorn B.V.

Het binnen- en buitenonderhoud van de mono-schoolgebouwen is overgedragen aan de betreffende schoolbesturen. Alleen voor nieuwbouw en uitbreidingen van scholen draagt de gemeente nog een verantwoordelijkheid. De gemeente beschikt over drie multifunctionele gebouwen (Exloo, Odoorn en Ees) en ontvangt van OPO de bijbehorende MI-middelen voor het onderhoud.

Verduurzaming

Duurzaamheid is een speerpunt binnen de gemeente. Ook wat betreft gebouwen. Hiervoor zijn in 2019 middelen beschikbaar gesteld en zijn zonnepanelen op het dak van het MFA Exloo gelegd en zijn LED lampen aangebracht in sporthallen De Koel en De Splitting.

Onderhoudsniveau

Door een extern bedrijf zijn halverwege 2016 voor veel gebouwen conditiemetingen uitgevoerd volgens de wettelijke norm NEN 2767. Op basis van deze metingen zijn er meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) voor de komende 10 jaar opgesteld. Deze MJOP's zullen periodiek (iedere 5 jaar) geactualiseerd gaan worden. Aan de hand hiervan wordt dan duidelijk of er jaarlijks voldoende budget beschikbaar gesteld wordt om de gebouwen op de gewenste manier te onderhouden. Bij voldoende budget kunnen we dit gaan uitvoeren. Indien er onvoldoende budget is dan zal er een prioritering moeten plaats vinden voor het uitvoeren van het (planmatig)onderhoud.

Financiën

In 2019 zijn extra financiële middelen aangevraagd om het onderhoud uit te voeren om het gemeentelijk vastgoed op het gewenste niveau te onderhouden. Het jaarplan onderhoud gebouwen was in 2019 € 1.049.578.

In de uitvoering van het onderhoud is een flinke inhaalslag gaande. De geraamde middelen zijn volledig ingezet in 2019. Door meer contact met gebruikers, betere grip vanuit team Bouwkunde komen meer meldingen en storingen in beeld en is hard gewerkt in de uitvoering en begeleiding van het onderhoud.

Het storingsonderhoud in 2019 was hoger dan oorspronkelijk geraamd was op basis van kengetallen. Dit is een beeld dat in 2020 verwacht wordt. Er is nog € 112.000 aan onderhanden werk dat in 2019/2020 uitgevoerd wordt. De rest van de onderhoudswerkzaamheden zijn in 2019 uitgevoerd..

Water

5.1 Bruggen

Beheer en onderhoud

Het onderhoud van de bruggen wordt per jaar bepaald aan de hand van de staat van de bruggen. In 2019 zijn aan 20 bruggen schilderwerkzaamheden uitgevoerd. Ook zijn er van zes houten brugdekken de slechte dekplanken vervangen. De Eeserbrug is geïnspecteerd op mogelijke betonrot.

Financiën

Er is een beperkt budget beschikbaar voor noodzakelijke reparaties en onderhoud. In de Bestuursrapportage II is extra geld, € 13.000, ter beschikking gesteld. Dit bedrag is besteed aan schilderwerk en de inspectie van de Eeserbrug. Uit de inspectie van de Eeserbrug is gebleken dat sprake is van betonrot. In 2020 komen wij met een voorstel om dit probleem op te lossen.

Doordat de leeftijd van bruggen toeneemt zal het onderhoud dat nodig is om de bruggen in een goede staat te houden ook toenemen. Dit wordt verder toegelicht in de notitie IBOR.

Duikers en watergangen

5.2 Duikers en watergangen

Beheer en onderhoud

Het onderhoud van duikers is klachten gestuurd. Bij constatering van verstopping of lekkage wordt ingegrepen

De watergangen worden onderverdeeld in bermsloten en schouwsloten. Op de belangrijkste waterafvoerende sloten heeft het waterschap een schouwplicht opgelegd. Het Waterschap Hunze en Aa heeft de sloten als voldoende schoon beoordeeld. Het Waterschap Vechtstromen voert geen schouw meer uit.

Het onderhoud van de overige watergangen is afhankelijk van de afvoerende functie. De voor de afvoer van water belangrijke watergangen worden jaarlijks onderhouden. Minder belangrijke watergangen worden minder frequent onderhouden.

Het onderhoud aan watergangen en duikers is uitgevoerd door BORG.

Financiën

De kosten voor het onderhoud aan watergangen en duikers wordt gedekt vanuit GRP.

FINANCIERING

Algemeen

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten en investeringen gaan we uit van integrale financiering. Dat wil zeggen dat we steeds kijken naar de totale financieringsbehoefte van de gemeente. De financiering met externe financieringsmiddelen beperken we zoveel mogelijk door vooral de beschikbare interne financieringsmiddelen (reserves en voorzieningen) te gebruiken om het renteresultaat optimaal te maken. Bij de huidige verwachtingen over de renteontwikkeling wordt ook met kort geld gefinancierd, omdat de rente hiervan nog steeds uitzonderlijk laag is. Financiering voor een periode van langer dan een jaar wordt alleen aangetrokken voor de uitoefening van de publieke taak. De termijn wordt daarbij bepaald door de aard van de te financieren investeringen, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende looptijden van de leningen.

De investeringen in vaste activa en de beschikbare financieringsmiddelen op lange termijn staan in het volgende overzicht.

Financieringspositie	saldo per 01-01-2019	mutaties in 2019	saldo per 31-12-2019
Vaste activa	58.066.547	2.848.265	60.914.812
Totaal vaste activa	58.066.547	2.848.265	60.914.812
Reserves	22.174.822	58.901	22.233.723
Voorzieningen	2.990.355	404.452	3.394.807
Langlopende leningen o/g	44.330.427	4.695.187-	39.635.240
Totaal vaste passiva	69.495.605	4.231.834-	65.263.770
Financieringspositie	11.429.058	7.080.100-	4.348.958

De financieringspositie is in 2019 afgenomen met een bedrag van € 7.080.100.
Dit resulteert in een financieringsoverschot van € 4.348.958 per 31 december 2019.

Financieringspositie (overschot) 01 januari 2019 € 11.429.058

De financieringspositie in het verslagjaar is gedaald door:

- Een toename van de vaste activa met een bedrag van € - 2.848.265
- Een afname van de langlopende leningen met een bedrag van € - 4.695.187

De financieringspositie in het verslagjaar is gestegen door:

- Een toename van de reserves met een bedrag van (incl. resultaat) € 58.901
- Een toename van de voorzieningen met een bedrag van € 404.452

Financieringspositie (overschot) 31 december 2019 € 4.348.958

In het volgende overzicht wordt het verloop van de financieringspositie nader weergegeven.

Omschrijving	Besteding middelen	Herkomst middelen
Materiële vaste activa, netto investeringen	5.321.625	
Materiële vaste activa, afschrijvingen		2.993.358
Financiële vaste activa, netto investeringen	609.080	
Financiële vaste activa, aflossingen		89.082
Mutatie vaste activa	5.930.705	3.082.440
Algemene reserve, toename		6.591.318
Algemene reserve, afname	890.808	
Bestemmingsreserves, toename		5.473.999
Bestemmingsreserves, afname	11.692.370	
Rekeningresultaat 2019		576.762
Mutatie eigen vermogen	12.583.178	12.642.079
Voorzieningen, toename		712.867
Voorzieningen, afname	308.415	
Langlopende geldleningen o/g, opname		15.000.225
Langlopende geldleningen o/g, aflossingen	19.695.412	
Mutatie vreemd vermogen	20.003.827	15.713.092
Totaal	38.517.711	31.437.611
Saldo: besteding minus herkomst	7.080.100-	

Renterisico

Renterisico korte schuld

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) is het vermijden van grote schommelingen in de rentelasten van openbare lichamen.

Schommelingen in de rente van kortlopende schulden hebben een directe invloed op de rentelasten. Met de kasgeldlimiet stelt de wet een grens aan de financiering met kortlopende geldleningen. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal en bedroeg voor 2019 €6,3 miljoen.

Het financieringsoverschot van de vaste activa eind 2019 bedraagt zoals eerder genoemd € 4.933.271.

Renterisico vaste schuld / Renterisiconorm.

Het renterisico op de vaste schuld gaat over het renterisico dat wordt gelopen over geldleningen die zijn afgesloten voor een looptijd van minimaal een jaar of langer.

Dit rente risico moet voldoen aan de renterisiconorm die hiervoor wettelijk is voorgeschreven.

Deze renterisiconorm houdt in, dat niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering en/of een renteherziening in aanmerking mag komen. Voor onze gemeente betekent dit voor het jaar 2019 een bedrag van € 14.168.423. Dit is namelijk 20% van het begrotingstotaal van de primitieve begroting 2019 van € 70.842.115.

Schematisch kan onze ruimte onder de risiconorm als volgt worden berekend:

Berekening Renterisiconorm vaste schuld	Bedrag
Renterisico op onze vaste schuld	
1. Netto renteherziening op vaste schuld	0
2. Betaalde aflossingen	19.695.412
3. Renterisico op onze vaste schuld (1+2)	19.695.412
Renterisiconorm	
4a. Begrotingstotaal 2019	70.842.115
4b Het hiervoor vastgesteld percentage	20%
4. Renterisiconorm (4a * 4b)	14.168.423
Toets Renterisiconorm	
5a Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	-5.526.989

Uit de tabel blijkt, dat in 2019 sprake is van een overschrijding van de renterisiconorm. Geconcludeerd kan worden dat er niet voldoende ruimte in 2019 aanwezig is om binnen de renterisico norm de investeringen te kunnen financieren met langlopende leningen. Dit komt doordat in 2019 een geldlening met een looptijd van 1 jaar van € 15.000.000 geherfinancierd is.

Bedrijfsvoering

Deze paragraaf beschrijft hoe we invulling geven aan de bedrijfsvoering van onze organisatie. Een goede bedrijfsvoering is een basisvoorwaarde om de organisatiedoelstellingen te behalen. In de thema's is beschreven 'Wat we willen bereiken' en 'Wat we daarvoor gaan doen'. In deze paragraaf geven wij aan 'Hoe' we de dingen doen, vanuit welke filosofie we dat doen en welke instrumenten wij hiervoor inzetten.

Beleidsvoornemens bedrijfsvoering

- *Het Koersdocument Organisatieontwikkeling "Naar een Open Huis op een stevig fundament" is voor ons richtinggevend*
- *We geven uitvoering aan het rapport "Kiezen voor de toekomst"*

Personeel

- *Diverse ontwikkelingen doen een stevig beroep op de flexibiliteit van onze medewerkers.*
- *Medewerkers maken gebruik van de BOCE-academie en zijn gericht op de eigen ontwikkeling*
- *Er is een nieuwe CAO afgesloten voor de periode 2019-2020*

Informatievoorziening

- *De digitale agenda 2020 is voor ons de leidraad voor onze uitvoeringsagenda*
- *Om de kwaliteit van onze digitale dienstverlening te verbeteren gaan we er voor zorgen dat onze gegevens juist en actueel zijn*
- *De informatievoorziening voldoet aan actuele eisen op het gebied van informatieveiligheid en privacy*
- *We werken samen met onze BOCE partners en richten ons op innovatie.*

Organisatieontwikkeling

Missie:

Onze missie is "Samen Ontspannen Durven"

- Wij zijn Cittaslow;
- Wij zijn voor onze inwoners, ondernemers en organisaties een betrouwbare overheid;
- Wij zijn een flexibele organisatie die zich aanpast bij de veranderende eisen van de Participatiesamenleving;
- Wij staan voor Samen Ontspannen Durven!

Wij werken vanuit een informele organisatie met korte lijnen, waardoor we een grote slagkracht hebben. Er is ruimte om te experimenteren en een grote mate van eigen verantwoordelijkheid. Onze missie Samen Ontspannen Durven is de basis van wie we zijn en wat we doen. De drie woorden hebben elk een eigen betekenis, maar versterken elkaar in de verbinding:

- **Samen:** *we klaren de klus met elkaar en met onze inwoners, voelen ons onderdeel van het geheel en werken samen aan gemeenschappelijke doelen.*

- **Ontspannen:** *we werken in een ontspannen en prettige sfeer met een fit lichaam en een opgeruimde geest.*

- **Durven:** *we weten wat we kunnen en nodig hebben in ons werk en durven daarvoor te staan, ook in relatie tot de dienstverlening aan onze inwoners.*

Visie

We zijn een betrouwbare partner in onze veranderende rol in de samenleving.

Betrouwbare overheid

- We zijn open, professioneel, consequent en bereikbaar, en komen onze afspraken na.
- Wij ondersteunen het bestuur bij het ontwikkelen en realiseren van haar visie. Wij staan voor een onafhankelijk, integer advies en een professionele uitvoering.

Veranderende rol overheid

- We zijn in dialoog met onze inwoners, ondernemers en organisaties en staan open voor ideeën en suggesties en stemmen onze dienstverlening af op de vraag uit de samenleving.
- Wij willen gezien worden als onderdeel van een netwerk van actoren. Wij treden verbindend op, faciliteren het proces en kunnen de uitvoering waar mogelijk overlaten aan partners.

Kernwaarde

- Wij hanteren de Cittaslow-principes, de menselijke maat, sociale cohesie, ambachtelijkheid, kleinschaligheid en verstandig gebruik van technologie, als leidraad.

Koersdocument en rapport Kiezen voor de Toekomst (2019)

Koersdocument

In 2019 is het Koersdocument "Naar een open huis op een stevig fundament" vastgesteld en gepresenteerd aan de organisatie. In het koersdocument hebben we beschreven hoe we willen doorgroeien naar een moderne gemeentelijke organisatie. Daarbij is essentieel dat een dergelijke organisatie een goed en stevig fundament heeft. In onze organisatie betekent dit, dat aan een aantal voorwaarden moet zijn voldaan, voordat wij goed in staat zijn om de gewenste dienstverlening aan onze inwoners te leveren. Die voorwaarden zijn weergegeven in de pijlers van het huis:

- Formatie passend bij taken en gewenst uitvoeringsniveau
- Budget passend bij taken en gewenst uitvoeringsniveau
- Systemen op orde
- Professionele medewerkers
- Integraal werken

Het Koersdocument beschrijft vooral de visie op de toekomst van Borger-Odoorn in 2023. Ook zijn we in 2019 gestart met het opstellen van een uitvoeringsplan, waarin we beschrijven welke concrete activiteiten in 2020 en daarna nodig zijn om de visie te realiseren.

Rapport "Kiezen voor de Toekomst"

In september 2019 hebben onze externe adviseur en interim-secretaris/directeur het rapport "Kiezen voor de Toekomst" gepresenteerd.

In dit rapport zijn hun belangrijkste bevindingen en adviezen opgenomen om volledig 'in control' te komen en te blijven voor zowel de realisering van bestuurlijke ambities voor onze inwoners, als voor het reguliere werk.

Een van de conclusies uit het rapport was dat we in control zijn voor het reguliere werk, het zogenoemde 'going concern'. Maar in het huidige tijdperk nemen zowel de wensen van de samenleving toe, als de eisen die diezelfde steeds complexer wordende samenleving aan ons stelt. Het huidige niveau bleek dus niet voldoen om in control te *blijven*. Daar komt bij dat voor het realiseren van de vele bestuurlijke ambities en de benodigde procesverbetering of innovatie ('growing concern') niet voldoende ruimte in de organisatie is. Daarbij is geconstateerd dat versterking van het strategisch vermogen in

de organisatie noodzakelijk is, onder meer gericht op het verkrijgen van meer integraal inzicht en overzicht, op het maken van heldere keuzes en op strakkere processen. Een goede invulling van het bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgeverschap is daarbij essentieel, om een goede balans tussen ambities en capaciteit/middelen te waarborgen. De raad is in dit traject uitvoerig betrokken en na positieve besluitvorming over de benodigde middelen zijn we begin 2020 tot uitwerking en uitvoering overgegaan.

Personeel

Wij willen kwalitatief goed toegerust personeel, een goede werkomgeving, goed werkgeverschap en een prettige werksfeer. Dit gold altijd al, maar des te meer nu diverse ontwikkelingen een stevig beroep doen op de flexibiliteit van veel van onze medewerkers.

Waar de aard van de werkzaamheden het toestaat, bieden wij medewerkers de mogelijkheid om thuis te werken, zodat zij zelf kunnen kiezen waar ze het meest effectief hun werk kunnen doen. Het voorkomen van verzuim en het terugdringen van bestaand verzuim blijft onder de gegeven omstandigheden ook een belangrijk speerpunt.

Opleiding, vorming en training

Ons opleidingsbudget bedraagt ongeveer 2% van de totale loonsom.

Samen met onze BOCE partners hebben we de zogenaamde BOCE-academie opgericht. Dit is de verzamelnaam voor initiatieven gericht op leren en ontwikkelen binnen de gemeentelijke organisaties Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen. Een aanbod aan scholing en bijeenkomsten helpt medewerkers zich te ontwikkelen en persoonlijk leiderschap te tonen. Op die manier kunnen zij een betekenisvolle bijdrage leveren aan de veranderende samenleving.

Generatiepact

In 2018 is voor de duur van 1 jaar de regeling Generatiepact ingesteld. In samenspraak met de ondernemingsraad hebben we de regeling in 2019 nog eenmalig met een jaar verlengd.

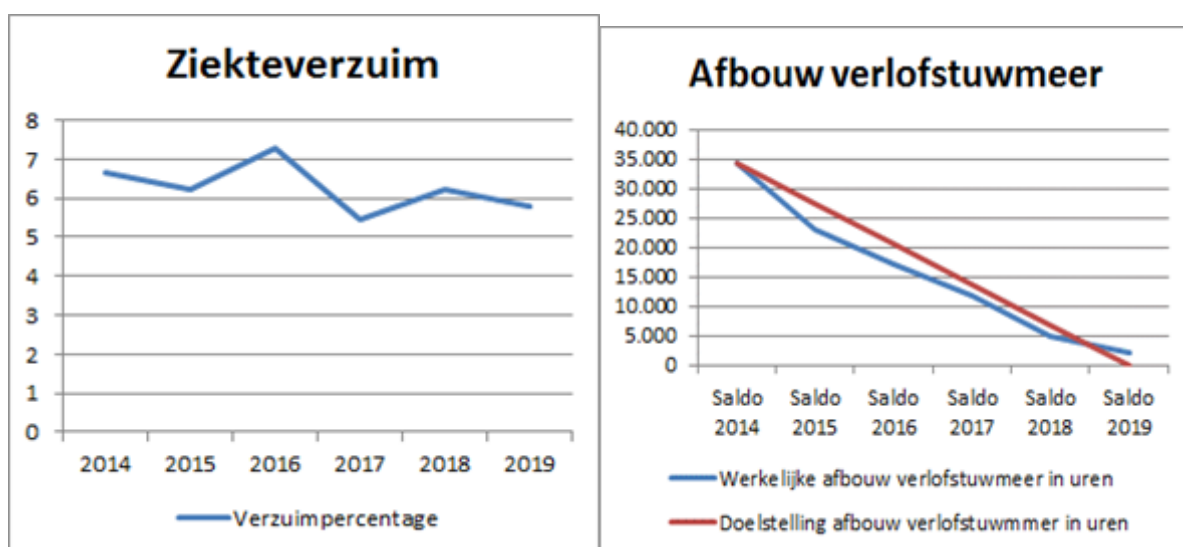
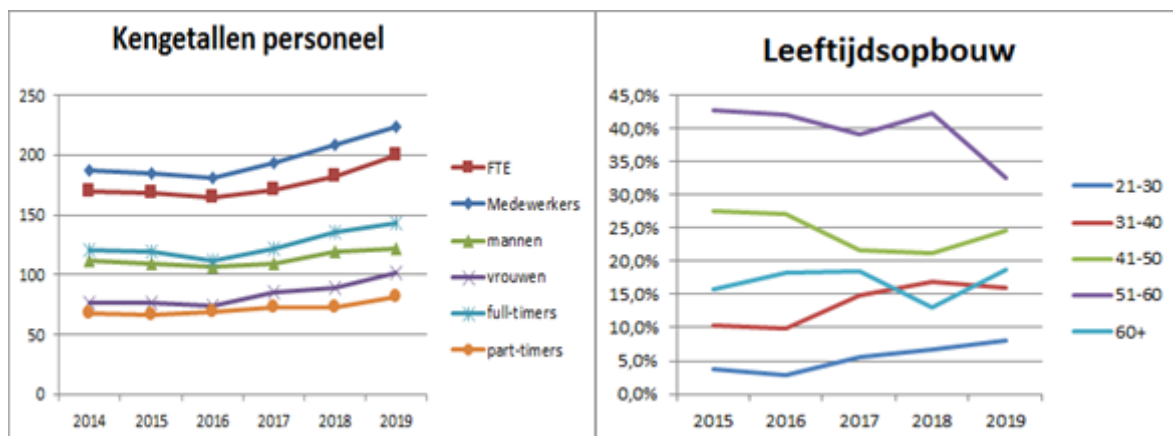
In totaal hebben 30 medewerkers gebruik gemaakt van de regeling. De ervaringen van de deelnemers zijn over het algemeen zeer positief, al wordt wel opgemerkt dat vervanging van de vrijvallende uren in sommige situaties lastig was. Ook was de florerende economie niet gunstig om de kandidaten uit de beoogde doelgroep jongeren aan ons te binden.

Rechtspositie

In september 2019 is de nieuwe cao Gemeenten 2019-2020 afgesloten. De nieuwe cao voorziet in een loonstijging van 6,3% over de jaren 2019 en 2020, een transitieregeling en een werkgeversbijdrage voor vakbondswerk.

Personeelsontwikkelingen in beeld

Hieronder enkele grafieken waarbij we de ontwikkelingen ten aanzien van onze vaste formatie in beeld brengen:

Beleidsindicatoren	Begroot	Rekening
FTE	197,20	200,14
Formatie per 1.000 inwoners	7,78	7,90
Bezetting per 1.000 inwoners	7,23	7,90
Apparaatskosten per inwoner	730,63	721,80
Externe inhuur in %-age loonsom	14,84	16,93

Wat zien we in de grafieken?

Na jarenlange afname van de vaste formatie zagen we vanaf 2017 weer een toename van ons personeelsbestand. In de beginperiode was dit vooral het gevolg van het structureel op orde brengen van de formatie in het sociaal domein. In 2019 voornamelijk door een, deels tijdelijke, kwaliteitsimpuls op inhoudelijke taken.

De verjonging van onze organisatie zette zich in 2019 voort, al is deze stijgende trend nog niet zoals we hadden gehoopt. Dit heeft alles te maken gehad met de krapte op de arbeidsmarkt. Onze insteek is en blijft om een klimaat te scheppen waarin we een aantrekkelijke werkgever willen zijn voor jong talent. De gemiddelde leeftijd is in onze organisatie nog relatief hoog. Dit is een algemeen beeld in de sector overheid.

Het ziekteverzuimpercentage daalde in 2019 weer onder de 6 naar 5,79%, terwijl dit percentage in 2018 nog op 6,23 zat.

En tenslotte zien we in de laatste grafiek dat we nog op koers liggen met de afbouw van het verlofstuwmeer. De overgebleven gevallen zijn goed in beeld en met de individuele medewerkers zijn afspraken gemaakt zodat het traject in 2020 wordt afgesloten. Dit is

dan ook de laatste keer dat we dit onderwerp in de rapportages zullen meenemen.

Huisvesting

In 2018 hebben we het haalbaarheidsonderzoek laten doen naar de huisvesting van onze organisatie in het gemeentehuis en op de werf. Het onderzoek laat zien dat er kansen liggen om zowel onze voorbeeldrol als overheid op het gebied van duurzaamheid te pakken als gelijktijdig invulling te geven aan een goede moderne huisvesting voor onze medewerkers.

De volgende fase moet leiden tot een concreet programma van eisen, dat we daarna kunnen aanbesteden.

Door de organisatorische omstandigheden hebben we dit onderwerp in 2019 geparkeerd en hebben we besloten om dit een goede plaats te geven in het uitvoeringsprogramma van de organisatieontwikkeling.

Informatisering & automatisering

Informatisering

De informatievoorziening wordt in onze samenleving steeds belangrijker. De inrichting van organisaties wordt steeds meer bepaald door de digitale ontwikkelingen. Grote delen van het primaire proces worden uitgevoerd door informatiesystemen en organisaties gaan haperen of vallen stil als de informatievoorziening niet functioneert.

Informatievoorziening was in het verleden een ondersteunend proces en is de laatste jaren uitgroeid tot een onmisbaar onderdeel van ook het primaire bedrijfsproces.

De door de VNG opgezette Digitale Agenda 2020 (DA2020) is voor ons leidraad om onze uitvoeringsagenda vorm te geven. Centraal hierin staan de volgende ambities:

1. Open en transparant in de participatiesamenleving;
2. Werken als één efficiënte overheid;
3. Massaal digitaal, Maatwerk lokaal.

Wij spelen in op deze ontwikkelingen. We gaan voor een kwalitatief goede digitale dienstverlening. De informatievoorziening moet voldoen aan actuele eisen op het gebied van informatieveiligheid en privacy en we willen samenwerken en innoveren. Om onze doelstellingen te behalen is een gerichte aanpak nodig. Dit doen we o.a. door de samen te werken binnen BOCE en DIMPACT.

Nieuwe ontwikkelingen zoals het stelsel van basisregistraties, zaakgericht werken, monitoring en de ontwikkelingen binnen het fysieke domein (omgevingswet, BGT, beheer openbare ruimte) vragen van ons om op het gebied van informatisering meer samen te werken en de organisatie vanuit samenhang te ondersteunen.

In 2018 hebben we een plan gemaakt om onze I-functie anders te gaan organiseren. De uitgangspunten hierbij hebben we terug laten komen in ons Koersdocument. Deze zijn:

- Informatievoorziening verschuiven van ICT naar Organisatie en Informatisering
- Gegevensbeheer centraal
- Applicatiebeheer centraal
- Taken die specifiek toegevoegde waarde hebben zelf doen
- Samenwerken met regie als uitgangspunt.

De I-transitie is inmiddels in gang gezet en dit vraagt de komende jaren vanuit veranderkundig perspectief het nodige van onze medewerkers.

Informatieveiligheid

De gemeente is een informatie-intensieve organisatie met een primaire focus op de dienstverlening. Deze organisatiekenmerken vragen om een betrouwbare en veilige informatievoorziening. De medewerkers van de gemeente moeten kunnen beschikken over betrouwbare informatie om de klanten optimaal te kunnen helpen en adviseren.

Bovendien moeten burgers en bedrijven er op kunnen vertrouwen dat hun gegevens in goede handen zijn bij de gemeente.

Het doel van informatieveiligheid is het behoud van:

- beschikbaarheid / continuïteit (voorkomen van uitval van systemen);
- integriteit / betrouwbaarheid (gegevens zijn juist, actueel en volledig);
- vertrouwelijkheid / exclusiviteit (onbevoegden kunnen geen kennis nemen van gegevens die niet voor hen bestemd zijn);
- controleerbaarheid en beheersbaarheid van risico's.

Daarom stelt de rijksoverheid strenge eisen (tot 31 december 2019 vertaald in de Baseline Informatiebeveiliging gemeenten: BIG) aan de gemeentelijke informatiehuishouding en wordt de informatieveiligheid van de gemeente jaarlijks op een groot aantal punten getoetst. Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid van toepassing. Deze baseline geldt voor de gehele overheid en legt meer de nadruk op risicomanagement gebaseerd op het principe "pas toe of leg uit".

Op basis van een uitgevoerde risico-analyse en het informatieveiligheidsplan is in 2018 een actieplan opgesteld om op diverse gebieden onze informatieveiligheid te vergroten. Aan dit uitvoeringsplan is in 2019 verdere invulling gegeven. De maatregelen die we treffen zijn gericht op:

- de (beveiligings)organisatie;
- fysieke veiligheid;
- (ICT) systemen;
- bewustwording;
- privacy.

Zo is er in 2019 een incidentmanagementprocedure inclusief protocol datalekken gemaakt en ingevoerd. Ook hebben we de rol van beveiligingsfunctionaris (CISO) structureel belegd en heeft informatieveiligheid een meer continue karakter gekregen binnen de organisatie.

Het blijft hier echter niet bij. In 2020 zullen het informatieveiligheidsplan en beleid opnieuw worden vastgesteld en zal worden toegewerkt naar een betere invoering van de BIO. Daarnaast zullen de processen onder de loep worden genomen en zal eigenaarschap een grotere rol krijgen. Een onderdeel van de BIO is een ISMS (Information Security Management System) welke in 2020 stapsgewijs zal worden ingevoerd. Ook zal de factor "mens" meer aandacht krijgen in de gehele beveiligingsketen.

Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)

De gemeente moet zich elk jaar verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen. Sinds 2017 wordt gebruik gemaakt van een nieuwe audit methodiek, de ENSIA.

Op basis van een zelfevaluatie wordt een beeld gegeven over de stand van zaken van de diverse beveiligingsmaatregelen en wordt gelijktijdig verslag gedaan aan de stelselhouders van de Basisregistratie Personen, De paspoortregeling, Suwinet en DigiD, de zogenaamde verticale verantwoording.

Het netwerk- en systeembeheer dat de gemeente Emmen voor Borger-Odoorn verzorgt, wordt ook in deze audit betrokken.

De resultaten van de ENSIA-audit over 2019 zijn medio april 2020 gepresenteerd. Het algemene beeld uit de evaluatie is dat er ook in 2019 verbeteringen gerealiseerd zijn ten opzichte van 2018. Voor de aandachtspunten is een verbeterplan opgesteld, waaraan in 2020 en volgende jaren verder zal worden gewerkt.

Privacy en AVG

In 2019 is er een flinke slag gemaakt om de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) te implementeren in de organisatie om de "basis op orde" te krijgen. Hiermee wordt steeds meer invulling gegeven om persoonsgegevens rechtmatig en passend beschermd te gebruiken. Dit is positief voor de kwaliteit van de dienstverlening door de gemeente.

Er is een functie gecreëerd voor de jurist privacy en het privacy beleid en privacy reglement zijn vastgesteld en actief gecommuniceerd binnen de organisatie. Daarnaast zijn de rechten van betrokkenen ingericht waarmee binnen de termijnen invulling wordt gegeven aan de ontvangen verzoeken. In 2019 zijn er binnen de gemeente Borger-Odoorn 17 beveiligingsincidenten geregistreerd, waarvan er 2 als datalek zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. De toezichthoudende Functionaris voor Gegevensbescherming (FG) doet in zijn jaarverslag gegevensbescherming 2019 verslag over de waargenomen verbeteringen in 2019 en de aandachtspunten voor 2020.

Verbonden partijen

Een aantal gemeentelijke taken is uitbesteed aan een verbonden partij. Er is sprake van een verbonden partij als de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft in de verbonden partij.

Financieel belang	Wanneer de gemeente middelen beschikbaar heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de organisatie, of wanneer financiële tekorten bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente.
Bestuurlijk belang	Zeggenschap, via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht.

Verbonden partijen verdelen we onder in gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen en overige verbonden partijen.

Verbonden partij	Omschrijving
Gemeenschappelijke regeling	Een openbaar lichaam (overheid) die als samenwerkingsverband tussen meerdere overheden op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is opgericht.
Vennootschap en coöperatie	Vaak privaatrechtelijke organisaties waar de gemeente een bepaald belang in heeft. Bij een vennootschap kan ook sprake zijn van het bezit van aandelen en het uitkeren van dividend.
Stichtingen en verenigingen	Stichtingen en verenigingen worden opgericht met een bepaald doel. Ze mogen winst maken, maar de winst moet worden ingezet voor het doel dat wordt nagestreefd.
Overige verbonden partijen	Overige partijen waarin de gemeente wel een financieel en bestuurlijk belang heeft, maar waarbij geen sprake is van één van de andere rechtsvormen.

Gemeenschappelijke regelingen

Hieronder worden de Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en) weergegeven. Bij de GR'en gebruiken we kleurtjes. Deze geven een indicatie van het financieel risico. De volgorde van de GR'en bepalen we aan de hand van het risico. GR'en met een hoog risico noemen we als eerste.

Hoog risico
Gemiddeld risico
Laag risico

Wedeka bedrijven				
Locatie	Stadskanaal			
Bestuurlijk belang	Wethouder T. Houwing is lid van het dagelijks bestuur en wethouder T. Houwing en wethouder A. Trip zijn beiden leden van het Algemeen bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	
	€ 248.759	€ 524.971	€ 633.000	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2019	Eind 2019	Begin 2019	Eind 2019
	€ 1.445.000	€ 1.314.000	€ 10.887.000	€ 12.936.000
Financieel resultaat 2019				

	€ 513.397 voordelig
Financiële risico's	- De bijdrage die aan Wedeka wordt verstrekt bestaat uit een 1) loonkostenbijdrage gebaseerd op een verdeelmodel van het rijk en 2) een gemeentelijke bijdrage in het tekort (zie bovenstaand bedrag). Er wordt in elk geval tot en met 2020 bezuinigd op de loonkostenbijdrage vanuit het rijk. Aangezien de lonen van WSW-ers wel stijgen door nieuwe cao- en pensioenafspraken, wordt het gat tussen feitelijke loonkosten en de loonkostenbijdrage steeds groter, met als gevolg een hoger risico op exploitatietekorten. - Momenteel staat voor Wedeka de vraag centraal hoe het bedrijf omgevormd kan gaan worden naar een leerwerkbedrijf. Er bestaat vanwege deze openstaande vraag een groter risico op extra/grotere exploitatietekorten. Wij focussen ons verder met name op een goede zorg voor de Wsw-werknemers uit Borger-Odoorn bij Wedeka. Momenteel vindt binnen Wedeka bedrijven het gesprek plaats over de uitwerking van het koersdocument. Er is in 2019 geen implementatieplan verschenen. De verwachting is dat deze in de loop van 2020 gaat verschijnen.
Beoordeling risico	Wedeka heeft een hoog financieel risico, vanwege het beperkte eigen vermogen, de genoemde afbouw van de loonkostenbijdrage vanuit het rijk en de onheldere koers van het bedrijf. Daardoor is nog niet duidelijk welke rol Borger-Odoorn gaat spelen in de toekomst van Wedeka.

Emco Groep				
Locatie	Emmen			
Bestuurlijk belang	Wethouder T. Houwing is lid van het dagelijks bestuur en wethouder T. Houwing en wethouder A. Trip zijn beiden leden van het Algemeen bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	
	€ 146.000	€ 161.000	€ 234.556	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2019	Eind 2019	Begin 2019	Eind 2019
	€ 0	€ 0	€ 14.693.000	€ 13.471
	Financieel Resultaat 2019			
	€ 1.516.000 voordelig			
Financiële risico's	- Hetzelfde risico over het gat tussen de feitelijke loonkosten en de loonkostenbijdrage, zoals beschreven bij Wedeka, is voor Emco ook van toepassing. - Het financieel risico van de Emco wordt beperkt doordat het bedrijf nauw samenwerkt met Menso, het leerwerkbedrijf van de gemeente Emmen. Hierdoor worden efficiency-voordelen behaald die positief zijn voor alle deelnemende gemeenten.			
Beoordeling risico	De Emco Groep heeft een hoog financieel risico voor de gemeente Borger-Odoorn, omdat de loonkostenbijdrage vanuit de Integratie-uitkering Sociaal domein de komende jaren blijft dalen en Emco geen reserves heeft om mogelijke tekorten op te vangen. Dat betekent dat een negatieve bijstelling van de begroting direct wordt vertaald in hogere gemeentelijke bijdragen. Het financieel risico is wel kleiner dan bij Wedeka doordat er wel een heldere koers is.			

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)				
Locatie	Assen/Emmen			
Bestuurlijk belang	- Wethouder F.A.J. Buijtelaar is lid Algemeen Bestuur. - Burgemeester J. Seton is plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	
	€ 443.129	€ 448.532	€ 463.333	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2019	Eind 2019	Begin 2019	Eind 2019
	€ 797.316	€ 173.355	€ 5.687.315	€ 5.711.411
	Financieel Resultaat 2019			
	€ 25.617 nadelig			
Financiële risico's	- Ondanks de goede intenties om het ziekteverzuim te laten dalen bedroeg het ziekteverzuim in 2019 nog 8,5%. Dit is een risico voor de productiviteit. - Het eigen vermogen is door de uitvoering van het ontwikkelprogramma in 2019 behoorlijk afgenomen. Hierdoor is de beoordeling van het weerstandsvermogen matig. Zodoende zou de reservepositie eigenlijk wat moeten worden verbeterd, maar de RUD vraagt op dit moment niet om een extra bijdrage van de deelnemers.			
Beoordeling risico	In de jaarstukken 2018 was het risico nog hoog. Nu beoordelen we het risico als gemiddeld, omdat uit de jaarstukken blijkt dat de RUD beter in control is wat de financiën betreft. Dit blijkt o.a. uit de tussenrapportages die vaker dan voorheen worden opgeleverd. Het risico beoordelen we als gemiddeld, omdat het eigen vermogen in 2019 is afgenomen voor de inzet van het ontwikkelprogramma van de RUD.			

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)				
Locatie	Assen			
Bestuurlijk belang	- Burgemeester J. Seton is lid van het Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	
	€ 1.145.039	€ 1.228.830	€ 1.334.580	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2019	Eind 2019	Begin 2019	Eind 2019
	€ 1.599.926	€ 2.305.089	€ 26.591.751	€ 23.386.770
	Financieel Resultaat 2019			
	€ 484.000 voordelig voor bestemming € 0 na bestemming			
Financiële risico's	- De grote stijging van de gemeentelijke bijdrage komt door de gefaseerde invoering van de nieuwe verdeelsleutel. - De Coronacrisis vormt een risico voor de VRD. Daarom stellen ze voor om het voordelig resultaat van 2019 van € 484.000 in een reserve Corona te storen.			
Beoordeling risico	Het risico beoordelen we als gemiddeld, omdat de VRD een beperkt eigen vermogen heeft om financiële risico's op te vangen.			

GGD Drenthe				
Locatie	Assen			
Bestuurlijk belang	- Wethouder T. Houwing is lid Algemeen Bestuur. - Wethouder A. Trip is plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	
	€ 814.945	€ 865.256	€ 869.473	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2019	Eind 2019	Begin 2019	Eind 2019
	€ 2.587.000	€ 2.650.000	€ 2.386.000	€ 2.379.000
	Financieel Resultaat 2019			
	€ 252.300 voordelig			
Financiële risico's	- De GGD heeft recentelijk voorstel gedaan om van Veilig Thuis Drenthe een basistaak te maken vanaf 2022. Dat betekent dat het een programma wordt in de begroting. Doordat het een vast onderdeel wordt van de GGD neemt het financieel risico af, omdat er meer integraal kan worden gekeken naar VTD als onderdeel van de GGD. - De GGD heeft voldoende reserves om de genoemde risico's in de paragraaf weerstandsvermogen op te vangen.			
Beoordeling risico	In de jaarstukken 2018 beoordeelden we het risico van de GGD gemiddeld. We hebben het risico nu beoordeeld als laag, omdat de GGD voldoende reserves heeft om de risico's op te vangen en door het integreren van VTD neemt de kwetsbaarheid van VTD af.			

Publiek Vervoer Groningen Drenthe				
Locatie	Assen			
Bestuurlijk belang	- Wethouder A. Trip is vertegenwoordiger van de gemeente.			
Financieel belang	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	
	€ 31.481	€ 19.833	€ 19.538	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2019	Eind 2019	Begin 2019	Eind 2019
	€ -478.000	€ 5.000	€ 787.000	€ 333.000
	Financieel Resultaat 2019			
	€ 5.057 voordelig			
Financiële risico's	Er zijn geen noemenswaardige financiële risico's. De gemeentelijke bijdrage heeft een beperkte financiële omvang.			
Beoordeling risico	In de jaarstukken 2018 beoordeelden we het risico als hoog, vanwege het nadelige resultaat en het preventief toezicht van de provincie. Nu beoordelen we het risico als laag, omdat Publiek Vervoer financieel beter in control is en omdat de gemeentelijke bijdrage beperkt is in vergelijking met de andere GR'en.			

Recreatieschap Drenthe			
Locatie	Diever		
Bestuurlijk belang	- Wethouder T. Houwing is lid Algemeen Bestuur.		
Financieel belang	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020
	€ 95.314	€ 97.040	€ 103.072

	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2019	Eind 2019	Begin 2019	Eind 2019
	€ 665.088	€ 696.641	€ 1.222.424	€ 704.768
	Financieel Resultaat 2019			
	€ 4.140 voordelig			
Financiële risico's	Er zijn geen noemenswaardige financiële risico's. Het recreatieschap blijft met een kleine groep medewerkers wel kwetsbaar voor griepgolven e.d.			
Beoordeling risico	De cijfers van het recreatieschap zijn te omschrijven als stabiel. De gemeentelijke bijdrage laat geen grote bewegingen zien.			

Eems Dollard Regio (EDR)				
Locatie	Bad Nieuweschans			
Bestuurlijk belang	- Burgemeester J. Seton is lid Algemeen bestuur. - Wethouder T. Houwing is plaatsvervangend lid Algemeen Bestuur.			
Financieel belang	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Begroot 2020	
	€ 3.928	€ 3.928	€ 3.928	
	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
	Begin 2019	Eind 2019	Begin 2019	Eind 2019
	€ N.B.	€ N.B.	€ N.B.	€ N.B.
	Financieel Resultaat 2019			
	N.B.			
Financiële risico's	Er zijn geen noemenswaardige financiële risico's.			
Beoordeling risico	Gemeentelijke bijdrage is klein en dat geldt ook voor de afhankelijkheid. Daarom een laag risico.			

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Dimpact Locatie: Enschede	Burgemeester J. Seton vertegenwoordigt de gemeente.	Werkelijk 2018: € 124.872 Werkelijk 2019: € 128.635 Begroot 2020: € 150.000
Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) Locatie: Assen	Wethouder F.A.J. Buijtelaar vertegenwoordigt de gemeente.	Aandelenkapitaal 2019: € 3.200 Dividend 2019: € 0
Bank Nederlandse gemeenten (BNG) Locatie: Den Haag	Wethouder H.G. Wind vertegenwoordigt de gemeente.	Ontvangen dividend: Werkelijk 2018: € 203.260 Werkelijk 2019: : € 228.969 Begroot 2020: € 229.000
BAN personeelsdiensten Locatie: Assen	Gemeentesecretaris D. Rensen vertegenwoordigt de gemeente.	Werkelijk 2018: € 3.728 Werkelijk 2019: : € 3.766 Begroot 2020: € 3.800
Zwembaden Borger-Odoorn B.V. Locatie: Diverse locaties in de gemeente	Er is namens de gemeente een raad van commissarissen aangesteld.	Werkelijk 2018: n.v.t. Werkelijk 2019: € 555.246 Begroot 2020: € 557.510

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Vereniging Drentse Gemeenten (VDG) Locatie: Emmen	Burgemeester J. Seton is lid Algemeen bestuur. Wethouder F.A.J. Buijtelaar is lid Algemeen Bestuur.	Werkelijk 2018: € 6.843 Werkelijk 2019: € 21.089 Begroot 2020: € 9.639
Cittaslow International Locatie: Orvieto Italy	Burgemeester J. Seton vertegenwoordigt de gemeente.	Werkelijk 2018: € 2.500 Werkelijk 2019: € 2.500 Begroot 2020: € 2.500
Stichting Sociale Teams Borger-Odoorn Locatie: Borger	Er is namens de gemeente een raad van bestuur aangesteld.	Werkelijk 2018: € 2.564.619 Werkelijk 2019: € 2.510.570 Begroot 2020: € 2.591.585
Vereniging Nederlandse Gemeenten Locatie: Den Haag	Burgemeester J. Seton is lid van het College van Arbeidszaken. Wethouder F.A.J Buijtelaar is lid van Commissie Ruimte, Wonen en Mobiliteit en lid van Bestuurlijk netwerk Klimaat-adaptatie en Water. Wethouder H.G. Wind is lid van de Commissie Informatiesamenleving	Werkelijk 2018: € 36.633 Werkelijk 2019: € 38.170 Begroot 2020: € 39.435

Overige verbonden partijen

Verbonden partij	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Agenda voor de veenkoloniën Locatie: Valthermond	Wethouder T. Houwing is lid van de stuurgroep.	Werkelijk 2018: € 5.000 Werkelijk 2019: € 5.000 Begroot 2020: € 5.000
P10 gemeenten Locatie: Hengelo	Burgemeester J. Seton is lid Algemeen bestuur.	Werkelijk 2018: € 5.500 Werkelijk 2019: € 5.500 Begroot 2020: € 5.500

Grondbeleid

In de nota grondbeleid zijn de richtlijnen vastgelegd voor het gemeentelijk grondbeleid. De huidige nota grondbeleid is vastgesteld in 2010 en is aan actualisatie toe. We zijn gestart met het opstellen van een nieuwe nota grondbeleid en deze is bijna gereed. Wij verwachten in de 2^e helft van 2020 u deze te presenteren

Woningbouwbehoefte:

Bij de uitvoering van het grondbeleid zijn de doelstellingen die zijn verwoord bij de thema's Onze economie (bedrijventerreinen) en Onze leefomgeving (wonen) leidend. Bij het ontwikkelen van nieuwe woningbouwplannen, maar ook bij de lopende plannen, wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de beleidsnota 'Woonvisie' en bij het masterplan 'Woningbouw 2018+'. Het gaat hierbij om de kwaliteit en omvang van de woningvoorraad in te passen in de demografische ontwikkelingen. Daarnaast ontwikkelen wij een woondashboard voor monitoring van de staat van het wonen in onze gemeente. Momenteel onderzoeken wij ook het verplaatsen van bouwcapaciteit tussen de dorpen en ook hoe inbreidingsplannen o.b.v. vraag en aanbod zo goed mogelijk op elkaar aansluiten (herprogrammering). Wij toetsen nieuwe woningbouwplannen aan deze speerpunten, zowel bij actief als bij passief grondbeleid.

In het afgelopen jaar hebben wij wederom naar mogelijkheden gezocht om de verkoop van de kavels te stimuleren. Deze bestonden o.a. uit de (tijdelijke) aanpassing van m2-prijzen, het beter op elkaar laten aansluiten van vraag en aanbod (kavels woningbouw) en grote reclameborden langs de N34 te Borger. Gelet op het aantal genomen opties en de informatie die wordt opgevraagd over kavels in 2019/2020 zullen o.a. deze maatregelen een positief effect hebben gehad.

Om in het bestemmingsplan "Aan de Strengen" meer aan te sluiten op de marktvraag is in dit plan de verplichting van de bouw van een bedrijfswoning aan de buitenrand omgezet in een optie.

Stand van bestemmingsplannen/kaveluitgifte grondbedrijf

Woningbouw

De trend die is ingezet in 2018 heeft vervolg gekregen in 2019. Voor alle woningbouwplannen is belangstelling. Dit heeft geresulteerd in daadwerkelijk verkopen of in het nemen van een optie op kavels.

Het bestemmingsplan Exloërkijl III is vol en wordt afgesloten. De overige plannen lopen nog minimaal een jaar door. De plannen Lijnstukken II te Buinen en Nieuw-Veenlanden te Nieuw-Buinen hebben nog een korte looptijd, de plannen Daalkampen II te Borger en Plaats 62 te Valthermond lopen nog wat langer.

Voor Daalkampen II is per 01-01-2019 een nieuwe exploitatieopzet opgesteld. Verderop in deze paragraaf worden de ontwikkelingen per plan nader toegelicht.

Overzicht kaveluitgifte van woningbouwplannen 2019

Kern	Plan	Verkopen 2019		Verloop kavels t/m 2019		
		Raming	Werkelijk	Totaal	Verkocht	Restant
2e Exloërmond	Exloërkijl III	1	1	32	32	0
Valthermond	Plaats 62	0	0	33	18	15
Buinen	Lijnstukken II	1	1	21	20	1
Borger	Daalkampen II *)	3	2	146	90	56
Nieuw-Buinen	Nw-Veenlanden	4	1	60	41	19

*) Dit is het aantal kavels op basis van de nieuwe exploitatie opzet, inclusief Fibula, fase 1 en fase 2A.

Opgemerkt wordt dat in alle plannen opties op kavels (stand maart 2020) zijn genomen.

Bedrijventerreinen

De drie bedrijventerreinen staan financieel onder druk en sluiten alle drie met een verwacht negatief eindresultaat. Voor de dekking van dit negatief resultaat is een voorziening opgebouwd waarvan de hoogte ieder jaar wordt geactualiseerd.

De belangstelling voor kavels in 2019 groter dan voorgaande jaren. Niet dat er meer is verkocht, maar er wordt meer informatie gevraagd en verstrekt aan potentiële kopers. Deze belangstelling geldt vooral voor het plan "Aan de Strengen" te Borger. In 2019 zijn dan wel geen kavels verkocht, maar was wel sprake van belangstelling en liepen er ook opties wat geleid heeft tot een verkoop in 2020.

Het bedrijventerrein "Noorderkijl II" te 2^e Exloërmond is vol. De laatste kavel is verkocht. Omdat nog enkele werkzaamheden moet worden uitgevoerd wordt de looptijd nog met 1 jaar verlengd.

Voor het bedrijventerrein "Drentse Poort" te Nieuw-Buinen is de laatste jaren weinig belangstelling. Aangezien de meeste kosten reeds zijn gemaakt is het risico van dit plan niet hoog, ook mede gelet op de reeds opgebouwde voorziening.

Overzicht kaveluitgifte per m2 van alle bedrijventerreinen 2019

Kern	Plan	Verkopen 2019		Verloop kavels t/m 2019		
		Raming	Werkelijk	Totaal	Verkocht	Restant
Borger	Aan de Strengen	2.310	0	33.153	11.435	21.718
2e Exloërmond	Noorderkijl II	1.863	1.863	75.309	75.309	0
Nieuw-Buinen	Drentse Poort	0	0	98.521	88.633	9.888

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is het gemeentelijk grondbedrijf bij een eventuele fiscale winst verplicht om vennootschapsbelasting af te dragen. Voor de berekening van de af te dragen vennootschapsbelasting worden alle bestemmingsplannen geclusterd.

Voor de jaren 2016/2017 is de VPB-aangifte ingediend en is de afdracht berekend op € 0. Voor deze jaren was een stelpost opgenomen van € 93.749. Dit bedrag valt nu vrij en vloeit terug naar de bufferreserve gronden.

Op grond van de ingediende VPB-aangiftes 2016/2017 en de voorlopige cijfers 2018 wordt voor 2019 ook geen afdracht verwacht en dus geen bedrag gereserveerd. Indien toch nog sprake zou zijn van een afdracht in 2018, dan wordt deze gedekt uit de bufferreserve gronden.

Financiële uitgangspunten

BBV-voorschriften grondexploitatie

Het grondbedrijf is in 2019 ingericht conform de nieuwe BBV-voorschriften. De volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- de niet in exploitatie genomen gronden (de NIEGG's), de cultuurgronden en de overige gronden zijn, vormen geen onderdeel meer van het grondbedrijf.
- de rente-berekeningen zijn gemaakt conform de nieuwe BBV-voorschriften. Voor 2019 is het rentepercentage voor de exploitaties vastgesteld op 1,4% berekend. De verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen is 68,96%. Rente mag alleen worden berekend over het deel van het grondbedrijf dat gefinancierd is met vreemd vermogen.
- Het BBV geeft ook aan dat de maximale looptijd van een grondexploitatie 10 jaar (voortschrijdend) is. Hier mag alleen van worden afgeweken als dit goed wordt gemotiveerd en tevens is voorzien van risico beperkende beheersmaatregelen. Alleen het bestemmingsplan "Aan de Strengen" heeft een langere looptijd (zie voor de onderbouwing van deze 2 plannen onderdeel financiële positie).

Grondexploitaties in het grondbedrijf

In het grondbedrijf zijn per 1-1-2019 acht actieve bestemmingsplannen opgenomen. Het betreft 5 woningbouwplannen en 3 bedrijventerreinen. Van deze plannen sluiten momenteel alle woningbouwplannen met een positief resultaat en alle bedrijventerreinen met een negatief resultaat.

Per 31-12-2019 resteren nog 7 actieve bestemmingsplannen in het grondbedrijf. Per 31-12-2019 is het bestemmingsplan "Exloërkijl III" te 2e Exloërmond financieel afgesloten. Verderop in deze paragraaf wordt dit nader toegelicht.

Ontwikkelingen 2019 (algemeen)

Voor bijna alle plannen in het grondbedrijf was in 2019 belangstelling. Het enige plan waarvoor zich geen geïnteresseerden hebben gemeld is het plan "Drentse Poort". In de overige plannen zijn kavels verkocht of lopen opties.

De exploitaties van de diverse plannen zijn geactualiseerd per 1-1-2020. De verschillen ten opzichte van de exploitatie per 01-01-2019 worden veroorzaakt door indexering van de kosten, aanpassing looptijd en (tijdelijke) aanpassing kavelprijzen. Het verschil bij het plan Daalkampen II wordt veroorzaakt door een volledig nieuwe exploitatieopzet. Fase 2b en 3 zijn niet meer opgenomen in de exploitatieopzet. Ondanks dit blijft het plan sluiten met een positief resultaat.

Naar aanleiding van het Woonplan 2016+ in 2017 is een onderzoek gestart of het noodzakelijk is om beschikbare contingent bouw kavels te herverdelen over de verschillende bestemmingsplannen. Het hele onderzoek is nog niet volledig afgerond. Voor Borger is een succesvolle pilot uitgevoerd voor de prioritering van bouwprogrammering. Hier zijn alle fases vrijwel allemaal doorlopen. De uitkomsten van de pilot in Borger worden gebruikt voor de verdere uitwerking van het totaal proces.

Borger-West

Borger-West bestaat uit verschillende deelgebieden. Het betreft de deelgebieden Daalkampen II/III en IV, Aan de Strengen (bedrijventerrein en dagrecreatie), Strijkijzer, Rolderstraat en het ATC. De ontwikkelingen in dit gebied stagneren en daarom is in 2017 een onderzoek gestart om te kijken wat de (on)mogelijkheden zijn voor de verdere ontwikkeling van het gebied.

Op grond van dit onderzoek heeft de raad eind 2018 besloten om de exploitatie van het bestemmingsplan Daalkampen II te wijzigen. De nieuwe exploitatie voorziet alleen de ontwikkeling van fase 2a. De overige fases worden voornamelijk niet uitgevoerd. Het plan sluit na fase 2a overigens wel met een positief resultaat.

Voor de rest van het gebied Borger-West geldt dat op dit moment vergaande ontwikkelingen zijn voor Daalkampen IV (zonne-akker) en wij met het Esdal-college in overleg zijn voor de bouw van een school in Borger-West.

Ontwikkelingen 2019 (per bestemmingsplan)

- Exloërkijl III, 2^e Exloërmond:

De laatste kavel is verkocht in 2019. Plan wordt per 31-12-2019 financieel afgesloten. Voor de nog te maken kosten van € 3.000 wordt een voorziening getroffen. Het plan wordt afgesloten met restant winst van € 89.384. Afgelopen jaren is reeds een tussentijdse winst genomen van € 1.045.764. De totale winst van dit plan bedraagt € 1.135.148.

- Plaats 62, Valthermond:

In dit plan zijn nog 15 kavels beschikbaar waarvoor tot 2019 weinig belangstelling was. Om de verkoop te bevorderen zijn de prijzen in 2019 van 9 kavels definitief verlaagd naar € 70 per m². De belangstelling is aangetrokken voor dit plan. Op dit moment (2020) lopen 3 opties voor dit plan, maar het is nog te vroeg om te concluderen of de toename van deze belangstelling structureel is.

Om bij blijvende stagnatie van de verkopen toch tot een goede afhechting van het plan te komen is er voor gekozen de overige 6 kavels vooralsnog niet aan te bieden.

Doordat de subsidie voor duurzaam bouwen per 01-01-2020 is vervallen zijn de kosten € 48.000 hiervoor af geraamd, waardoor een tussentijds winst van € 44.000 kan worden genomen op dit plan.

Dit plan is ook onderdeel van het lopend onderzoek met betrekking tot de herverdeling van kavels. Looptijd met 1 jaar verlengd.

- Lijnstukken II, Buinen:

Voor deze kavels is continu belangstelling. In 2019 is 1 kavel verkocht en naar verwachting wordt de laatste verkocht in 2020. In 2019 was het mogelijk een tussentijdse winst te nemen van € 41.000. Looptijd is met 1 jaar verlengd.

- Daalkampen II, Borger:

In 2019 zijn 2 kavels verkocht en zijn nog 3 in optie. Per 1-1-2020 zijn in fase 1 nog 12 kavels te koop. Er is vraag naar kavels in dit plan, maar vraag en aanbod sloten niet helemaal aan. In 2020 is dit opgelost door enkele kavels aan de Klopsteen om te zetten van vrijstaand naar 2[^]kap. Op alle nog niet verkochte kavels in fase 1 ligt nu een optie.

Verder is er voor gekozen om de periode van de prijsverlaging van kavels groter dan 650 m2 te verlengen tot 01-07-2020.

Dit plan was onderdeel van het onderzoek met betrekking tot Borger-West. Op grond van dit onderzoek is besloten het plan te knippen en vooralsnog alleen fase 2a te ontwikkelen (44 kavels). Hiervoor is een nieuwe exploitatie opgezet. Na fase 2a zijn alle gemaakte kosten voor het totale plan Daalkampen II afgedekt en sluit het plan alsnog met een positief resultaat.

Met deze aanpak wordt beoogd om meer aan te sluiten op de marktvraag, meer grip te houden op dit plan en de risico's te beperken.

- Nieuw-Veenlanden, Nieuw Buinen:

Het plan is eind 2016 in exploitatie genomen en is bijna vol. In 2019 is 1 kavel verkocht. Op de resterende vrije kavels (brugwoningen) zijn verkocht (1) of zijn in 2020 opties genomen. Van de resterende kavels projectbouw is ook een deel in optie genomen en voor het andere deel is ook belangstelling.

De looptijd van het plan wordt gelet op bovenstaande niet verlengd .

- Aan de Strengen, Borger:

In 2018 is de verplichting voor het bouwen van een bedrijfswoning omgezet in een optie. Met deze maatregel wordt getracht de verkoop te bevorderen. Dit heeft nog niet geleid naar meer verkopen in 2019. Wel wordt meer informatie opgevraagd door potentiële kopers. Op dit moment (2020) loopt één optie. Looptijd is met 1 jaar verlengd.

Ten opzichte van 2018 is het verwacht verlies gestegen met € 35.249. Deze stijging wordt door de verlenging van de looptijd met 1 jaar. De voorziening is hier op aangepast.

- Noorderkijl II, 2e Exloërmond:

In 2019 is de laatste kavel verkocht. Alle bouwwerkzaamheden zijn nog niet afgerond, waardoor het plan nog niet kan worden afgerond. Het plan zal per 31-12-2020 worden afgesloten.

Ten opzichte van 2018 is het verwacht verlies gedaald met € 35.941. Oorzaak van de daling zijn de lagere nog te maken kosten. De voorziening is hier op aangepast.

- Drentse Poort, Nieuw-Buinen:

In 2019 geen ontwikkelingen. Nog 9.888 m2 beschikbaar. De afgelopen jaren is weinig vraag naar kavels geweest in dit plan. Looptijd met 1 jaar verlengd.

Ten opzichte van 2018 is het verwacht verlies gestegen met € 9.316. De voorziening is hier op aangepast.

In onderstaande tabel een overzicht van de financiële ontwikkelingen in 2019.

Woningbouw	Boekwaarde			Winstverwachting		Winstneming	Loop-tijd
	01-01-2019	31-12-2019	Mutaties 2019	01-01-2019	31-12-2019		
Exloërkijl III	46.451	0	46.451	72.372	0	89.384	2019
Plaats 62	203.981	144.362	59.619	856.045	841.839	44.000	2027
Lijnstukken II	-78.728	-32.794	-45.934	71.688	36.262	41.000	2021
Daalkampen II	-2.308.631	-2.218.194	-90.437	599.712	420.959	0	2026
Nieuw-Veenlanden	204.098	121.753	82.345	56.729	35.408	0	2021
<i>Subtotaal</i>	<i>-1.932.829</i>	<i>-1.984.873</i>	<i>52.044</i>	<i>1.656.546</i>	<i>1.334.467</i>	<i>174.384</i>	
Bedrijventerreinen	Boekwaarde			Winstverwachting		Voorzieningen	Loop-tijd
	01-01-2019	31-12-2019	Mutaties 2019	01-01-2019	31-12-2019		
Aan de Strengen	-1.702.999	-1.739.524	36.525	-592.632	-627.882	627.882	2032
Noorderkijl II	-141.323	-104.835	-36.488	-163.148	-127.207	127.207	2020
Drentse Poort	-347.020	-354.429	7.409	-80.888	-90.204	90.204	2024
<i>Subtotaal</i>	<i>-2.191.342</i>	<i>-2.198.788</i>	<i>7.446</i>	<i>-836.668</i>	<i>-845.293</i>	<i>845.293</i>	
Totaal	-4.124.171	-4.183.661	-59.490	819.878	489.174		

Toelichting verloop boekwaarden

Ten opzichte van het vorig jaar is de totale boekwaarde van het grondbedrijf met € 59.490 gestegen. De stijging wordt veroorzaakt door een combinatie van factoren en is als volgt tot stand gekomen:

Gemaakte kosten 2019 (verhoging boekwaarde):

- Daalkampen II, woonrijp deel fase 1, start fase 2a, onderhoud: € 48.954
- Nieuw-Veenlanden, aanleg infra, grondwerk, DUBO, brug: € 121.780
- Exloërkijl III, woonrijp maken: € 4.898
- Noorderkijl II, asfalt werkzaamheden: € 26.500
- Rentebijdragen plannen: € 40.366
- Voorbereiding, toezicht en beheer: € 151.137
- Overige mutaties: € 1.796

Winstnemingen/opbouw voorziening (verhoging boekwaarde):

- Tussentijdse winst: Plaats 62 en Lijnstukken II: € 85.000
- Afsluiten plan: winst Exloërkijl III, 2e Exloërmond: € 89.384
- Opbouw voorziening woonrijp maken: Exloërkijl III: € 3.000

Opbrengst verkopen (verlaging boekwaarde):

- Exloërkijl III, 1 kavel: € 54.880
- Noorderkijl II, 1 kavel: € 69.385
- Daalkampen II, 2 kavels: € 225.370
- Nieuw-Veenlanden, 1 kavel: € 69.160
- Lijnstukken II, 1 kavel: € 94.530

Winst- en verliesnemingen

Winst- en verliesnemingen

Voor de (tussentijdse) winst- en verliesnemingen hanteert de gemeente de door de BBV voorgeschreven POC-methode (Percentage of completion). De POC-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert. Met de invoering van deze methode wordt aangesloten bij de doelstelling van het BBV, namelijk een vereenvoudiging en eenduidigheid en daarmee een betere onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten.

De totale winstneming 2019 bedroeg € 174.384. Hiervan wordt € 8.624 ingezet voor de aanvulling van de voorzieningen verliesgevende plannen. Het restant wordt conform beleid gestort in de bufferreserve gronden.

Bufferreserve gronden/voorzieningen grondbedrijf

De bufferreserve gronden wordt opgebouwd uit de winsten uit het grondbedrijf. Deze reserve wordt ingezet voor de dekking van verwachte verliezen in het grondbedrijf, maar ook voor de eventuele boekverliezen van het strategisch vastgoed (o.a. de voormalige NIEGG's en overige gronden uit het grondbedrijf).

Aangezien de bufferreserve niet alleen wordt ingezet voor het grondbedrijf wordt in deze paragraaf niet verder ingegaan op de wenselijke hoogte. Hiervoor verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsv Vermogen.

De voorzieningen van de verliesgevende plannen in het grondbedrijf (BIE's) zijn weer op het niveau gebracht van het verwacht verlies.

Stand bufferreserve gronden	Bedrag
Stand per 1-1-2019	1.674.743
Winstnemingen 2019	174.384
Aanvulling voorzieningen verliesgevende plannen 2019	-/- 8.624
Terug geboekte VPB 2016 en 2017 (niet verschuldigd)	93.749
Stand bufferreserve gronden 31-12-2019	1.934.252

Indien nodig kan de bufferreserve grondbedrijf ook worden gebruikt om het herstructureringsfonds aan te vullen (bijdrage is € 5.500 per nog te slopen woning). Voor de lopende projecten is dit op dit moment niet noodzakelijk.

Financiële positie (in totalen)

De exploitatieopzetten zijn per 1-1-2019 geactualiseerd. De kosten en baten zijn aangepast en indien noodzakelijk de looptijden bijgesteld. Onderstaand een totaal overzicht van de financiële stand van zaken per 1-1-2020.

Omschrijving	Bedrag
Boekwaarde gronden in exploitatie	4.183.661
Winstneming per 31-12-2019	174.384
Verwachte winst 2019-2032 (4 woningbouwplannen)	1.334.467
Verwachte verlies (nom.) 2017-2031 (3 bedrijventerreinen)	845.293
Verwacht nettoverlies (CW) 2017-2031 (3 bedrijventerreinen)	691.786
Opgebouwde voorziening verliezen	845.293
Stand herstructureringsfonds per 1-1-2020*)	222.376

*) Dit bedrag is grotendeels geormerkt voor de herstructureringsprojecten Nije Daip te Nieuw-Buinen en Hunzedal te Borger.

Op basis van de geactualiseerde exploitatieopzetten wordt door het grondbedrijf over de jaren 2019 t/m 2032 een totaal positief resultaat verwacht van € 1.334.467. Ten opzichte van het vorig jaar is verwacht resultaat naar beneden bijgesteld. Oorzaak hiervan zijn vooral de aanpassing van het bestemmingsplan Daalkampen II (nieuwe opzet) en de (tussentijdse)-winstnemingen.

Het bedrag voor het verwacht netto verlies wordt zowel nominaal als contant (CW) weergegeven. Voor de berekening van de wenselijke hoogte van de voorziening wordt gerekend met de eindwaarde methode.

Door soms lange looptijden van grondexploitaties zijn er onzekerheden ten aanzien van de geplande faseringen, het rentepercentage en de te verwachten stijgingen of dalingen van kosten en opbrengsten. Deze risico's kunnen van grote invloed zijn op de winstverwachting van de grondexploitaties. Het is duidelijk dat met name wanneer de financiële resultaten van de grondexploitaties tegenvallen, daarmee ook de financiële positie van de gemeente meer onder druk kan komen te staan. Om dit risico te minimaliseren is de maximale looptijd van een exploitatie in de nieuwe BBV-voorschriften vastgesteld op 10 jaar (voortschrijdend). Hier mag alleen gemotiveerd van worden afgeweken. Binnen het grondbedrijf loopt nog één plan met een looptijd langer dan 10 jaar. Het betreft het plan Aan de Strengen (13 jaar).

Aan de Strengen:

Omdat het merendeel van de werkzaamheden (infra) in dit plan reeds zijn uitgevoerd, de verkopen behoorzaam zijn geraamd (komende jaren 1 per jaar) en voor het verwacht verlies reeds een voorziening is getroffen, lijkt het ons niet noodzakelijk om de exploitatie verder aan te passen. De risico's zijn o.g.v. deze feiten voldoende afgedekt, waardoor het plan in zijn huidige vorm kan doorlopen. Ook dit plan maakt onderdeel uit van het onderzoek met betrekking tot Borger-West.

Om de risico's van alle plannen zoveel mogelijk in te perken worden de exploitaties ieder jaar per 31-12 geactualiseerd (jaarstukken). Mocht tijdens het jaar een plan worden gewijzigd waaruit grote financiële gevolgen voortvloeien, dan zal de raad tussentijds een voorstel worden gedaan tot wijziging van de exploitatieopzet en wordt deze opnieuw vastgesteld.

Solvabiliteit

Solvabiliteit van het Grondbedrijf is de mate waarin het Grondbedrijf in staat is bij liquidatie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. In de paragraaf grondbeleid bij

de begroting 2019 is geconcludeerd dat het grondbedrijf nog steeds een gezond en dus solvabel bedrijf is. Dat wil zeggen, dat alle schulden (de boekwaarde) zijn af te lossen bij beëindiging van al haar activiteiten.

Als de solvabiliteit daalt wordt dit o.a. veroorzaakt door hogere kosten/lagere opbrengsten. Hierdoor worden bijvoorbeeld positieve boekwaarden minder positief. Door stagnatie in de verkopen worden de winstverwachtingen ook lager. Door ophoging van de diverse opgebouwde voorzieningen voor verliesgevende plannen kan het negatief effect op de solvabiliteit weer worden gecompenseerd.

Doordat de voormalige NIEGG's zijn ondergebracht bij de materiële vaste activa staat de solvabiliteit van het grondbedrijf minder onder druk dan in voorgaande jaren.

Het grondbedrijf is nog steeds in staat zijn verplichtingen na te komen. De som van de reserves, opgebouwde voorzieningen en waarde van de bezittingen, verminderd met de boekwaardes geeft nog een positief beeld als rekening wordt gehouden met het feit dat resterende grondkavels tegen marktconforme kavelprijzen kunnen worden afgezet.

JAARREKENING

Balans per 31 december 2019

ACTIVA	Ultimo 2019	Ultimo 2018
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
- Investerings met een economisch nut	30.891	33.483
- Investerings economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	9.800	9.380
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	16.480	11.980
Totaal	57.171	54.843
Financiële vaste activa		
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	204	204
- Leningen aan overige verbonden partijen	3.100	2.531
- Overige langlopende leningen	440	489
Totaal	3.744	3.224
Totaal vaste activa	60.915	58.067
Vlottende activa		
Voorraden		
- Onderhanden werk	3.338	3.288
Totaal	3.338	3.288
Uitzettingen		
- Vorderingen op openbare lichamen	4.508	4.652
- Verstrekte kasgeldleningen	54	96
- Rekening-courant verhouding met het Rijk	2.113	7.921
- Overige vorderingen	2.279	2.796
Totaal	8.955	15.465
Liquide middelen		
- Kas- en banksaldi	13	29
Totaal	13	29
Overlopende activa		

- Nog te ontvangen uitkeringen van overheidslichamen	25	40
- Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	2.595	2.690
Totaal	2.621	2.731
Totaal vlottende activa	14.927	21.512
Totaal activa	75.842	79.579

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	Ultimo 2019	Ultimo 2018
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
- Algemene reserve	11.780	6.323
- Overige bestemmingsreserves	9.877	16.095
- Gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten	577	-243
Totaal	22.234	22.175
Voorzieningen		
- Voorzieningen	3.395	2.990
Totaal	3.395	2.990
Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	39.630	44.325
- Waarborgsommen	6	5
Totaal	39.635	44.330
Totaal vaste passiva	65.264	69.496
Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden, met rentetypische looptijd korter dan één jaar		
- Overige kasgeldleningen		
- Bank- en giroaldi	4.099	2.991
- Overige schulden	2.179	2.746
Totaal	6.279	5.736
Overlopende passiva		
- Nog te betalen bedragen	4.143	4.134
- Nog te besteden uitkeringen van overheidslichamen	36	29
- Overige vooruitontvangen bedragen	121	184
Totaal	4.299	4.347
Totaal vlottende passiva	10.578	10.083
Totaal passiva	75.842	79.579

Gewaarborgde geldleningen

28.359.703 28.359.703

Toelichting op de balans per 31 december 2019

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de standpunten van de commissie BBV. De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Dat wil zeggen dat bij de waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat wordt uitgegaan van de veronderstelling dat de activiteiten waarvoor deze dienen, worden voortgezet.

Algemene grondslagen en resultaatbepaling

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten.
- Voor panden waarvan de verkoop aanstaande is, is een inventarisatie gemaakt van de actuele marktwaarde (Woz-waarde)
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden verantwoord in het jaar waarin zij gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden opgenomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Voor de grondexploitatie wordt het resultaat bepaald bij het afsluiten van een complex of wanneer de stand van het werk dit rechtvaardigt. Naar rato van de voortgang van het project wordt tussentijds winst verantwoord volgens de POC-methode. Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.
- De algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt opgenomen op basis van de laatst gepubliceerde accresmededeling van het boekjaar.

Gebruik van schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening worden schattingen en veronderstellingen gedaan die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. Dit gebeurt in overeenstemming met algemeen geldende grondslagen. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd.

Vaste activa

Waardering, activeren en afschrijven

- De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
- Investeringsbeneden de € 5.000,- worden in principe niet geactiveerd. In de raadsvergadering van 28 mei 2020 is de nieuwe financiële verordening vastgesteld. Eén van de wijzigingen is dat het activeringscriterium is verhoogd tot € 25.000. Met ingang van het jaar 2020 wordt het activeringscriterium van € 25.000 toegepast.
- Van een bijzonder waardeverminderverslies is sprake als de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde. In dat geval zal de boekwaarde worden afgewaardeerd en dit als extra last in de exploitatie worden genomen.
- Afschrijving vindt plaats volgens zowel de lineaire als de annuïteitenmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur.
- Op nieuwe investeringen vanaf 2017 wordt afgeschreven volgens de lineaire methode
- De eerste afschrijving vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik wordt genomen.

Materiële vaste activa

- Bij materiële vaste activa is onderscheid gemaakt naar investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte, investeringen met een economisch nut en investeringen met een economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.
- De afschrijving vindt in principe plaats op basis van de bruto-verantwoordingsmethode.
- Bijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Vervolgens wordt er dan op het saldo afgeschreven. Dit is de netto-verantwoordingsmethode.
- Afwaardering van activa met economisch nut vindt plaats als de boekwaarde lager is dan de marktwaarde.

Financiële vaste activa

- Onder financiële vaste activa vallen de deelnemingen en de overige langlopende leningen. De waardering is tegen de nominale waarde. Dit is de verstrekte waarde, verminderd met aflossingen en andere terugontvangsten.
- Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen.

Vlottende activa

Vorraden

- Vanaf 2016 betreffen de voorraden uitsluitend onderhanden werk, de bouwgronden in exploitatie.
- De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief rente, verminderd met de opbrengst wegens gerealiseerde verkopen.
- Als er sprake is van een verwacht negatief resultaat, dan wordt voor de dekking hiervan een voorziening getroffen en in mindering gebracht op de boekwaarde
- De niet in exploitatie genomen gronden vallen onder de materiële vaste activa (zie hiervoor).

Uitzettingen (vorderingen)

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Jaarlijks wordt aan het college voorgesteld om vorderingen welke als oninbaar moeten worden beschouwd ten laste van het resultaat te brengen. Voor vorderingen welke dubieus zijn, wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt in mindering gebracht op de vordering.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde opgenomen.

Overlopende activa

De waardering van de overlopende activa vindt plaats tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerd resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Het resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen. Reserves worden gevormd overeenkomstig de door de raad genomen besluiten.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Een uitzondering hierop is de voorziening voor wethouders-pensioenen. Deze voorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde.

Vaste schulden

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden bestaan uit kasgeldleningen, banksaldi en overige schulden. Waardering vindt plaats tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De waardering van de overlopende passiva gebeurt tegen nominale waarde.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

- Buiten de balanstelling zijn opgenomen de bedragen waartoe borgstelling of garantstellingen zijn verstrekt. Het betreft hier waarborgen van geldleningen die zijn verstrekt aan derden.
- De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende langlopende contracten.

Vaste activa

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	saldo	saldo
	31-12-2019	31-12-2018
Investerings met een economisch nut		
Investerings met een economisch nut	30.891.030	33.483.249
Invest. economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	9.800.026	9.379.916
Investerings in openbare ruimte met maatschappelijk nut		
Investerings vóór 2017	4.884.970	5.309.748
Investerings vanaf 2017	11.594.980	6.669.825
Totaal materiële vaste activa	57.171.006	54.842.738

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa in 2019

Materiële vaste activa	boekwaarde 01-01-2019	klasse- wijziging	invest.	desinvest. (verkopen)	bijdrage van derden (subsidies)	afschr.	afwaardering duurzame waardeverm.	boekwaarde 31-12-2019
Investerings econ. nut								
Gronden en terreinen	6.320.532	-1.864.987				-121.021		4.334.524
Woonruimten	269.326					-1.934		267.392
Bedrijfsgebouwen	24.411.644		187.108		-1.869	-1.214.362	-587	23.381.933
Grond-, weg- & waterb. werken	9.898		739.220			-7.497		741.622
Vervoermiddelen	1.851					-1.851		
Machines, app. & install.	2.183.249		99.647			-384.199		1.898.696
Overige mat. vaste activa	286.749		16.539			-36.425		266.863
	33.483.249	-1.864.987	1.042.513		-1.869	-1.767.290	-587	30.891.030
Investerings waarvoor een heffing kan worden geheven								
Grond-, weg- & waterb. werken	9.335.658		838.753	-4.959	-2.629	-526.511		9.640.312
Machines, app. & install.	14.388		48.575			-1.824		61.139
Overige mat. vaste activa	29.870		72.919			-4.213		98.575
	9.379.916		960.246	-4.959	-2.629	-532.548		9.800.026
Totaal inv. econ. nut	42.863.165	-1.864.987	2.002.759	-4.959	-4.498	-2.299.838	-587	40.691.056
Investerings maatsch. nut								
Grond-, weg- & waterb.w. vóór 2017	5.309.748		2.375			-427.153		4.884.970
Grond-, weg- & waterb.w. vanaf 2017	6.669.825	1.864.987	4.048.836	-47.010	-675.878	-265.780		11.594.980
Totaal inv. maatsch. nut	11.979.573	1.864.987	4.051.211	-47.010	-675.878	-692.933		16.479.950
Totaal materiële vaste activa	54.842.738		6.053.970	-51.968	-680.377	-2.992.771	-587	57.171.006

Investerings met een economisch nut

Algemeen

Investerings hebben een economisch nut als ze verhandelbaar zijn en/of als ze kunnen leiden tot het verwerven van inkomsten. Hierbij is een onderverdeling gemaakt in investeringen met een economisch nut en investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Zakelijk recht van erfpacht

In het kader van de regionalisering van de brandweezorg in de Veiligheidsregio Drenthe zijn de brandweergebouwen van de 8 Drentse gemeenten destijds overgedragen naar de Veiligheidsregio Drenthe. Om verschillende redenen is besloten om de overdracht niet vorm te geven in een volledige, onvoorwaardelijke, eigendomsoverdracht, maar in de vorm van het vestigen van een achttal beperkt zakelijke rechten van erfpacht. Voor de gemeente Borger-Odoorn geldt hierbij dat de brandweerkazerne met onder- en bijgelegen grond en het kunstwerk is overgedragen. De huidige boekwaarde van de brandweerkazerne is € 1.132.692 per 31 december 2019.

Investerings

Specificatie van de in 2019 belangrijkste gedane investeringen met een **economisch nut**:

Omschrijving vast actief	Totaal krediet	Besteed in 2019	Ontvangen in 2019	Ont- vangen subsidies	Geïnv. voorgaande jaren	Restant krediet
Bedrijfsgebouwen						
Verbouw Grote Brink 2B (visboer)	135.000	132.977			6.581	-4.558
	135.000	132.977			6.581	-4.558
Grond-, weg- en waterbouwk. werken (ec. nut)						
Renovatie sportterrein Borger	659.038	739.220			-84.820	4.638
Herstructureringsproject "Nije Daip" riolering	384.000	113.995			270.005	
Uitvoering onderhoud aan riolering	95.000	83.606				11.394
Relinen riolering A. de Vriesstraat 2e Exl.mnd	90.000	98.962				-8.962
N'diep (Kerklaan-M'weg) Nw-B (afkopp.)	60.979	110.000			-56.198	7.177
Vervangen hoofdpst telemetrie (samenw.)	51.630	62.536				-10.906
Renovatie 23 gemalen	85.370	50.000				35.370
Afkoppelen Borger-Centrum	117.306	50.000			67.956	-650
	1.543.323	1.308.319			196.943	38.061
Overige materiële vaste activa						
Inrichting terrein ABP (GTA)	63.860	66.776				-2.916
	63.860	66.776				-2.916
Totaal economisch nut	1.742.183	1.508.072			203.524	30.587

Bedrijfsgebouwen

Verbouw en uitbreiding "Pleinwinkel Vishandel Jos" Grote Brink 2-B te Borger door Paas B.V.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (economisch nut)

- Uitgevoerde werkzaamheden door Bouma sport & groen m.b.t. de renovatie van sportterrein De Drift 1 te Borger.
- Diverse werkzaamheden en verbeteringen aan de infrastructuur van de riolering.

Overige materiële vaste activa

Werkzaamheden van het terrein van het afvalbrengstation in 2e Exloërmond.

Desinvesteringen en duurzame waardevermindering

Overzicht van de in 2019 belangrijkste desinvesteringen en duurzame waardeverminderingen.

Omschrijving	Boekwaarde Verlagering		Boekwaarde	Verkoopbedrag	Winst
	01-01-2019	2019	31-12-2019	opbrengst	
Verkopen					
Grond Buinerstraat 6 te Borger	121.021	121.021	0	215.000	93.979
OMC Borger	410.000	410.000	0	410.000	-0
OBS Buinen	141.920	141.920	0	220.000	78.080
	672.942	672.942	0	845.000	172.058

Verkopen

Betreft de verkoop van grond en diverse gebouwen aan diverse instanties.

Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Het gaat hier om investeringen in zaken die niet regelmatig worden vervangen, maar die veel onderhoud met zich meebrengen, zoals wegen, water en bruggen.

Met ingang van 2017 moeten alle nieuwe investeringen verplicht worden geactiveerd en worden afgeschreven over de verwachte gebruiksduur. De vrije keuze om investeringen met een maatschappelijk nut wel of niet te activeren is daarmee komen te vervallen. Hiermee wordt een betere vergelijkbaarheid van de kosten tussen gemeenten beoogd. In de toelichting worden deze conform de BBV-voorschriften afzonderlijk tot uitdrukking gebracht.

Specificatie van de in 2019 belangrijkste gedane investeringen met een **maatschappelijk nut**:

Omschrijving vast actief	Totaal krediet	Besteed in 2019	Ontvangen in 2019	Ont- vangen subsidies	Geïnv. voorgaande jaren	Restant krediet	Afschrijvings termijn
Grond-, weg- en waterbouwk. werken (maatsch. nut)							
<i>Wegen en fietspaden</i>							
Noorderdiep (Kerkln-M'weg) Nw-Buinen	227.000	211.922			172	14.906	20 jaar
N'diep (Kerklaan-M'weg) Nw-B (verkeer)	72.000	86.000				-14.000	20 jaar
Valtherdijk Valthermond (proefvakken)	183.000	125.636				57.364	20 jaar
Strengeweg Borger	548.000	485.775				62.225	20 jaar
Oude Dijk weg (komgrens Exloo/Exloërveen)	154.000	201.658				-47.658	20 jaar
Oude Dijk verkeer (komgr. Exloo/Exloërveen)	56.007	93.018				-37.011	20 jaar
Fietspad Weerdingerweg Valthe	115.000	142.052				-27.052	20 jaar
Fp Z'diep 2e Mond (gem.grens-huisnr. 374)	145.000	198.981				-53.981	20 jaar
Fp Bodepad Ees (Exloërweg-bosperc. 105)	92.000	96.150				-4.150	20 jaar
	1.592.007	1.641.191			172	-49.356	
<i>Herstructurering</i>							
Herstructureringsproject "Nije Daip"	1.791.051	706.999			489.282	594.770	25 jaar
Herstruc. Hunzedal Borger (Rozendael)	228.330	87.143			240.972	-99.785	25 jaar
Herstructurering Hunzedal (3e fase)	62.240	57.141			71.388	-66.288	25 jaar
	2.081.621	851.282			801.642	428.696	
<i>Openbare verlichting</i>							
Reductie OV buitengebied (3e fase)	176.495	117.219			36.806	22.470	20 jaar
Verduurzaming OV 2019 (armaturen)	123.600	102.979	2.500			23.121	20 jaar
Verduurzaming OV 2019 (masten)	111.375	69.098				42.277	40 jaar
	411.470	289.296	2.500		36.806	87.868	
<i>Groenvoorziening</i>							
Groen vijver Hunzedal	65.000	64.749			260	-9	30 jaar
	65.000	64.749			260	-9	
<i>Overige projecten</i>							

Centrumplan Borger	1.723.833	173.067	18.081	50.450	1.041.201	578.096	25 jaar
Boermastreek Exloërveen (veenverzakking)	95.000	58.067				36.933	20 jaar
Programma Exloo	672.680	730.242		600.000		542.438	25 jaar
	2.491.513	961.376	18.081	650.450	1.041.201	1.157.467	
Totaal maatschappelijk nut	6.641.611	3.807.894	20.581	650.450	1.880.081	1.624.666	

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)

Wegen en fietspaden

In 2019 is verdere uitvoering gegeven aan het verbeteren van de wegen en fietspaden in de gemeente Borger-Odoorn

Herstructurering

Uitgaven in het kader van de herstructurering met het doel om een aantrekkelijke en veilige leefomgeving in diverse plaatsen te creëren.

Openbare verlichting

Uitgaven wegens aanleg en verbetering van de openbare verlichting in de gemeente.

Groenvoorziening

Uitgaven wegens aanleg en verbetering van de groenvoorziening in diverse plaatsen in de gemeente.

Overige projecten

- De werkzaamheden voor het centrumplan Borger zitten bevindt zich in de afrondende fase. Het project wordt in 2020 financieel afgewikkeld.
- Door Hemmen B.V. is er onderhoud uitgevoerd i.h.k.v. plattelandswegen 2019. Specifiek is hier de verzakking van de weg bij Boermastreek in Exloërveen aangepakt.
- Programma Exloo: het betreft hier de strategische aankoop van grond/terrein gelegen aan Zuiderhoofdstraat 4, 6 en 8 te Exloo.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Financiële vaste activa	saldo	saldo
	31-12-2019	31-12-2018
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	204.062	204.050
Leningen aan overige verbonden partijen	3.099.800	2.530.908
Overige langlopende leningen	439.945	488.851
Totaal financiële vaste activa	3.743.807	3.223.809

Het onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa in 2019.

Financiële vaste activa	boekwaarde	invest.	aflossing	boekwaarde
	01-01-2019			31-12-2019
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	204.050	12		204.062
Leningen aan overige verbonden partijen	2.530.908	608.168	-39.275	3.099.800
Overige langlopende leningen	488.851	900	-49.807	439.945
Totaal fin. vaste activa	3.223.809	609.080	-89.082	3.743.807

De belangrijkste mutaties in de financiële vaste activa hebben betrekking op:

Leningen aan overige verbonden partijen

Het betreft hier de door de gemeenteraad beschikbaar gestelde aanvulling van de starterslening en de duurzaamheidslening zwembaden.

Vlottende activa

VOORRADEN

Vorraden	saldo	saldo
	31-12-2019	31-12-2018
Onderhanden werk	3.338.368	3.287.501
Totaal voorraden	3.338.368	3.287.501

Onderhanden werk

In onderstaand overzicht wordt per complex de boekwaarde ultimo 2019 en het verwachte exploitatieresultaat weergegeven.

Omschrijving	BW 1 jan. 2019	Voorz. 1 jan. 2019	Balans 1 jan. 2019	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Winst- uitname	BW 31 dec. 2019	Voorziening verliesl. complex	Balans 31 dec. 2019	Geraamde te maken kosten	Geraamde te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat excl. voorz.
Borger Daalkampen 2	2.309		2.309	49	-229	89	2.218		2.218	1.484	-4.123	421 V
Borger Aan de Strengen (industr.)	1.703	-593	1.110	38	-1		1.740	-628	1.112	476	-1.588	628 N
Buinen Lijnstukken 2	79		79	8	-95	41	33		33	14	-83	36 V
2e Exloërmond Exloërkijl 3	-46		-46	101	-55		-0		-0			0 V
2e Exloërmond Noorderkijl 2	141	-163	-22	33	-69		105	-127	-22	22		127 N
Nieuw-Buinen Drentse Poort	347	-81	266	7			354	-90	264	82	-346	90 N
Valtermond Plaats 62	-204		-204	16		44	-144		-144	211	-908	841 V
Nieuw-Buinen, Nw-Veenlanden	-204	-	-204	151	-69		-122		-122	477	-390	35 V
Totaal onderhanden werk	4.124	-837	3.288	403	-518	174	4.183	-845	3.338	2.766	-7.438	489 V

Bedragen x € 1.000

V = voordelig resultaat

N = nadelig resultaat

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van maart 2020 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Voor de nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- een rentepercentage van 1,4%
- de in te schatten kosten en opbrengsten worden jaarlijks geactualiseerd.
- de geplande afzet (te verkopen kavels) is gebaseerd op de uitgegeven opties en uit overleggen tussen de marktpartijen en gemeente.

De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf grondbeleid en de paragraaf weerstandsvermogen en risicomanagement in het jaarverslag.

UITZETTINGEN

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < één jaar	saldo 31-12-2019	saldo 31-12-2018
Vorderingen op openbare lichamen	4.508.422	4.652.043
Verstrekke kasgeldleningen	54.342	
Overige vorderingen	2.279.028	2.796.173
Rekening-courant verhouding met het Rijk	2.113.041	7.920.701
Totaal uitzettingen	8.954.834	15.368.917

Vorderingen op openbare lichamen	Saldo 31-12-2019
Debiteuren publiekrechtelijk	€ 285.699
Te vorderen btw overheidsactiviteiten	€ 4.039.277
Overige nog te verrekenen btw	€ 183.446
Totaal	€ 4.508.422

Debiteuren publiekrechtelijk

In april 2020 moet er van de € 285.699 nog € 262.415 worden ontvangen van diverse instellingen.

Te vorderen btw overheidsactiviteiten

Dit is het totaal te vorderen btw die is verrekend op inkoopfacturen die betrekking hebben op overheidsactiviteiten. Het bedrag zal in de loop van 2020 worden ontvangen.

Overige nog te verrekenen btw

Deze nog te vorderen btw is verrekend met de aangifte in 2020.

Verstrekke kasgeldleningen	Saldo 31-12-2019
Verstrekke kasgeldleningen	€ 54.342
Totaal	€ 54.342

Stichting Exploitatie Sportpark "De Meent"

Aan Sportpark "De Meent" in Valthermond is in 2017 een overbruggingskrediet verstrekt van € 94.342,- ten behoeve van de renovatie van het sportpark. Hiervan wordt € 40.000 niet terug ontvangen. Het restant ad € 54.342 wordt in 2020 afgewikkeld.

Overige vorderingen	Saldo 31-12-2019
Debiteuren algemeen	€ 654.907
Debiteuren belastingen	€ 597.572
Debiteuren bijstandsverlening	€ 1.150.000
Debiteuren inkomensvoorziening	€ 559.609
Debiteuren Wmo	€ 1.075
	€ 2.963.163
Voorziening dubieuze debiteuren algemeen	€ -40.099
Voorziening dubieuze debiteuren belastingen	€ -128.345
Voorziening dubieuze debiteuren uitkeringen SoZa	€ -515.692
Totaal	€ 2.279.028

Debiteuren algemeen

In april 2020 moet er van de € 654.907 nog € 263.559 worden ontvangen van diverse instellingen.

Voor de waardecorrectie is een voorziening voor oninbaarheid opgenomen ad. € 40.099

Debiteuren belastingen

In maart 2020 moet er van de € 597.572 nog € 454.298 worden ontvangen aan gemeentelijke belastingen. Voor de waardecorrectie is een voorziening voor oninbaarheid opgenomen ad. € 128.345

Debiteuren bijstandsverlening en inkomensvoorziening

Het betreft hier de vorderingen in relatie tot verstrekte bijstands- en inkomensvoorzieningen. Deze vorderingen zijn bij het opmaken van de jaarrekening gewaardeerd op inbaarheid. Voor de vermoedelijk oninbare vorderingen is een voorziening opgenomen.

Debiteuren Wmo

Dit bedrag zal worden afgewikkeld in 2020.

Rekening-courantverhouding met het Rijk (Schatkistbankieren)

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) verplicht om hun overtoollige middelen in de schatkist aan te houden.

Wat is schatkistbankieren

Schatkistbankieren is simpelweg het aanhouden van middelen bij het ministerie van Financiën (de schatkist). Het Agentschap van de Generale Thesaurie voert binnen het ministerie van Financiën het schatkistbankieren uit. Alle deelnemers aan het schatkistbankieren hebben een privaatrechtelijke rekening-courantovereenkomst met de Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door het Agentschap.

Voor decentrale overheden betekent schatkistbankieren dat zij al hun overtollige middelen aanhouden in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden

Drempelbedrag

De gemeente Borger-Odoorn is dus ook verplicht om de overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijks kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag vastgesteld dat, afhankelijk van het begrotingstotaal, buiten de schatkist mag worden gehouden.

Het drempelbedrag voor onze gemeente is vastgesteld op € 531.316

Het gemiddelde van het bedrag aan overtollige middelen dat er gedurende het kwartaal elk kalenderdag buiten de schatkist is aangehouden, mag niet boven dit drempelbedrag liggen.

Het totaal aan middelen dat in 2019 door de gemeente Borger-Odoorn buiten 's Rijks schatkist is gehouden bedraagt aan het eind van elk kwartaal € 0,-. Hiermee is dus voldaan aan de wettelijke verplichting.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	531			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	25	50	11	-
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	506	482	520	531
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen	saldo 31-12-2019	saldo 31-12-2018
Bank	7.732	25.266
Overige liquide middelen	5.527	3.885
Totaal uitzettingen	13.259	29.152

OVERLOPENDE ACTIVA

Overlopende activa	saldo	saldo
	31-12-2019	31-12-2018
Nog te ontvangen uitkeringen van overheidslichamen	25.128	40.486
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	2.595.418	2.690.216
Totaal overlopende activa	2.620.546	2.730.702

Nog te ontvangen uitkeringen van overheidslichamen

Hieronder wordt een specificatie gegeven van de van het Rijk en overige overheden nog te ontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Omschrijving	Saldo 1-jan 2019	toevoeging in 2019	afgewikkeld in 2019	stand 31-dec 2019
Min. SZW, afrekening BBZ	40.486	25.128	40.486	25.128
Totaal	40.486	25.128	40.486	25.128

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	
Hiervan kan de volgende specificatie worden gegeven	
Reinigingsrechten en huisvuilweging 4e kwartaal 2019	€ 433.824
Toeristenbelasting en woonforensenbelasting 2019	€ 819.126
Bijdrage van Lefier t.b.v. Hunzedal in Borger	€ 225.000
Vergoeding afvalverwerking Nedvang	€ 136.725
Verkoop OMC Borger	€ 90.000
Zwembaden Borger-Odoorn	€ 78.863
Vooruitbetaalde bedragen	€ 441.195
Overige posten	€ 370.685
	€ 2.595.418

Reinigingsrechten en huisvuilweging 4e kwartaal 2019

De aanslagen voor reinigingsrechten en huisvuilweging voor het 4e kwartaal van 2019 zijn in januari 2020 opgelegd.

Toeristenbelasting en woonforensenbelasting 2019

De aanslagen voor toeristenbelasting en woonforensenbelasting 2019 zijn in maart 2020 opgelegd.

Bijdrage van Lefier t.b.v. Hunzedal in Borger

Betreft de bijdrage van Lefier van de verkoopopbrengst van de bouwkavels in fase 3 Hunzedal.

Verkoop OMC Borger

Aanvulling op de koopovereenkomst van de eigendomsoverdracht OMC Borger. Betreft de levering van grond t.b.v. de uitbouw.

Zwembaden Borger-Odoorn

Betreft diverse kosten die gemaakt zijn in 2019 t.b.v. de nieuwe "Zwembaden Borger-Odoorn B.V."

Vooruitbetaald bedragen

Deze bedragen zijn grotendeels in 2020 afgewikkeld.

Overige posten

Deze bedragen zullen worden afgewikkeld in 2020.

Vaste passiva

EIGEN VERMOGEN

Eigen vermogen	saldo	saldo
	31-12-2019	31-12-2018
Algemene reserve	11.780.044	6.322.973
Overige bestemmingsreserves	9.876.917	16.095.288
Resultaat na bestemming	576.762	-243.439
Totaal eigen vermogen	22.233.723	22.174.822

Algemene reserve

De omvang van de algemene reserve bedraagt eind 2019 € 11.780.044. Dit is de som van weerstandsdeel algemene reserve (WAR) + de vrije reserve (VAR). Ten opzichte van eind 2018 is deze reserve per saldo toegenomen met een bedrag van € 5.457.071. Dit heeft grotendeels ook te maken met de herschikking van de reserves conform de nota "Reserves en voorzieningen 2019", die in juni 2019 door de raad is vastgesteld.

Overige bestemmingsreserves

Er is een onderscheid tussen voorzieningen en bestemmingsreserves. Aan de voorziening kleeft een verplichting. Bovendien worden de voorzieningen niet tot het eigen vermogen gerekend. Een bestemmingsreserve maakt echter wel deel uit van het eigen vermogen. De aanwending van de bestemmingsreserves is vrijblijvender, omdat de raad een besluit kan nemen over een andere aanwending. De omvang van de bestemmingsreserves bedraagt eind 2019 € 9.876.917. Ten opzichte van eind 2018 zijn deze reserves afgenomen met een bedrag van € 6.218.371. Ook deze afname heeft grotendeels te maken met de herschikking van de reserves conform de nota "Reserves en voorzieningen 2019".

Het verloop van de reserves in 2019 wordt in het volgende overzicht weergegeven. Een meer gedetailleerde specificatie per reserve is beschikbaar op de afdeling bestuurs- en concernondersteuning.

Omschrijving	Saldo 1-jan 2019	Herschikking o.b.v. de notitie R&V 2019 bij af	Toe- voeging	Ont- trekking	Bestemm. resultaat 2018	Vermind. dekking afschr.	Stand 31-dec 2019
ALGEMENE RESERVE							
Weerstandsdeel alg. reserve (WAR)	3.810.568	5.277.357	701.159	390.808-			9.398.276
Vrije algemene reserve (VAR)	2.512.405	612.802		500.000-	243.439-		2.381.768
Totaal algemene reserve	6.322.973	5.890.159	701.159	890.808-	243.439-		11.780.044
BESTEMMINGSRESERVES							
<i>Algemeen</i>							
Bufferreserve grondbedrijf	863.092	811.652	304.074	44.566-			1.934.252
Bufferreserve grondbedrijf (Nw-Veenl.)	811.652	811.652-					
Herstructureringsfonds	1.062.376		29.800	869.800-			222.376
Nog uit te voeren werken	2.963.188		2.979.740	2.963.188-			2.979.740
Aandelen bouwfonds (vast)	2.050.572	2.050.572-					
BTW-compensatiefonds	93.820	93.820-					
Generatiepact (vh begr. Saldo)	3.479.906	2.979.906-		200.000-			300.000
Verbrede bedrijfsvoering	244.944			150.000-			94.944
Aanpassing rijksweg 34	131.859						131.859
Wwb-gelden	411.766	411.766-					
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	311.691		96.719	236.466-			171.944
Onderhoud zwembaden	100.412			10.000-			90.412
Dorpshuis Exloo (vh welzijnsaccomm.)	117.170	90.378-	3.835				30.628
Bestemmingsres. automatisering	44.169	44.169-					
Bestemmingsres. Kern & kader	106.094	90.378	134.340	218.526-			112.286
Reserve jeugdgezondheidszorg	262.733	262.733-					
Bestemmingsreserve Wmo	19.692	19.692-					

Reserve economische crisis	27.500		27.500-					
Reserve rioleringen	182.174				25.381-			156.793
Bestemmingsreserve afval	137.811				136.478-			1.333
Reserve Toeristisch centrum Borger	169.656							169.656
Reserve deelgebiedvisie "De Monden"	200.000				20.000-			180.000
<i>subtotaal</i>	<i>13.792.277</i>	<i>902.029</i>	<i>6.792.189-</i>	<i>3.548.508</i>	<i>4.874.404-</i>			<i>6.576.221</i>
Gekoppelde reserves								
Gekoppelde reserves	2.303.011			1.023.462		25.778-		3.300.696
<i>subtotaal</i>	<i>2.303.011</i>			<i>1.023.462</i>		<i>25.778-</i>		<i>3.300.696</i>
Totaal bestemmingsreserves	16.095.288	902.029	6.792.189-	4.571.970	4.874.404-	25.778-		9.876.917
Eindtotaal	22.418.262	6.792.189	6.792.189-	5.273.129	5.765.212-	243.439-	25.778-	21.656.961

In de kolom 'bestemming resultaat 2018' staat de onttrekking vermeld van het nadelig rekeningresultaat van het voorgaand boekjaar. In de kolom 'vermindering ter dekking van afschrijvingen' staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

De aard en reden van iedere reserve worden hierna toegelicht.

Weerstandsdeel algemene reserve (WAR)

Buffer voor weerstandscapaciteit met het doel om alle risico's op te vangen waarvoor geen raming (voorziening als exploitatiepost) in de begroting is opgenomen.

De minimumomvang van de WAR wordt vastgesteld conform gekwantificeerde risico's die uit de paragraaf Weerstandsvermogen blijken.

Vrije algemene reserve (VAR)

De vrije reserve is ingesteld om eventuele rekeningtekorten op te vangen. Aanvullend is deze reserve beschikbaar voor incidenteel nieuw beleid.

Bufferreserve grondbedrijf

De reserve is bedoeld om verliezen op gronden op te kunnen vangen en het afdekken van onvoorzienbare risico's en/of tegenvallers.

Herstructureringsfonds

Uitgaven passend binnen de doelstelling (creëren van een duurzame en veilige woon- en leefomgeving) kunnen worden gedekt uit dit fonds. Het fonds is tot dusverre gevoed uit de winstnemingen van de grondexploitatie en bestemming van het rekeningresultaat. De hoogte van het fonds is gebaseerd op een bedrag van € 5.500 per te slopen woning in een herstructureringsgebied.

Nog uit te voeren werken (NUW)

Het begrotings-/kalenderjaar loopt zeker bij projecten niet altijd parallel met de periode dat werkzaamheden worden uitgevoerd of realisatie plaatsvindt. Soms lopen projecten over de jaarwisseling heen en vindt de afronding en afrekening pas in het volgende jaar plaats. Er kunnen vertragingen optreden en er zijn ook werkzaamheden die niet in de winter kunnen worden uitgevoerd, afronding vindt dan in het volgende voorjaar plaats.

Dit betekent dat een groot aantal van de werkzaamheden op de lijst NUW inmiddels al zijn uitgevoerd. Andere projecten worden in het voorjaar van 2020 uitgevoerd.

Voor grote projecten als Borger-Centrum en Nije Daip geldt dat de uitvoering meerdere jaren in beslag neemt en uitgaven kunnen doorschuiven naar een volgend jaar.

De reserveringen zijn getoetst aan de volgende 3 criteria:

1. Er moet sprake zijn van een beleidsinhoudelijke noodzaak om de financiële middelen te behouden voor uitvoering van de prestatie in 2020.
2. De prestatie in het nieuwe begrotingsjaar moet zijn ingepast in het afdelingsplan voor 2020.
3. De financiële noodzaak van reservering moet aanwezig zijn (er zijn voor de uitvoering van de prestatie in een volgend begrotingsjaar geen middelen beschikbaar.)

Nog uit te voeren werken	Bedrag
Thema/taakveld	
Onze inwoners	
Burgerzaken	50.000
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	288.000
Sportbeleid en activering	6.000
Samenkracht en burgerparticipatie	205.400
Inkomensregelingen	25.000
Maatwerkvoorziening (WMO)	26.000
Volksgezondheid	240.000
	840.400
Onze economie	
Economische promotie	77.000
	77.000
Onze toekomst	
Bestuur	264.650
Milieubeheer	58.582
	323.232
Onze leefomgeving	
Beheer overige gebouwen en gronden	153.850
Openbare orde en veiligheid	32.700
Verkeer en vervoer	56.010
Sportaccommodaties	78.332
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	304.123
Begraafplaatsen en crematoria	14.294
Ruimtelijke ordening	313.346
Wonen en bouwen	118.725
	1.071.380
Algemene dekkingsmiddelen	
OZB woningen	75.000
	75.000
Overig	
Overig	592.728
	592.728
Totaal	2.979.740

Aandelen bouwfonds (vast)

In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is deze reserve opgeheven en het saldo overgebracht naar de algemene reserve (WAR)

Btw compensatiefonds

In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is deze reserve opgeheven en het saldo overgebracht naar de algemene reserve (WAR)

Reserve begrotingssaldo

In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is deze reserve opgeheven en het saldo overgebracht naar de algemene reserve (WAR)

Generatiepact

Deze reserve is in 2019 in het leven geroepen met het doel duurzame inzetbaarheid van oudere ambtenaren en nieuwe instroom van jongeren in de ambtelijke organisatie te realiseren.

Verbrede bedrijfsvoering

De reserve is met name "geoomerkt" voor de grote investeringen die gedaan moeten worden om het beheer openbare ruimte (BGT) op orde te krijgen.

Aanpassing rijksweg 34

Deze reserve is bedoeld voor dekking van de gemeentelijke kosten voor het oplossen van verkeersmaatregelen rond aanpassingen van de N34.

Wwb-gelden

In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is deze reserve opgeheven en het saldo overgebracht naar de algemene reserve (WAR)

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

Deze reserves zijn gevormd ter dekking van toekomstige onderhoudsuitgaven (groot onderhoud) voor de diverse gebouwen en accommodaties.

Onderhoud zwembaden

In de begroting wordt jaarlijks het normbedrag voor onderhoud geraamd. De afwijking tussen deze norm en de werkelijkheid wordt met dit fonds gemuteerd.

Dorpshuis Exloo

Voorheen was deze reserve bedoeld voor onderhoud van welzijnsaccommodaties. Deze vallen nu onder het project Kern en Kader. In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is er een bedrag gereserveerd voor dorpshuis Exloo. Het restant is overgeheveld naar de reserve Kern en Kader.

Bestemmingsreserve automatisering

In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is deze reserve opgeheven en het saldo overgebracht naar de algemene reserve (WAR)

Bestemmingsreserve Kern & Kader

Deze reserve is in 2006 ingesteld om boekwinsten en -verliezen op verkochte Kern & Kader gebouwen apart te houden.

Reserve jeugdgezondheidszorg

In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is deze reserve opgeheven en het saldo overgebracht naar de algemene reserve (WAR)

Bestemmingsreserve Wmo

In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is deze reserve opgeheven en het saldo overgebracht naar de algemene reserve (WAR)

Reserve economische crisis

In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is deze reserve opgeheven en het saldo overgebracht naar de algemene reserve (WAR)

Reserve riolering

De commissie BBV doet de aanbeveling om (als een gemeente een riooltarief hanteert) de gerealiseerde resultaten riolering te muteren op een bestemmingsreserve 'riolering'. Opgemerkt wordt dat het vormen van deze reserve het karakter van resultaatbestemming heeft en dat de toevoeging aan een dergelijke reserve dus geen last vormt die in de tariefberekening mag worden opgenomen.

De bestemmingsreserve riolering wordt gevoed vanuit efficiency- en of aanbestedingsvoordelen.

Bestemmingsreserve afval

In de kadernota 2016 is besloten om met ingang van de rekening 2015 efficiency verschillen op afval te storten in een bestemmingsreserve. Deze reserve kan dan worden ingezet om eventuele nadelen op afval in de exploitatie op te vangen.

Bestemmingsreserve Toeristisch Centrum Borger

Deze reserve is ingesteld om de kosten op te vangen voor het (eventueel) archeologisch onderzoek in dat gebied.

Reserve deelgebiedsvisie "De Monden"

Deze reserve is ingesteld om de kosten op te vangen voor gebiedsvisie "De Monden".

Gekoppelde reserves

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet op investeringen met een economisch nut in volle omvang worden afgeschreven. Eventuele bijdragen van reserves mogen niet in mindering worden gebracht op het investeringsbedrag. Deze bijdragen moeten voor dezelfde looptijd als de betreffende investering ten gunste van de exploitatie worden gebracht. Op deze plaats worden alle reserves verantwoord die worden ingezet voor compensatie van de afschrijving van activa. De reserve is niet meer voor andere doeleinden beschikbaar.

Resultaat na bestemming

De rekening van baten en lasten sluit met een voordelig saldo van € 576.762

VOORZIENINGEN

Voorzieningen	saldo	saldo
	31-12-2019	31-12-2018
Voorzieningen	3.394.807	2.990.355
Totaal voorzieningen	3.394.807	2.990.355

Bij de bestemmingsreserves werd al aangegeven dat voorzieningen bij het vreemd vermogen horen. Met andere woorden, aan de voorzieningen kleeft een verplichting. De aanwending is niet vrijblijvend. Onder de voorzieningen zijn de op het moment van opstellen van de jaarrekening voorzienbare verplichtingen, verliezen en/of risico's opgenomen voor zover de omvang hiervan redelijkerwijs is in te schatten. De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie (toevoeging bedrag) aan een reeds bestaande voorziening, is als een exploitatielast in het verslagjaar verantwoord. Alle aanwendingen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Het verloop van de voorzieningen in 2019 wordt in het volgende overzicht weergegeven. Voor een meer gedetailleerde specificatie per voorziening wordt verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen die is opgenomen in de bijlagen bij de jaarrekening.

Omschrijving	saldo 1-jan 2019	toevoeging	vrijval	aanwending	stand 31-dec 2019
VOORZIENINGEN					
<i>Algemene voorzieningen</i>					
Voorziening wethouderspensioenen	1.766.775	278.442		-58.356	1.986.861
Voorziening riolering	407.040	278.117		-18.728	666.429
Voorziening de Monden	272.129			-134.091	138.038
Voorziening overschrijdingsuitkering	173.040				173.040
Voorziening n.t.m. kosten GB Langhieten2	95.600			-522	95.079
Voorziening n.t.m. kosten GB Tiekamp 3	4.519				4.519
Voorziening n.t.m. kosten GB Exloërkijl III		3.000			3.000
Voorziening Hunzevallei, tf landbouwwegen		106.505			106.505
Voorziening Hunzevallei, tf schelpenpaden		36.803			36.803
<i>subtotaal</i>	<i>2.719.103</i>	<i>702.867</i>		<i>211.696-</i>	<i>3.210.274</i>
<i>Onderhoudsvoorzieningen</i>					
Ontwikkeling Poelkampen Ellertshaar	40.000	10.000			50.000
Onderwijshuisvesting	96.719		96.719-		
<i>subtotaal</i>	<i>136.719</i>	<i>10.000</i>	<i>96.719-</i>		<i>50.000</i>
<i>Van derden verkregen middelen met specifieke bestedingsverplichting</i>					
Grafonderhoud Aukje Wolf	11.891				11.891
Natuurpark Aukje Wolf	122.642				122.642
<i>subtotaal</i>	<i>134.533</i>				<i>134.533</i>
Totaal voorzieningen	2.990.355	712.867	96.719-	211.696-	3.394.807

De aard en reden van iedere voorziening worden hierna toegelicht.

Algemene voorzieningen

Voorziening wethouderspensioenen

De voorziening is ingesteld om pensioenverplichtingen van (oud)wethouders te kunnen nakomen.

Voorziening riolering

Deze voorziening wordt gevormd door resultaten vanuit tariefegalisatie en vertraging in investeringen en onderhoud van het rioolstelsel. Deze middelen moeten beschikbaar blijven voor rioleringstaken.

Voorziening "De Monden"

In het kader van Vitaal Platteland is er een subsidiebedrag door de provincie Drenthe verleend voor het project "De Monden in beweging". Dit bedrag is in een voorziening gestort om de toekomstige uitgaven te kunnen realiseren.

Voorziening overschrijdingsuitkering

Als de gemeente extra geld beschikbaar stelt aan een openbare school, dan moet die extra uitgave naar rato ook beschikbaar worden gesteld aan gelijksoortige bijzondere scholen in de gemeente (de overschrijdingsregeling). Over een periode van vijf jaar vindt een afrekening plaats.

Voorziening nog te maken kosten grondbedrijf (Langhieten 2, Tiekamp 3, Exloërkijl III)

Er is een voorziening gevormd voor nog te maken kosten van de afgesloten plannen van het grondbedrijf.

Voorziening Hunzevallei, transformatie landbouwwegen en schelpenpaden

Van de provincie Drenthe is subsidie ontvangen voor de transformatie van landbouwwegen en schelpenpaden in betonfietspaden. Dit bedrag is in een voorziening gestort om de toekomstige uitgaven te financieren.

Onderhoudsvoorzieningen

Ontwikkeling Poelkampen Ellertshaar

Er is door de gemeente Borger-Odoorn een overeenkomst gesloten met Vos Zand en Grind B.V. en Remix Droge Mortel B.V. ten behoeve van de ontwikkeling van de zandwinning Poelkampen te Ellertshaar. Gedurende de actieve zandwinning in het plangebied zal Vos Zand en Grind B.V. jaarlijks een bedrag groot € 10.000 aan de gemeente Borger-Odoorn voldoen. De betalingen eindigen na het beëindigen van het actief winnen van het zand. Het geld wordt door de gemeente Borger-Odoorn bestemd voor werkzaamheden, die de gemeente gedurende de exploitatieperiode uitvoert ten behoeve van de zandwinning.

Onderwijshuisvesting

In overeenstemming met de notitie reserves en voorzieningen is deze voorziening vrijgevallen en als voordeel geboekt in de exploitatie. Vervolgens is dit bedrag weer overgebracht naar de algemene reserve (WAR)

Van derden verkregen middelen met specifieke bestedingsverplichting

Grafonderhoud graf Aukje Wolf

Het bestuur van de betreffende stichting heeft de gemeente verzocht om de grafmonumenten van mevrouw Aukje Wolf en wijlen haar ouders voor een termijn van vijftig jaar te onderhouden. Hierop heeft de raad positief beslist.

Natuurpark Aukje Wolf

De stichting Aukje Wolf beheert de nalatenschap van wijlen mevrouw Aukje Wolf. Het stichtingsbestuur heeft in samenwerking met de gemeente een natuurpark aangelegd in Valthermond. Voor het onderhoud is een deel van de nalatenschap gestort in een bij de gemeente belegde voorziening. De gemeente beheert dit bedrag en zorgt voor het onderhoud van het natuurpark.

VASTE SCHULDEN, LOOPTIJD VAN ÉÉN JAAR OF LANGER

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar	saldo 31-12-2019	saldo 31-12-2018
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	39.629.681	44.325.093
Waarborgsommen	5.559	5.334
Totaal vaste schulden	39.635.240	44.330.427

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de vaste schulden in 2019.

Vaste schulden	saldo 01-01-2019	opgenomen	aflossing	saldo 31-12-2019
Binnenl. banken en ov. fin. instellingen	44.325.093	15.000.000	19.695.412	39.629.681
Waarborgsommen	5.334	225		5.559
Totaal vaste schulden	44.330.427	15.000.225	19.695.412	39.635.240

Binnenlandse banken en overige financiële instellingen

De totale rentelast voor het jaar 2019 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 588.263

Vlottende passiva

NETTO VLOTTENDE SCHULDEN, LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd	saldo	saldo
korter dan 1 jaar	31-12-2019	31-12-2018
Bank- en girosaldi	4.099.357	2.990.513
Overige schulden	2.179.296	2.745.921
Totaal netto vlottende schulden	6.278.653	5.736.434

Bank- en girosaldi

Betreft de schuld in rekening-courant aan de NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Overige schulden	Saldo 31-12-2019
Crediteuren publiekrechtelijk	€ 450.256
Crediteuren algemeen	€ 1.719.826
Nog af te dragen btw	€ 3.596
Kortlopende waarborgsommen	€ 5.618
Totaal	€ 2.179.296

Crediteuren publiekrechtelijk

Dit bedrag is medio april 2020 volledig afgewikkeld.

Crediteuren algemeen

Dit bedrag is medio april 2020 nagenoeg afgewikkeld.

Nog af te dragen btw

Deze post zal zich in 2020 afwikkelen.

Kortlopende waarborgsommen

Het gaat hierbij om de door de huurders gestorte waarborgsommen m.b.t. Grote Brink 2b, 2c en 2d te Borger.

OVERLOPENDE PASSIVA

Overlopende passiva	saldo 31-12-2019	saldo 31-12-2018
Nog te betalen bedragen	4.142.758	4.133.777
Nog te besteden uitkeringen van overheidslichamen	35.909	28.532
Overige vooruitontvangen bedragen	120.728	184.314
Totaal overlopende passiva	4.299.395	4.346.623

Nog te betalen bedragen	
Hiervan kan de volgende specificatie worden gegeven	
Te betalen rente langlopende leningen o/g	€ 290.329
Gemeente Emmen	€ 299.388
Sociaal Domein	€ 2.236.102
Af te dragen loonheffing en pensioenpremies	€ 869.466
Overige nog te betalen posten	€ 447.472
	€ 4.142.758

Te betalen rente langlopende leningen o/g

Het gaat hierbij om de renteverplichting over 2019 die in de loop van 2020 zal worden betaald.

Gemeente Emmen

Betreft diverse nota's welke zullen worden betaald aan de gemeente Emmen in 2020

Sociaal Domein

Het gaat hierbij om aangegane verplichtingen aan cliënten en zorgaanbieders in het kader van het sociaal domein. Deze betalingen zullen zich in 2020 afwickelen.

Af te dragen loonheffing en pensioenpremies

De afdrachten hebben in januari 2020 plaatsgevonden

Overige nog te betalen posten

De afwikkeling van deze posten vindt in 2020 plaats.

Nog te besteden uitkeringen van overheidslichamen

Hieronder wordt een specificatie gegeven van de nog te besteden uitkeringen van het Rijk of de provincie met een specifiek bestedingsdoel.

Omschrijving	Saldo 1-jan 2019	toevoeging in 2019	aanwending in 2019	stand 31-dec 2019
Min. SZW, afrekening BBZ 2018	28.532	17.909	28.532	17.909
Provincie Drenthe, bedrijvenstimuleringsregeling		18.000		18.000
Totaal	28.532	35.909	28.532	35.909

Overige vooruitontvangen bedragen

De overige vooruitontvangen bedragen zijn afgewikkeld in 2020.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN VERPLICHTINGEN

Aan natuurlijke en rechtspersonen verstrekte borgstellingen of garantstellingen.

Eind 2019 staat de gemeente Borger-Odoorn borg voor een bedrag van € 28.132.085 aan door derden verstrekte geldleningen. Er zijn in 2019 geen aanspraken gedaan op de verleende borg- en garantstellingen. Een nadere specificatie van de verstrekte borg- en garantstellingen is beschikbaar op de afdeling bestuurs- en concernondersteuning.

Omschrijving	Oor- spronkelijk bedrag	Dekking	Boekw. 1-jan 2019	Boekw. 31-dec 2019
Woon- en Zorgcentra I	2.500.000	50%	1.715.339	1.623.950
Woon- en Zorgcentra II	36.289.487	100%	25.495.851	25.468.532
Particulier woningbezit		100%	351.876	242.966
Diverse corporaties	773.695	100%	796.637	796.637
Totaal	39.563.183		28.359.703	28.132.085

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen voor verlofdagen

De arbeidskosten gerelateerde verplichtingen voor de verlofdagen bedragen voor het gemeentepersoneel eind 2019 € 623.247,66

Langlopende contracten

Europese aanbestedingen

Omschrijving contract	Contracttype	Contractwaarde in euro	Einddatum
Onderhoud sportvelden	Onderhoudscontract	168.000	31-12-2022
Inhuur hoger personeel	Raamcontract	1.205.000	01-11-2021
Levering aardgas	Raamcontract	392.000	01-01-2021
Trapliften	Raamcontract	43.000	30-06-2021
Levering strooimiddelen	Raamcontract	41.000	01-09-2020
Levering elektriciteit	Raamcontract	458.000	31-12-2020
Schoonmaakdienstverlening en glasbewassing	Raamcontract	243.000	31-12-2020
Beheer openbare verlichting	Raamcontract	41.000	31-01-2021
Rioolreiniging en inspectie	Raamcontract	179.000	28-02-2021
Wmo hulpmiddelen	Raamcontract	314.000	31-03-2021
Onderhoud openbare verlichting	Raamcontract	577.000	30-05-2021 Waarde o.b.v. totale werkelijke inkoop 2019
Minicontainers (huishoudelijk afval)	Raamcontract	258.000	11-06-2021
Be- en/of verwerking huishoudelijk afval	Raamcontract	525.000	01-07-2021
Afvalinzameling	Raamcontract	971.000	31-08-2021
Inhuur personeel binnendienst	Raamcontract	173.000	15-11-2021
Inhuur personeel buitendienst	Raamcontract	80.000	15-11-2021
Payrolling en ZZP-contracting	Raamcontract	1.585.000	15-11-2021
Glasinzameling	Raamcontract	971.000	31-12-2021
e-HRM pakket		< 50.000	31-12-2021
Huishoudelijke hulp	Raamcontract	2.218.603	divers Waarde o.b.v. totale werkelijke inkoop 2019
Jeugdhulp	Raamcontract	5.542.633	31-12-2028 Waarde o.b.v. totale werkelijke inkoop 2019
Maatwerkvoorzieningen Wmo	Raamcontract	2.287.853	31-12-2020 Waarde o.b.v. totale werkelijke inkoop 2019
Publiek vervoer	Raamcontract	177.376	31-07-2022 Waarde o.b.v. totale werkelijke inkoop 2019
Verwerking huishoudelijk afval	Raamcontract	525.000	31-12-2024
Onkruidbestrijding	Raamcontract	337.500	28-02-2022

WGA-verzekering	Raamcontract	42.330	01-01-2023
Abonnementen	Raamcontract	84.000	31-08-2021

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Het rekeningresultaat

Het rekeningresultaat is volgens de regelgeving van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) weergegeven in:

- Het saldo van baten en lasten van € 58.901 voordelig.
Dit is het resultaat van de 4 thema's, algemene dekkingsmiddelen, overhead en overige baten en lasten.
- Het gerealiseerd resultaat van € 576.762 voordelig.
Dit is het uiteindelijke resultaat dat is ontstaan na de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Begrotingsrechtmatigheid

Het stelsel van begroten en de bewaking hiervan moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de (gewijzigde) begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

In uw raadsvergadering van 28 mei 2020 heeft u de financiële verordening 2019 vastgesteld. De aanleiding voor de wijziging is dat met ingang van de begroting 2019 de begroting en de jaarrekening per thema in plaats van per programma is verbijzonderd. In deze verordening heeft u, met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2019, ingestemd om de baten en lasten per thema te autoriseren. Aanvullend geven wij u inzicht in de baten en lasten per taakveld en ook worden de afwijkingen per taakveld toegelicht.

Uit deze rekening 2019 blijkt dat de totale lasten op rekeningbasis de begroting 2019 (inclusief begrotingswijzigingen) van een aantal thema's overschrijden. Tegenover deze overschrijdingen van deze lasten staan ook hogere baten van deze thema's. Per saldo zijn de hogere baten groter dan de hogere lasten en dit resulteert dan ook in een voordeliger resultaat van de jaarrekening 2019 ten opzichte van Berap 2019 I.

De afwijkingen zijn zowel van de investeringen als van de exploitatie adequaat toegelicht. De toelichting houdt in dat wij van mening zijn dat de afwijkingen passen binnen het bestaande beleid van uw raad en niet eerder bekend waren. Indien uw raad de jaarrekening vaststelt, stemt uw raad in met deze afwijkingen en de toelichting van ons college. Op deze manier autoriseert uw raad de afwijkingen en worden de afwijkingen dan rechtmatig en wordt voldaan aan de begrotingsrechtmatigheid. Deze werkwijze wijkt niet af van voorgaande jaren.

Hierna volgt een overzicht van de baten en lasten per thema. In het onderdeel 'Toelichting op het overzicht van baten en lasten' wordt er een analyse gegeven van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarrekening.

Taakvelden	Primitieve begroting 2019			Actuele begroting 2019			Werkelijk 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.2 Burgerzaken	827	426	-400	932	426	-506	863	318	-545
4.1 Openbaar basisonderwijs	136	24	-112	161	24	-137	167	22	-146
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.091	110	-981	1.156	319	-837	1.182	318	-864
5.1 Sportbeleid en activering	372	37	-335	404	187	-217	419	167	-252
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.120		-1.120	1.194	76	-1.118	1.307	123	-1.184
6.2 Wijkteams	4.271		-4.271	3.900		-3.900	3.938		-3.938
6.3 Inkomensregelingen	8.847	7.047	-1.800	8.870	7.292	-1.578	8.792	7.208	-1.585

6.4 Begeleide participatie	5.280		-5.280	5.394		-5.394	5.247		-5.247
6.5 Arbeidsparticipatie	1.016		-1.016	1.027	15	-1.012	960	31	-929
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	437	30	-407	661	6	-656	951	42	-909
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.748	156	-4.592	5.736	72	-5.664	5.959	138	-5.821
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4.581		-4.581	5.381		-5.381	5.613		-5.613
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	25		-25	25		-25	25		-25
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.146		-1.146	1.146		-1.146	757		-757
7.1 Volksgezondheid	1.026		-1.026	1.002		-1.002	1.024	28	-995
Totaal Onze inwoners	34.923	7.830	-27.092	36.989	8.417	-28.573	37.204	8.395	-28.810
3.1 Economische ontwikkeling									
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur							160	153	-6
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	4	17	13	4	17	13	5	11	6
3.4 Economische promotie	451	1.420	969	604	1.470	866	590	1.558	968
Totaal Onze economie	455	1.437	982	608	1.487	879	755	1.722	968
0.1 Bestuur	1.701		-1.701	1.614	123	-1.491	1.722	130	-1.591
5.3 Cult.presentatie, -productie en -partic.	132	16	-115	153	16	-137	160	16	-144
5.4 Musea	158	4	-153	178	4	-173	195	4	-191
5.6 Media	543		-543	643	100	-543	643	100	-543
7.4 Milieubeheer	555	1	-554	629	17	-612	659	2	-657
Totaal Onze toekomst	3.089	21	-3.066	3.217	260	-2.956	3.379	252	-3.126
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	562	178	-383	1.164	812	-352	999	804	-195
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.281	1	-1.280	1.301	1	-1.300	1.314	2	-1.312
1.2 Openbare orde en veiligheid	193		-193	151		-151	199		-199
2.1 Verkeer en vervoer	2.791	2	-2.789	3.359	52	-3.306	3.199	211	-2.988
4.2 Onderwijshuisvesting	797	38	-759	775	161	-614	956	159	-798
5.2 Sportaccommodaties	1.819	440	-1.379	2.455	311	-2.144	2.417	263	-2.154
5.5 Cultureel erfgoed	2		-2						
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.032	17	-3.015	3.366	56	-3.310	3.167	91	-3.076
7.2 Riolerings	1.948	3.059	1.111	1.747	3.059	1.311	1.967	3.125	1.158
7.3 Afval	1.718	2.463	746	1.950	2.420	469	1.939	2.276	336
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	410	153	-258	399	153	-247	378	140	-238
8.1 Ruimtelijke ordening	948	35	-913	1.490	355	-1.135	1.432	369	-1.063
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	57	100	43	58	100	42	613	833	220
8.3 Wonen en bouwen	1.327	459	-867	1.178	810	-367	926	800	-126
Totaal Onze leefomgeving	16.885	6.945	-9.938	19.393	8.290	-11.104	19.506	9.073	-10.435
Totaal thema's	55.352	16.233	-39.114	60.207	18.454	-41.754	60.844	19.442	-41.403
0.5 Treasury	3.886	4.782	896	629	893	263	552	825	273
0.61 OZB woningen	55	4.444	4.389	55	4.544	4.489	71	4.634	4.563

0.62 OZB niet-woningen		1.390	1.390		1.390	1.390		1.327	1.327
0.64 Belastingen overig	182		-182	246		-246	249		-249
0.7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	14	42.142	42.129	164	43.069	42.905	14	43.335	43.320
Totaal algemene dekkingsmiddelen	4.137	52.758	48.622	1.094	49.896	48.801	886	50.121	49.234
0.4 Overhead	8.914	213	-8.701	8.108	143	-7.965	7.902	124	-7.778
0.8 Overige baten en lasten	609	-50	-659	-315	-50	265	3	-85	-89
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)							-94		94
Totaal overhead, overige baten en lasten en VpB	9.523	163	-9.360	7.793	93	-7.700	7.811	39	-7.773
Saldo van baten en lasten	69.012	69.154	148	69.094	68.443	-653	69.541	69.602	58
0.10 Mutaties reserves	1.395	1.688	292	4.887	5.778	891	5.273	5.791	518
Resultaat	70.407	70.842	440	73.981	74.218	237	74.814	75.393	576

Onze inwoners

Onze inwoners		Verschil tussen begroting en rekening			Lonen		Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
T0.2	Burgerzaken	69	-108	-39	29				40	-108
T4.1	Openbaar basisonderwijs	-6	-2	-9			0		-6	-2
T4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-26	-1	-27	-14		-1		-11	-1
T5.1	Sportbeleid en activering	-15	-20	-35	-10	8			-5	-28
T6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-113	47	-66	-62	47	0		-51	
T6.2	Wijkteams	-38		-38					-38	
T6.3	Inkomensregelingen	78	-84	-7	49				29	-84
T6.4	Begeleide participatie	147		147	-1				148	
T6.5	Arbeidsparticipatie	67	16	83	29				38	16
T6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	-290	36	-253	-165				-125	36
T6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-223	66	-157	1				-224	66
T6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-232		-232	-44				-188	
T6.81	Geëscaleerde zorg 18+									
T6.82	Geëscaleerde zorg 18-	389		389	11				378	
T7.1	Volksgezondheid	-22	28	7	-4				-18	28
Totaal		-215	-22	-237	-181	55	-1		-33	-77

Burgerzaken

Te verklaren verschil: Lasten € 41.496 Voordeel

Het voordeel is ontstaan doordat we minder leges hoeven af te dragen aan het Rijk voor de paspoorten en ID kaarten vanwege de lagere opbrengsten.

Te verklaren verschil: Baten € -108.516 Nadeel

Het nadeel op de baten is ontstaan door een lagere opbrengst op de paspoorten en ID kaarten dan was begroot. Dit is ontstaan door de overgang van geldigheid van deze documenten van vijf naar tien jaren. In de begroting 2020 hebben we hierop in de ramingen geanticipeerd.

Openbaar basisonderwijs

Gering verschil; geen verklaring

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Gering verschil; geen verklaring

Sportbeleid en activering

Te verklaren verschil: Baten € -28.408 Nadeel

Het nadeel is ontstaan doordat we SPUK hebben aangevraagd voor sport over 2019, maar er is maar 80% van de aanvraag uitgekeerd, omdat de aanvragen van gemeenten hoger waren dan het totale subsidiebudget.

Samenkracht en burgerparticipatie

Te verklaren verschil: Lasten € -49.960 Nadeel

Het budget is overschreden door een overschrijding op het budget voor vrijwilligerswerk, omdat de raming voor het aantal vrijwilligers dat gebruik maakt van de regeling te laag is. We stellen voor de raming te verhogen in de BERAP 2020-I. Verder is er een overschrijding op het budget ontstaan voor huisvesting dorpshuizen, doordat de huisvestingssubsidies jaarlijks worden geïndexeerd, maar het budget is niet geïndexeerd in de laatste jaren. Ook hiervan stellen we voor om de raming te verhogen in de BERAP 2020-I.

Wijkteams

Te verklaren verschil: Lasten € -39.066 Nadeel

De overschrijding is ontstaan doordat er enkele betalingen zijn gedaan voor weerbaarheidstrainingen die niet waren begroot. Verder vielen de kosten van het opbouwwerk en de preventieve activiteiten op het gebied van jeugdhulp iets hoger uit dan begroot.

Inkomensregelingen

Te verklaren verschil: Lasten € 29.058 Voordeel

Op de inkomensregelingen (BUIG) hadden we een klein voordeel ten opzichte van de uitkering vanwege een daling van het aantal bijstandsgerechtigden. Op 1 januari 2020 hadden we namelijk 26 minder bijstandsgerechtigden dan op 1 januari 2019. Ook de uitvoeringskosten van de inkomensregelingen vielen lager uit dan begroot vanwege het lagere aantal bijstandsgerechtigden. Verder had de webwinkel een klein voordeel. De bijzondere bijstand had echter een nadeel, omdat de opbrengsten uit verhaal dit jaar tegenvielen.

Te verklaren verschil: Baten € -84.024 Nadeel

Dit nadeel is ontstaan doordat we de voorziening op oninbare vorderingen hebben moeten verhogen, omdat deze op basis van de meest recente gegevens niet voldoende hoog was.

Begeleide participatie

Te verklaren verschil: Lasten € 147.884 Voordeel

De voordelen zijn ontstaan door overschotten op de jaarrekeningen van de werkvoorzieningsschappen Emco en Wedeka en doordat er iets teveel was begroot, omdat bij de Septembercirculaire 2019 het voordeel op de 3D uitkering re-integratie volledig is toegevoegd aan de WSW, terwijl ook deel voor het re-integratiebudget was bestemd.

Arbeidsparticipatie

Te verklaren verschil: Lasten € 37.868 Voordeel

Het voordeel is gedeeltelijk ontstaan door een overschot op het re-integratiebudget. Dit komt doordat de re-integratie trajecten op een andere manier zijn ingekocht bij Wedeka en dat is voor onze gemeente voordeliger. Wedeka ontving in eerdere jaren namelijk een vast bedrag en in 2019 werd er per traject afgerekend. Ook was er een klein voordeel op de loonkostensubsidies.

Maatwerkvoorziening (WMO)

Te verklaren verschil: Lasten € -123.739 Nadeel

Het nadeel ontstaat gedeeltelijk door een overschrijding op de individuele vervoersvoorzieningen. Als gevolg van een stijging van de (dubbele) vergrijzing zal het aantal mensen dat een beroep doet op de individuele vervoersvoorzieningen stijgen.

Ook de kosten voor de voorzieningenwijzer zorgen voor een nadeel, maar hier zijn opbrengsten voor ontvangen die zorgen voor een voordeel op de baten van dit taakveld. Verder was er een klein voordeel op de woonvoorzieningen.

Te verklaren verschil: Baten € 36.404 Voordeel

Het voordeel is ontstaan door incidentele opbrengsten van de woningcorporaties voor de uitvoering van de voorzieningenwijzer. Deze incidentele opbrengsten waren niet geraamd.

Maatwerkdienstverlening 18+

Te verklaren verschil: Lasten € -223.651 Nadeel

Er was een nadeel op de schulddienstverlening vanwege de extra inzet van budgetcoaches. Tevens is er een nadeel ontstaan op de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Publiek Vervoer om het tekort van het resultaat 2018 van Publiek Vervoer te dekken.

Op de Wmo Begeleiding is een nadeel ontstaan van ongeveer € 200.000 ten opzichte van de raming in de BERAP 2019-II (€ 2,5 miljoen). Bij de Wmo Begeleiding zien we ten opzichte van 2018 een kostenstijging van € 400.000. We zien op vrijwel alle verschillende voorzieningen een toename in kosten. Dat geldt ook voor de PGB's. Dit komt onder andere door minder doorstroming naar Beschermd Wonen en door kortdurende indicaties uitstroom uit Beschermd Wonen, de algehele (dubbele) vergrijzing en doordat oudere inwoners langer thuis blijven wonen. Als we meer oudere inwoners hebben die langer thuis wonen doen ze een groter beroep op langdurige inzet van Wmo Begeleiding. Er is dus sprake van inzet van complexere en dus duurdere vormen van Begeleiding, welke het gevolg zijn van de bovenstaande ontwikkelingen.

Er waren voordelen op het collectieve deel van de vervoervoorzieningen, de rolstoelvoorzieningen en de Wet Tegemoetkoming Chronisch zieken en Gehandicapten (WTCG).

Te verklaren verschil: Baten €65.730 Voordeel

Het voordeel is ontstaan doordat we meer eigen bijdragen hebben ontvangen van het CAK dan was geraamd. Dit komt doordat er in de betalingen van het CAK een vertraging zat en we eigen bijdragen over 2017 en 2018 hebben ontvangen. In 2017 en 2018 waren de eigen bijdragen hoger, omdat het abonnementstarief nog niet van toepassing was. Dit betreft een incidenteel voordeel, omdat de opbrengsten van het CAK de komende jaren achter zullen blijven in verband met het abonnementstarief. Hier is in de raming al wel op geanticipeerd.

Maatwerkdienstverlening 18-

Te verklaren verschil: Lasten € -188.198 Nadeel

In 2019 is een voordeel ontstaan op de jeugdhulp. Dat zien we niet op dit taakveld, maar het resultaat op jeugdhulp moet in samenhang worden gezien met taakveld geëscaleerde zorg 18- en dat taakveld heeft een voordeel van € 378.717.

Ten opzichte van 2018 zien we dat de kosten met ongeveer € 200.000 zijn afgenomen. Er zijn wel accentverschillen. Zo namen in 2019 de kosten van de verwijzingen uit Gecertificeerde instellingen toe. Dat geldt ook voor de kosten van gezinshuizen. Ook hebben we in 2019 kosten voor de externe projectleiding van de inkoop 2020 uit het jeugdbudget betaald. Verder zijn de kosten van Veilig Thuis Drenthe ten opzichte van 2018 toegenomen.

De kosten van een aantal bouwstenen bij de lagere interventieniveaus vallen lager uit. Dat geldt ook voor de PGB kosten. Ook hebben we minder kosten gemaakt voor jeugdetentie.

Over het boekjaar 2019 vindt geen verrekening op interventieniveau 8 op basis van solidariteit meer plaats, omdat deze met ingang van 2019 is afgeschaft.

Geëscaleerde zorg 18+

Gering verschil; geen verklaring

Geëscaleerde zorg 18-

Te verklaren verschil: Lasten € 378.717 Voordeel

Het voordeel is toegelicht bij de verklaring van het taakveld Maatwerkdienstverlening 18-

Volksgezondheid

Te verklaren verschil: Baten €28.324 Voordeel

Het voordeel op de baten is ontstaan door subsidies van Sport Drenthe die niet waren geraamd.

Onze economie

Onze economie		Verschil tussen begroting en rekening			Lonen		Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
T3.1	Economische ontwikkeling									
T3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-160	153	-6					-160	153
T3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-1	-6	-7					-1	-6
T3.4	Economische promotie	14	88	102	1				13	88
Totaal		-147	235	89	1				-148	235

Economische ontwikkeling

Gering verschil; geen verklaring

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Te verklaren verschil: Lasten € -159.599 Nadeel

Algemeen:

Dit betreft de gemeentelijke bedrijventerreinen in het grondbedrijf. In de begroting zijn de lasten en baten van het grondbedrijf niet geraamd, omdat het grondbedrijf voor de exploitatie van de gemeente neutraal verloopt. Eventuele winstnemingen/mutaties voorzieningen in het grondbedrijf worden verrekend met de reserves (taakveld 0.10). Het verschil tussen de lasten en baten betreft wordt veroorzaakt door de stijging van het verwachte verlies op de bedrijventerreinen. Het saldo wordt gedekt uit de reserve. Voor een uitgebreide toelichting betreffende het grondbedrijf verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid.

Te verklaren verschil: Baten €153.126 Voordeel

Zie tekst lasten.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Gering verschil; geen verklaring

Economische promotie

Te verklaren verschil: Baten €88.180 Voordeel

Het voordeel is ontstaan door hogere opbrengsten voor toeristenbelasting en woonforensenbelasting dan geraamd. Zie hiervoor ook de paragraaf lokale heffingen. Een ander gedeelte van het voordeel komt door een bijdrage van derden voor het project glasvezel die niet was geraamd.

Onze toekomst

Onze toekomst		Verschil tussen begroting en rekening			Lonen		Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
T0.1	Bestuur	-108	7	-100	-15				-93	7
T5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	-7		-7			-1		-6	
T5.4	Musea	-17		-18			1		-18	
T5.6	Media									
T7.4	Milieubeheer	-30	-15	-45	-28		21		-23	-15
Totaal		-162	-8	-170	-43		21		-140	-8

Bestuur

Te verklaren verschil: Lasten € -93.236 Nadeel

Het nadeel is ontstaan door een hogere dotatie aan de wethouderspensioenen dan was geraamd.

Cult.presentatie, -productie en -partic.

Gering verschil; geen verklaring

Musea

Gering verschil; geen verklaring

Media

Gering verschil; geen verklaring

Milieubeheer

Gering verschil; geen verklaring

Onze leefomgeving

Onze leefomgeving		Verschil tussen begroting en rekening			Lonen		Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
T0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	165	-8	157	5	1	189		-29	-9
T1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-13	1	-12			-12		-1	1
T1.2	Openbare orde en veiligheid	-48		-48	-35				-13	
T2.1	Verkeer en vervoer	160	159	318	-22		390		-208	159
T4.2	Onderwijshuisvesting	-181	-2	-184	-1		-52		-128	-2
T5.2	Sportaccommodaties	38	-48	-10	-28		30		36	-48
T5.5	Cultureel erfgoed						0			
T5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	199	35	234	145		21		33	35
T7.2	Riolering	-220	66	-153	-90		46		-176	66
T7.3	Afval	11	-144	-133	8		13		-10	-144
T7.5	Begraafplaatsen en crematoria	21	-13	9	2		9		10	-13
T8.1	Ruimtelijke ordening	58	14	72	-15		91		-18	14
T8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	-555	733	178	-11				-544	733
T8.3	Wonen en bouwen	252	-10	241	22		89		141	-10
Totaal		-113	783	669	-20	1	814		-907	782

Beheer overige gebouwen en gronden

Te verklaren verschil: Lasten € -28.694 Nadeel

Betreft het nadelig saldo van het strategisch bezit van de gemeente Borger-Odoorn. Het nadelig saldo komt voort uit een combinatie van nadelen en voordelen. Nadelig van invloed zijn de extra sloopkosten bij het pand Zuiderdiep 489a te Valthermond, het gas-, elektra- en waterverbruik van het voormalig OMC te Borger (niet volledig te verhalen op derden) en de exploitatie van de panden aan het Nuisveen te Borger. Voordelig van invloed zijn de exploitaties van de Grote Brink panden te Borger en Molenstraat 2a te Buinen.

Crisisbeheersing en brandweer

Gering verschil; geen verklaring

Openbare orde en veiligheid

Gering verschil; geen verklaring

Verkeer en vervoer

Te verklaren verschil: Lasten € -208.294 Nadeel

Voor de transformaties van de landbouwwegen in fietspaden en van schelpenpaden in betonfietspaden zijn subsidies ontvangen. Dit geld is geoormerkt en wordt gestort in een voorziening (zie ook verklaring verschil baten). Hiermee is een groot deel van het nadeel verklaart.

Het restant nadeel wordt veroorzaakt door de post openbare verlichting. In 2019 is gestart met de preventieve inspectie van de openbare verlichting. Hierbij is geconstateerd dat er veel lichtuitval was, meer dan voorgaande jaren. Geconcludeerd kan worden dat in het verleden niet alle storingen werden doorgegeven. Voor 2019 betekende dit extra kosten (incidenteel).

Te verklaren verschil: Baten €158.969 Voordeel

Het voordeel ontstaat hoofdzakelijk door ontvangen subsidies voor transformaties van landbouwwegen in fietspaden en van schelpenpaden in betonfietspaden. Dit bedrag is geoormerkt en wordt gestort in een voorziening (zie ook verklaring verschil bij de lasten).

Het overige verschil wordt veroorzaakt door ontvangen schadevergoedingen voor wegen en openbare verlichting.

Onderwijshuisvesting

Te verklaren verschil: Lasten € -128.010 Nadeel

Het nadeel wordt veroorzaakt door de huisvestingsbijdrage en het onderhoud op de schoolgebouwen (MFA's).

De scholen in de niet gemeentelijke MFA's ontvangen van de gemeente een huisvestingsbijdrage ter grootte van het verschil tussen de huur/servicekosten en de rijksvergoeding. Dit bedrag wordt gedekt door de vrijval van lasten van afgestoten schoolgebouwen. Deze vrijval is maar gedeeltelijk gerealiseerd. Een deel van het tekort wordt gedekt uit de reserve Kern en Kader. Het restant nadeel op onderwijshuisvesting is ontstaan door vergoeding huur voor extra ruimtes aan OPO en kosten in verband met vandalisme.

Het overig deel wordt veroorzaakt doordat de onderhoudsbudgetten van 3 schoolgebouwen zijn overschreden. Tijdens onderhoudswerkzaamheden kwamen meer gebreken naar voren dan verwacht. Opgemerkt wordt dat hierdoor op dit taakveld weliswaar een nadeel ontstaat, maar dat daarentegen bij andere gebouwen/taakvelden voordelen zijn op onderhoud. In totaliteit blijven het onderhoudskosten van de gemeentelijke gebouwen binnen de daarvoor beschikbaar gestelde budgetten.

Sportaccommodaties

Te verklaren verschil: Lasten € 36.048 Voordeel

Het voordeel wordt onder meer veroorzaakt door lagere onderhoudskosten bij 3 gebouwen. Het schilderwerk is voordeliger aanbesteed en de werkzaamheden aan installaties en dakbedekking zijn gunstiger uitgevallen dan was geraamd. Bij 1 gebouw is het onderhoud duurder uitgevallen i.v.m. het oplossen van een legionella probleem. Hierdoor wordt het voordeel kleiner.

Door meerkosten bij de aanpassingen voor "De Treffers" en een bijdrage aan de tennisvereniging Valthermond i.v.m. de privatisering van het tenniscomplex daalt het voordeel nog eens met € 38.000. De bijdrage aan de tennisvereniging van € 27.500 wordt, conform beleid, gedekt uit de reserve Kern en Kader (voor de bijdrage zie taakveld 0.10).

Groen geen afwijking.

Te verklaren verschil: Baten € -47.298 Nadeel

De overschrijding is het gevolg van verrekeningen met de voetbalvereniging Nieuw-Buinen. Vóór de sportvrijstelling van BTW op 1 januari 2019 werden er kosten en opbrengsten op een andere wijze verrekend tussen voetbalvereniging en de gemeente. Omdat de uitwerking van de regelgeving laat bekend is gemaakt zijn begroting en rekening nog niet op elkaar afgestemd. Dit resulteert in een nadeel op de baten en een voordeel op de lasten.

Cultureel erfgoed

Gering verschil; geen verklaring

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Te verklaren verschil: Lasten € 32.924 Voordeel

Het voordeel is ontstaan doordat er minder materieel (vrachtwagen) is ingehuurd. De onderhoudskosten op eigen materieel zijn toegenomen.

Er is een tekort tav de kosten voor onderhoud gebouwen en nutsvoorzieningen. Dekking hiervoor is op ander taakvelden aanwezig.

Te verklaren verschil: Baten € 35.154 Voordeel

De baten zijn hoger dan begroot door o.a. opbrengsten van het inruil van het materieel. En er is voor een medewerker loonkostensubsidie ontvangen.

Riolering

Te verklaren verschil: Lasten € -175.338 Nadeel

Het nadeel wordt grotendeels veroorzaakt door een bijdrage aan de voorziening i.v.m. onderuitputting kapitaallasten. Het voordeel op de kapitaallasten wordt niet meegenomen op het taakveld, waardoor dit nadeel ontstaat.

De verschillen op de kapitaallasten zijn uit alle taakvelden gefilterd en worden centraal verklaard. Het restant nadeel wordt o.a. veroorzaakt door hogere personeelskosten (vervanging ziekte, toelages en CAO).

Voor een uitgebreide toelichting van de verschillen tussen begroting en rekening verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Opgemerkt wordt, dat de hier genoemde saldi niet aansluiten met de bedragen genoemd in de paragraaf Lokale heffingen, omdat conform de BBV (begrotingsvoorschriften) aan riolering ook bedragen extra comptabel zijn toegerekend zoals bijvoorbeeld de BTW.

Te verklaren verschil: Baten €66.307 Voordeel

Als gevolg van areaal uitbreiding en stijging van de WOZ-waardes van de woningen is de opbrengst hoger dan geraamd. Het voordeel wordt lager doordat de opbrengst van de niet-woningen juist is gedaald (geen areaal uitbreiding en de totale WOZ-waardes is gedaald).

Afval

Een uitgebreide toelichting van de verschillen tussen begroting en rekening op het afval is opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen.

Te verklaren verschil: Baten €-143.990 Nadeel

De lagere opbrengsten worden vooral veroorzaakt door lagere opbrengsten ABP (minder aanbod van kilo's) en door een lagere ontvangen vergoeding voor PMD. De lagere ontvangen vergoeding wordt vooral veroorzaakt door een negatieve afrekening over de jaren 2015 en 2016.

Opgemerkt wordt dat de hier genoemde saldi niet aansluiten met de bedragen genoemd in de paragraaf Lokale Heffingen, omdat conform de BBV, aan het taakveld afval ook extra comptabel bedragen zijn toegerekend zoals bijvoorbeeld de BTW. Een uitgebreide toelichting van de verschillen tussen begroting en rekening op het taakveld afval is opgenomen in de paragraaf Lokale Heffingen.

Begraafplaatsen en crematoria

Gering verschil; geen verklaring

Ruimtelijke ordening

Gering verschil; geen verklaring

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Te verklaren verschil: Lasten € -543.482 Nadeel

Algemeen:

In de begroting zijn de lasten en baten van het grondbedrijf niet geraamd, omdat het grondbedrijf voor de exploitatie van de gemeente neutraal verloopt. Eventuele winstnemingen/mutaties voorzieningen in het grondbedrijf worden verrekend met de reserves (taakveld 0.10).

Het verschil tussen de lasten en baten betreft vooral de winstnemingen en mutaties voorzieningen. Het saldo hiervan wordt gestort in de reserve.

Voor een uitgebreide toelichting betreffende het grondbedrijf verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid.

Te verklaren verschil: Baten € 733.078 Voordeel

Zie de lasten.

Wonen en bouwen

Te verklaren verschil: Lasten € 141.063 Voordeel

De geraamde kosten voor herstructurering Hunzedal zijn geactiveerd. Zowel de geraamde uitgaven op dit taakveld als de geraamde bijdrage uit het herstructureringsfonds (taakveld 0.010) zijn niet noodzakelijk. Voor de rekening loopt dit budgettair neutraal.

Verder is er sprake van een voordeel op de welstandskosten en de kosten huisvesting statushouders. Het voordeel op de welstandskosten is het gevolg van een wijziging in de regelgeving, waardoor (ver)bouw minder onderhevig is aan regels welstand. Het budget voor huisvesting statushouders was in eerste instantie benodigd voor de nieuwe wet inburgering 2021, maar binnen taakveld 6.1 is hiervoor al voldoende budget gereserveerd via NUW. Zodoende kan dit bedrag vrijvallen.

Negatief van invloed op het voordeel zijn de kosten voor beheersvergoeding voor startersleningen.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen		Verschil tussen begroting en rekening			Lonen		Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
T0.5	Treasury	77	-68	10			2	-73	75	5
T0.61	OZB woningen	-16	90	74	-4				-12	90
T0.62	OZB niet-woningen		-63	-63						-63
T0.64	Belastingen overig	-3		-3	-2				-1	
T0.7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	150	266	415					150	266
Totaal		208	225	433	-6		2	-73	212	298

Treasury

Te verklaren verschil: Lasten € 75.894 Voordeel

De rente is lager door aflossing van leningen en afsluiten van nieuwe leningen tegen lagere rente.

OZB woningen

Te verklaren verschil: Baten €90.155 Voordeel

Het voordeel ontstaat door meer opbrengsten uit OZB woningen dan geraamd. Dit voordeel valt grotendeels weg door een nadeel op de OZB opbrengsten uit niet-woningen.

OZB niet-woningen

Te verklaren verschil: Baten €-63.759 Nadeel

Het nadeel ontstaat door minder opbrengsten uit OZB niet-woningen dan geraamd. Dit nadeel wordt gecompenseerd door het voordeel op OZB woningen.

Belastingen overig

Gering verschil; geen verklaring

Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF

Te verklaren verschil: Lasten € 149.602 Voordeel

Het voordeel ontstaat door de onderuitputting uit het Gemeentefonds die was geraamd, maar die op basis van de Decembercirculaire 2019 naar verwachting over 2019 niet van toepassing is. Het onderdeel Gemeentefonds is uitgebreid inhoudelijk toegelicht in onze Portemonnee.

Te verklaren verschil: Baten €266.026 Voordeel

Het voordeel ontstaat door verrekeningen met voorgaande jaren en de ontvangen middelen uit de Decembercirculaire 2019 voor de klimaatmiddelen transitievisie warmte. Het onderdeel Gemeentefonds is uitgebreid inhoudelijk toegelicht in onze Portemonnee.

Overhead

Overhead		Verschil tussen begroting en rekening			Lonen		Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
T0.4	Overhead	206	-19	187	108	-16	-46		144	-3
Totaal		206	-19	187	108	-16	-46		144	-3

Te verklaren verschil: Lasten €143.484 Voordeel

Onder de overhead worden de algemene (personeel)kosten opgenomen die niet rechtstreeks naar een taakveld kunnen worden toegerekend. Er is hierbij een nauwe relatie met de directe personeelskosten die als centrale post is weergegeven en is toegelicht (nadeel €100.000). Overhead is een verzamelpost van diverse kosten die in totaliteit tot een voordeel van € 143.000 heeft geleid.

Het meest in het oog springende voordeel is een vervallen balansverplichting van voorgaande jaren voor de BOCE samenwerking BGT beheerorganisatie van € 84.000

Vennootschapsbelasting (VpB)

Vennootschapsbelasting (VPB)		Verschil tussen begroting en rekening			Lonen		Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
T0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	94		94					94	
Totaal		94		94					94	

Op dit taakveld boekt de gemeente het bedrag van de te betalen VPB. Dit bedrag is de gemeente verschuldigd indien er in het jaar een fiscale winst is gerealiseerd. Of er sprake is van een belastingplicht zal uiteindelijk afhangen van de ondernemingsactiviteiten, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit andere jaren.

Door de Wet modernisering VPB plicht overheidsondernemingen (VPB) zijn onder meer gemeenten met ingang van 2016 voor ondernemingsactiviteiten belastingplichtig voor de VPB. Om te bepalen in hoeverre de gemeente mogelijk belaste activiteiten verricht is een inventarisatie uitgevoerd. In de kern gaat het om de vraag of met bepaalde activiteiten in fiscale zin een onderneming wordt gedreven. Op basis van de inventarisatie zijn wij tot de conclusie gekomen dat alleen het grondbedrijf als onderneming moet worden aangemerkt. Verder worden er op dit moment geen zelfstandige activiteiten uitgeoefend die leiden tot een verwachte belastingplicht.

De gemeente is slechts belastingplichtig voor de resultaten van het grondbedrijf die zijn behaald vanaf 1 januari 2016. De resultaten behaald tot 31 december 2015 zijn vrijgesteld van belastingen. In de praktijk betekent dit dat verliezen uit het verleden op grondexploitaties niet in het fiscale resultaat zullen worden meegenomen. Winsten uit het verleden worden evenmin belast.

De fiscale winst (belastingwetgeving) zoals is berekend kan afwijken van de bedrijfseconomische winst (uitgangspunten BBV). Dit door bijvoorbeeld verschillende waardering van balansposten en de wijze van toerekening van kosten aan een bepaald jaar.

VPB is voor gemeenten nieuwe wetgeving en er is landelijk op onderdelen veel overleg gepleegd over de interpretatie van de wet. Het gevolg van de onduidelijkheid is dat gemaakte keuzes moesten worden herzien en de gevolgen bijgesteld. Onlangs heeft de belastingdienst gemeenten de mogelijkheid geboden om een vaststellingsovereenkomst te sluiten. In deze vaststellingsovereenkomst worden afspraken gemaakt over de wijze van berekenen van de fiscale positie. De gemeente heeft op dit moment nog geen vaststellingsovereenkomst gesloten. Wel zijn de uitgangspunten van de vaststellingsovereenkomsten voor de berekening van eventueel te betalen VPB gevolgd. De berekening van de te betalen VPB volgens de richtlijnen van de vaststellingsovereenkomst is gunstiger dan in eerste instantie is berekend. Voor af te dragen VPB over de jaren 2017 en 2018 was een bedrag gereserveerd van afgerond € 94.000. De nieuwe berekeningen geven echter aan dat over deze jaren en naar verwachting ook over het jaar 2019 geen VPB is verschuldigd. Het gereserveerde bedrag is weer terug geboekt naar de exploitatie en vervolgens toegevoegd aan de bufferreserve grondbedrijf.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten		Verschil tussen begroting en rekening			Lonen		Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
T0.8	Overige baten en lasten	-318	-35	-354			-294		-24	-35
Totaal		-318	-35	-354			-294		-24	-35

Te verklaren verschil: Lasten €-23.985 Nadeel

In overeenstemming met de BBV-voorschriften is hier het verloop weergegeven van de post onvoorzien en beleidsintensivering.

Onvoorzien en beleidsintensivering

Onvoorzien

Primitieve begroting, structureel vast bedrag per inwoner	€	50.000
---	---	--------

Beleidsintensivering / nieuw beleid

Primitieve begroting, beschikbaar per 01-01-2019	€	494.656
--	---	---------

Wijziging 1, invulling incidenteel 2019	€	-736.364
---	---	----------

Wijziging 1, dekking bestedingsvoorstellen 2019	€	500.000
---	---	---------

Wijziging 16, opbrengst nieuw voor oud	€	905.000
--	---	---------

Wijziging 16, mutaties Berap-I 2019	€	-704.346
-------------------------------------	---	----------

Wijziging 16, overheveling naar saldo begroting	€	-275.000
---	---	----------

Wijziging 35, mutaties Berap-II 2019	€	<u>-254.885</u>
--------------------------------------	---	-----------------

Eindstand beleidsintensivering	€	<u>-70.938</u>
--------------------------------	---	----------------

Saldo 31 december 2019	€	<u>-20.938</u>
-------------------------------	----------	-----------------------

Toelichting:

In de BERAP 2019-II hebben we het geprognosticeerd rekeningresultaat bepaald aan de hand van de raming op de posten onvoorzien, beleidsintensivering en saldo begroting. De post onvoorzien is niet aangewend in 2019 en de post beleidsintensivering is aan de hand van de BERAP 2019-I en BERAP 2019-II bijgesteld.

Te verklaren verschil: Baten € -35.303 Nadeel

In 2018 is er nog een aanvullend bedrag aan btw geclaimd over het jaar 2017. In 2019 blijkt dat deze claim te hoog is geweest.

TOELICHTING CENTRALE POSTEN

Voor een goed inzicht is er voor gekozen om de volgende posten centraal weer te geven en toe te lichten.

1. Loonkosten / inhuur derden
2. Kapitaallasten (rente en afschrijving)

Dit voorkomt dat je bij veel taakvelden moet herhalen dat er een voordeel of nadeel is met steeds dezelfde verklaring. Daarom geven wij hier in afzonderlijke overzichten de verschillen per thema weer.

Loonkosten

In onderstaand overzicht worden de totale loonkosten van eigen personeel en inhuur derden per thema weergegeven.

De uiteindelijke afwijking op de pure loonkosten bedraagt 0,6% oftewel een bedrag van € 100.000. Dit is niet het resultaat op de totale bedrijfsvoering.

In dit kader moet ook het voordeel van € 143.000 op het taakveld overhead worden meegenomen.

Loonkosten / inhuur derden	Begroting	Werkelijk	Saldo
Thema 1, onze inwoners	2.866.239	2.993.252	-127.013
Thema 2, onze ecoomie	182.040	180.850	1.190
Thema 3, onze toekomst	1.084.886	1.127.330	-42.444
Thema 4, onze leefomgeving	6.124.925	6.144.298	-19.373
Algemene dekkingsmiddelen	277.294	282.999	-5.705
Overhead	4.516.204	4.423.516	92.688
Te verklaren verschil	15.051.588	15.152.245	-100.657

Kapitaallasten

In onderstaand overzicht worden de kapitaallasten (rente en afschrijving) per thema weergegeven.

In de toelichting op de verschillende taakvelden is een verklaring gegeven waarbij de verschillen op de kapitaallasten niet zijn meegenomen. Het geeft een beter inzicht om het centraal weer te geven en toe te lichten. Dit voorkomt dat je vaak dezelfde verklaring moet geven of verwijzen naar andere producten. De verschillen in de kapitaallasten op de verschillende thema's zijn hier op een rijtje gezet. Het uiteindelijke voordeel is afgerond € 421.401.

Dit is ontstaan door een voordeel op de rente en afschrijving. Het voordeel op de afschrijving komt doordat niet alle voorgenomen investeringen in het jaar zijn gerealiseerd. Hierdoor vallen er afschrijvingslasten vrij (onderuitputting).

Kapitaallasten	Begroting	Werkelijk	Saldo
Thema 1, onze inwoners	18.262	19.131	-869
Thema 2, onze ecoomie	-	-	-
Thema 3, onze toekomst	29.651	9.172	20.479
Thema 4, onze leefomgeving	3.821.842	3.308.588	513.254
Algemene dekkingsmiddelen	-660.795	-589.924	-70.872
Overige baten en lasten	5.689	-	5.689
Overhead	200.110	246.391	-46.281
Te verklaren verschil	3.414.759	2.993.358	421.401

Mutaties reserves

Mutaties reserves		Verschil tussen begroting en rekening			Lonen		Kapitaallasten		Restant te verklaren	
Taakvelden		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
T0.10	Mutaties reserves	-386	13	-373					-386	13
Totaal		-386	13	-373					-386	13

Te verklaren verschil: Lasten € -386.436 Nadeel

De verschillen bij de mutaties reserves zijn ontstaan omdat in veel gevallen pas na afloop van het jaar duidelijkheid komt over de definitieve bedragen. De hoogte van de lasten en/of baten zijn dan bepalend voor de toevoeging of onttrekking aan de reserves.

Gerealiseerd resultaat

Het rekeningresultaat bedraagt € 576.762 tegenover een verwacht rekeningresultaat van € 237.217. De saldi van de posten 'beleidsintensivering' en 'onvoorzien' sluiten met een negatief saldo van negatief € 20.939. Dit samen met het verwacht rekeningresultaat geeft een prognose van het uiteindelijke resultaat van € 216.279.

Het verschil tussen het verwachte resultaat en het werkelijke resultaat bedraagt:

Saldo begroting, stand Berap-II	€ 237.217
Beleidsintensivering, stand Berap-II	€ -70.939
Onvoorzien, stand Berap-II	<u>€ 50.000</u>
Saldo prognose resultaat, stand Berap-II	€ 216.279
 Gerealiseerd rekeningresultaat 2019	 <u>€ 576.762</u>
 Verschil	 <u>€ 360.483</u>

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER THEMA

Thema's Omschrijving	Lasten		Baten		Saldo
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	
Thema 1 Onze inwoners	36.119.683	1.082.500	8.392.860		-28.809.323
Thema 2 Onze economie	607.687	147.000	1.707.187	15.000	967.500
Thema 3 Onze toekomst	3.248.634	130.600	252.806		-3.126.427
Thema 4 Onze leefomgeving	17.609.095	1.898.500	7.885.153	1.188.000	-10.434.442
Dekking Algemene dekkingsmiddelen	885.749		50.120.242		49.234.493
Dekking Overhead	7.697.980	204.500	124.436		-7.778.044
Dekking Vennootschapsbelasting	-93.749		0		93.749
Dekking Overige baten en lasten	3.302		-85.303		-88.604
Dekking Mutaties reserves	420.780	4.852.349	25.778	5.765.212	517.861
	66.499.161	8.315.449	68.423.160	6.968.212	576.762

OVERZICHT VAN DE STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN DE RESERVES

Omschrijving	Toevoeging		Onttrekking		Mutatie 2019
	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	
ALGEMENE RESERVE					
Weerstandsdeel alg. reserve (WAR)	420.780	280.379	390.808-		310.351
Vrije algemene reserve (VAR)			500.000-		500.000-
Totaal algemene reserve	420.780	280.379	890.808-		189.649-
BESTEMMINGSRESERVES					
<i>Algemeen</i>					
Bufferreserve grondbedrijf		304.074	44.566-		259.508
Bufferreserve grondbedrijf (Nw-Veenl.)					
Herstructureringsfonds		29.800	869.800-		840.000-
Nog uit te voeren werken		2.979.740	2.963.188-		16.552
Reserve generatiepact (vh begr.saldo)			200.000-		200.000-
Verbrede bedrijfsvoering			150.000-		150.000-
Aanpassing rijksweg 34					
Onderhoud gemeentelijke gebouwen		96.719	236.466-		139.747-
Onderhoud zwembaden			10.000-		10.000-
Dorpshuis Exloo (vh welzijnsaccomm.)		3.835			3.835
BR Kern & kader, leefgebieden, sport		134.340	218.526-		84.185-
Reserve rioleringen			25.381-		25.381-
Bestemmingsreserve afval			136.478-		136.478-
BR. Toeristisch centr. Borger					
BR deelgebiedvisie "De Monden"			20.000-		20.000-
Rentebijlschrijving					

Gekoppelde reserves		1.023.462	25.778-		997.684
Totaal bestemmingsreserves		4.571.970	25.778-	4.874.404-	328.212-
Eindtotaal	420.780	4.852.349	25.778-	5.765.212-	517.861-

WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)

Algemeen

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topinkomens in de Publieke en de Semipublieke Sector (hierna: WNT) ingegaan.

Het normenkader rondom de WNT is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 20 juni 2014, nr. 2014-0000315901, houdende wijziging van de Beleidsregels toepassing WNT (2013), vaststelling van de Beleidsregels toepassing WNT 2014 en wijziging van het Besluit BZK-toezicht en handhaving WNT (vaststelling normenkader WNT 2014).

Bezoldiging

Deze nieuwe wet bevat openbaarmakingregels via de jaarstukken over de bezoldiging van de topfunctionarissen, ook als zij de norm niet overschrijden. Daarnaast moet van een ieder, dat wil zeggen elke medewerker die geen topfunctionaris is, die een hogere bezoldiging krijgt dan de norm, dit (op functieniveau, dus niet op naam) worden vermeld in de jaarstukken.

De WNT stelt, naast een verplichting tot openbaarmaking, een maximum aan de bezoldiging en de contractuele ontslagvergoeding vast. Op grond van de wet bedraagt de totale maximale bezoldiging (exclusief sociale verzekeringspremies) na indexering voor 2019 € 194.000 (2018: € 189.000) of een pro rata gedeelte bij deeltijddienstverbanden of dienstverbanden korter dan een jaar. Dit bedrag is inclusief het werkgeversdeel in de pensioenpremie. Het maximum van € 194.000 (2019) (2018: € 189.000) geldt ook voor contracten met ingehuurde derden die in enige periode van achttien maanden langer dan zes maanden voor de organisatie werkzaam zijn. Voorbeelden zijn zzp'ers, personen met een management-BV en (interim)arbeidskrachten van adviesbureaus.

De beloning in het sectoraal bezoldigingsregime mag niet uitstijgen boven de voor die sector geldende norm. Deze norm wordt door de betrokken minister vastgesteld. Ten slotte geldt er een bonusverbod, tenzij een bonus bij uitzondering is toegestaan op grond van een algemene maatregel van bestuur.

Hierna vindt u de bezoldigingsgegevens van de bij de gemeente Borger-Odoorn werkzame personen die aangewezen zijn als topfunctionaris in de zin van de WNT.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2019	D.C. Rensen	P. Post	H.J. van Olst - Stoel
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/09 - 31/12	01/01 - 31/01	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	0,889
Dienstbetrekking?	ja	0	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 34.218	€ 8.397	€ 73.304
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.011	€ 1.503	€ 12.955
Bezoldiging	€ 40.229	€ 9.900	€ 86.259
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 64.844	€ 16.477	€ 172.466
Onverschuldigd betaald en nog niet terug-ontvangen bedrag	n.v.t	n.v.t	n.v.t

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t	n.v.t	n.v.t
Gegevens 2018			
Aanvang en einde functievervulling in 2018		2018	2018
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1	0,889
Dienstbetrekking?		ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 98.977	€ 70.609
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 16.851	€ 12.369
Bezoldiging		€ 115.828	€ 82.978
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		€ 189.000	€ 168.021

**Leidinggevende functionarissen zonder dienstbetrekking
in de periode kalendermaand 1 t/m 12**

Gegevens 2019	B. Marinussen
Functiegegevens	Gemeentesecretaris
Kalenderjaar	2019
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	22/01 - 06/09
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalender jaar	9
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 187,00
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 142.307
Bezoldiging (alle bedragen excl. btw)	

Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	ja
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 96.875
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 96.875
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Gegevens 2019	P. Post
Functiegegevens	

Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Gemeentesecretaris
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2019
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 50.000
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 50.000
Waarvan betaald in 2019	€ 50.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Voor alle topfunctionarissen geldt dat het geldende beloningsmaximum over 2019 niet is overschreden. De gemeente Borger-Odoorn heeft over 2019 voldaan aan de WNT.

Beëindigingsvergoedingen

De ontslagvergoeding voor de topfunctionaris mag niet meer bedragen dan de som van de beloning en de voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn over de twaalf maanden voorafgaand aan de beëindiging van het dienstverband, tot maximaal € 75.000,- bruto (artikelen 2.10 en 3.7 WNT). Bij een deeltijddienstverband geldt dit maximum naar rato. De bezoldiging over de periode waarin de topfunctionaris, vooruitlopend op de beëindiging van het dienstverband, geen taken meer vervult valt in beginsel onder het maximumbedrag. Dit betekent dat het salaris gedurende non-activiteit wordt aangemerkt als ontslaguitkering en maximaal € 75.000 mag bedragen. Dit geldt niet als de topfunctionaris geen taken meer verricht wegens het opnemen van vakantiedagen, arbeidsongeschiktheid of een schorsing hangende een onderzoek.

In 2019 is inzake topfunctionarissen geen beëindigingsvergoeding uitbetaald die de norm te boven gaat. Tevens is in 2019 geen beëindigingsvergoeding aan niet-topfunctionarissen betaald hoger dan het geldende maximum.

Sisa-verantwoording

Voor het verantwoordingsjaar 2019 wordt het principe van Single information Single audit (SiSa) ten aanzien van specifieke uitkeringen toegepast. Dit principe heeft belangrijke gevolgen voor de wijze waarop gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen informatie verstrekken aan het Rijk over specifieke uitkeringen.

Met de invoering van SiSa zijn de aparte verantwoordingen, controleprotocollen en accountantscontroles komen te vervallen. Maakt de gemeente gebruik van een van de specifieke regelingen waarop Sisa van toepassing is, dan kan voor de controle van de besteding voortaan worden volstaan met de reguliere accountantscontrole van de jaarrekening van de gemeente.

Door middel van een bijlage bij de jaarrekening dient verantwoording te worden afgelegd over de besteding aan de verstrekkers van deze uitkeringen. De bijlage is een voorgeschreven model dat door het Centraal Bureau voor de Statistiek beschikbaar is gesteld. In deze bijlage zijn hiertoe een aantal kengetallen c.q. bedragen opgenomen. Deze bijlage is hierna opgenomen voor de regelingen die voor onze gemeente van toepassing zijn.

Voor de verantwoording over de specifieke uitkeringen aan het Rijk moeten gemeenten de jaarstukken, inclusief de bijlage, het rapport van bevindingen van de accountant en de controleverklaring van de accountant vóór 15 juli 2020 digitaal aanleveren bij het Centraal Bureau voor de Statistiek.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)		
				Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03		
				€ 142.634	€ 105.728	€ 28.836		
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Bedrag
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2019	Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
				I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
				Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05
				€ 5.821.890	€ 110.107	€ 659.884	€ 13.710	€ 52.286
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2019	Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
				Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05
				€ 210.472	€ 0	€ 0	€ 26.009	€ 15.312
				Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2019	Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvgr.	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09		
				€ 0	€ 0	Ja		

VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
		Gemeenten	Aard controle R. Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06
			1 € 252.751	Zaaknummer 632731	€ 127.917	€ 84.358	€ 43.559	€ 0
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11	
			1 Zaaknummer 632731	127917	50,61%		€ 124.834	
DRE	DRE10C	Regiodeal Zuid-Oost Drenthe	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welk project betreft het	Totale besteding in jaar T ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE10C / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE10C / 02	Aard controle R Indicatornummer: DRE10C / 03	Aard controle R Indicatornummer: DRE10C / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE10C / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE10C / 06
			1 201903324-00852022	Ons eigen plan in Mondengebied	€ 4.833	€ 0	€ 4.833	
			Kopie beschikkingsnummer	Kopie Projectnaam / nummer	Eindverantwoording Ja/Nee			
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE10C / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE10C / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE10C / 09			
			1 201903324-00852022	Ons eigen plan in Mondengebied	Nee			

DRE	DRE2C	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding (in jaar T)	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe Uitvoeringsregling BDU verkeer en vervoer			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 02	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 03	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 06
			1 201702469-00730955	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	Werk is gestart
			2 201803020-00797163	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 93.018	€ 0	€ 93.018	
			3 201803023-00794787	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 19.113	€ 0	€ 19.113	
			4 201803024-00793976	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	Afgemeld 20-09-2019
			Kopie beschikingsnummer	De besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording Ja/Nee	
				Alleen de besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 07	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 08	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 11	
			1 201702469-00730955	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			2 201803020-00797163	€ 93.018	€ 0	€ 93.018	Nee	
			3 201803023-00794787	€ 16.865	€ 0	€ 16.865	Nee	
			4 201803024-00793976	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
IenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
			1 201401253-0044991	€ 86.000	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee	
				Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
			1 201401253-0044991	€ 86.000	€ 0		Ja	

Overzicht taakvelden

Gemeente geven hun geld uit aan een breed scala aan deeltherreinen, variërend van bijvoorbeeld onderwijshuisvesting, tot de gemeentelijke plantsoendienst of de jeugdzorg. Om te zorgen dat deze uitgaven geaggregeerd kunnen worden en vergeleken kunnen worden tussen gemeenten is een uniform set van 48 eenheden door de Rijksoverheid gedefinieerd. Deze eenheden noemen we de taakvelden en deze worden weer geclusterd in 9 hoofdstukken, de hoofdtaakvelden.

Gemeenten zijn verplicht om een overzicht van deze taakvelden op te nemen in de jaarrekening.

Verdelingsprincipe

De taakvelden zijn in 2019 verdeeld over verschillende thema's.

Taakvelden	Begroting 2019 prim.			Begroting 219 na wijz			Jaarrekening 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.0 Bestuur en ondersteuning									
0.4 Overhead	8.914	213	-8.701	8.108	143	-7.965	7.902	124	-7.778
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	562	178	-383	1.164	812	-352	999	804	-195
0.7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	14	42.142	42.129	164	43.069	42.905	14	43.335	43.320
0.1 Bestuur	1.701		-1.701	1.614	123	-1.491	1.722	130	-1.591
0.2 Burgerzaken	827	426	-400	932	426	-506	863	318	-545
0.64 Belastingen overig	182		-182	246		-246	249		-249
0.10 Mutaties reserves	1.395	1.688	292	4.887	5.778	891	5.273	5.791	518
0.5 Treasury	3.886	4.782	896	629	893	263	552	825	273
0.61 OZB woningen	55	4.444	4.389	55	4.544	4.489	71	4.634	4.563
0.62 OZB niet-woningen		1.390	1.390		1.390	1.390		1.327	1.327
0.8 Overige baten en lasten	609	-50	-659	-315	-50	265	3	-85	-89
0.11 Res. van de rekening van baten en lasten	438		-438	237		-237			
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)							-94		94
	18.583	55.213	36.632	17.721	57.128	39.406	17.554	57.203	39.648
1.0 Veiligheid									
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.281	1	-1.280	1.301	1	-1.300	1.314	2	-1.312
1.2 Openbare orde en veiligheid	193		-193	151		-151	199		-199
	1.474	1	-1.473	1.452	1	-1.451	1.513	2	-1.511
2.0 Verkeer, vervoer, waterstaat									
2.1 Verkeer en vervoer	2.791	2	-2.789	3.359	52	-3.306	3.199	211	-2.988
	2.791	2	-2.789	3.359	52	-3.306	3.199	211	-2.988
3.0 Economie									
3.4 Economische promotie	451	1.420	969	604	1.470	866	590	1.558	968
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	4	17	13	4	17	13	5	11	6
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur							160	153	-6
3.1 Economische ontwikkeling									

		455	1.437	982	608	1.487	879	755	1.722	968
4.0 Onderwijs										
4.2	Onderwijshuisvesting	797	38	-759	775	161	-614	956	159	-798
4.1	Openbaar basisonderwijs	136	24	-112	161	24	-137	167	22	-146
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.091	110	-981	1.156	319	-837	1.182	318	-864
		2.024	172	-1.852	2.092	504	-1.588	2.305	499	-1.808
5.0 Sport, cultuur, recreatie										
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.032	17	-3.015	3.366	56	-3.310	3.167	91	-3.076
5.2	Sportaccommodaties	1.819	440	-1.379	2.455	311	-2.144	2.417	263	-2.154
5.6	Media	543		-543	643	100	-543	643	100	-543
5.3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	132	16	-115	153	16	-137	160	16	-144
5.5	Cultureel erfgoed	2		-2						
5.4	Musea	158	4	-153	178	4	-173	195	4	-191
5.1	Sportbeleid en activering	372	37	-335	404	187	-217	419	167	-252
		6.058	514	-5.542	7.199	674	-6.524	7.001	641	-6.360
6.0 Sociaal domein										
6.3	Inkomensregelingen	8.847	7.047	-1.800	8.870	7.292	-1.578	8.792	7.208	-1.585
6.5	Arbeidsparticipatie	1.016		-1.016	1.027	15	-1.012	960	31	-929
6.4	Begeleide participatie	5.280		-5.280	5.394		-5.394	5.247		-5.247
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.120		-1.120	1.194	76	-1.118	1.307	123	-1.184
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.748	156	-4.592	5.736	72	-5.664	5.959	138	-5.821
6.2	Wijkteams	4.271		-4.271	3.900		-3.900	3.938		-3.938
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	437	30	-407	661	6	-656	951	42	-909
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.581		-4.581	5.381		-5.381	5.613		-5.613
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.146		-1.146	1.146		-1.146	757		-757
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	25		-25	25		-25	25		-25
		31.471	7.233	-24.238	33.334	7.461	-25.874	33.549	7.542	-26.008
7.0 Volksgezondheid, milieu										
7.2	Riolering	1.948	3.059	1.111	1.747	3.059	1.311	1.967	3.125	1.158
7.4	Milieubeheer	555	1	-554	629	17	-612	659	2	-657
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	410	153	-258	399	153	-247	378	140	-238
7.1	Volksgezondheid	1.026		-1.026	1.002		-1.002	1.024	28	-995
7.3	Afval	1.718	2.463	746	1.950	2.420	469	1.939	2.276	336
		5.657	5.676	19	5.727	5.649	-81	5.967	5.571	-396
8.0 Volkshuisvesting, R.O., stedelijke vern.										
8.1	Ruimtelijke ordening	948	35	-913	1.490	355	-1.135	1.432	369	-1.063
8.3	Wonen en bouwen	1.327	459	-867	1.178	810	-367	926	800	-126
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	57	100	43	58	100	42	613	833	220

	2.332	594	-1.737	2.726	1.265	-1.460	2.971	2.002	-969
Totaal taakvelden	70.845	70.842	2	74.218	74.221	1	74.814	75.393	576

BIJLAGEN

Interbestuurlijk toezicht

Algemeen

In de afgelopen jaren zijn er een aantal fundamentele wijzigingen doorgevoerd, waar het gaat om het toezicht tussen verschillende bestuurslagen. Dit is vastgelegd in de Wet Revitalisering Generiek Toezicht

In overleg met de Drentse gemeenten is door de provincie Drenthe een beoordelingskader vastgesteld. Aan de hand van dit toetsingskader geeft de provincie inhoud aan de toezichthoudende rol op de domeinen Financiën, monumentenzorg, ruimtelijke ordening, WABO en archief

In Drents verband is afgesproken dat de zelfbeoordeling door gemeenten een plek krijgt in de P&C cyclus en wordt opgenomen bij de jaarrekening.

Medebewindstaken

De volgende taken die door de gemeente in medebewind worden uitgevoerd worden verantwoord

Domein	Belang toezicht
Ruimtelijke Ordening	Actuele bestemmingsplannen en aanwezigheid Structuurvisie(s) bij gemeenten conform de wettelijk eisen in WRO (Wet Ruimtelijke Ordening)
Omgevingsrecht	Bescherming van mens en natuur tegen schade en gevaar. Uitvoering van de vergunningverlening, nalevingstoezicht en handhaving (milieu, bouwen en wonen)
Monumenten	(Planologische) bescherming cultuurhistorische en archeologische waarden via actuele gemeentelijke ruimtelijke plannen. Deskundige advisering vergunningsverlening
Huisvesting statushouders	Tijdige huisvesting van het aantal statushouders overeenkomstig de halfjaarlijkse taakstelling van het Rijk.
Archiefzorg	Controle van de kwaliteit van de informatiehuishouding van overheden, zoals die nodig is voor adequate verantwoording, bewijsvoering en historisch onderzoek.

Uitkomsten zelfevaluatie

Hieronder wordt per domein de zelfbeoordeling aangegeven op basis van de criteria die door de provincie zijn vastgesteld.

Ruimtelijke Ordening	Status Rood/Oranje Groen	Toelichting
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over		De Structuurvisie beslaat het hele grondgebied van gemeente

actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten		Borger-Odoorn en is op 9 december 2010 vastgesteld, in werking getreden op vrijdag 21 januari 2011.
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten		In 2018 is voor het gehele buitengebied van gemeente Borger-Odoorn een bestemmingsplan vastgesteld. Dit geldt ook voor de linten Valthermond, 1 ^e Exloërmond en Nieuw-Buinen (2017). In 2020 zal het dorpenplan en een bestemmingsplan voor Borger in procedure worden gebracht.
Is er reden voor extra aandacht?		Nee.

Omgevingsrecht	Status Rood/Oranje Groen	Toelichting
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse		Ja. In 2019 is vergunningverlening toegevoegd aan het al bestaande toezichts- en handhavingsbeleid. Dit beleid is vastgesteld tot 1-1-21. In 2020 wordt het VTH-beleid geëvalueerd en herijkt..
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld Jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen		Ja de gemeente Borger-Odoorn heeft een VTH-uitvoeringsprogramma.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld Jaarverslag op het gebied van VTH		Ieder jaar wordt er een jaarverslag opgesteld. Deze wordt vastgesteld door het college. En ter kennisname aan de gemeenteraad toegestuurd.
Uit het Jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten		Ja er zijn concreet onderdelen benoemd die na afloop van het jaar worden beoordeeld.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH		Ja, deze is in 2016 vastgesteld door de Raad
Totaalbeeld Is er reden voor extra aandacht?		Nee

Monumenten	Status Rood/Oranje Groen	Toelichting
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld		De gemeente is al bezig met een beleidsnota Cultuur Historie Borger-Odoorn. Deze gaat 1 op 1 worden opgenomen in de nieuwe Omgevingsvisie op basis van de Omgevingswet. Tot die beleidsimplantatie wordt separaat Cultuur Historie meegenomen in actualiseringsbestemmingsplannen of mini-bestemmingsplannen
Gemeente heeft een commissie ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn		Deskundigheid wordt vanaf 2014 structureel betrokken van Stichting Libau. Zowel voor archeologie als voor cultuurhistorie.
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten		Toezicht door gemeentelijke toezichthouders en Borger-Odoorn heeft parttime een "eigen" archeoloog in dienst.
Totaalbeeld Is er reden voor extra aandacht?		Druk om te komen tot beleidsnota Cultuur-Historie.

Huisvesting statushouders	Status Rood/Oranje Groen	Toelichting
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (eerste helft van het jaar) op gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstanden of loopt hierop in.		Ja, de taakstelling van de eerste helft van 2019 is gehaald.
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (tweede helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in		Ja, de taakstelling van de tweede helft van 2019 is gehaald.
Totaalbeeld Is er reden voor extra aandacht?		Onze gemeente heeft voldaan aan de taakstelling. Maar de achterstand die we in het begin

		van het jaar hadden is niet ingelopen. De reden hiervoor is en blijft vooral het feit dat de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) momenteel te weinig vluchtelingen een verblijfsvergunning verleent. En daardoor koppelt het COA onvoldoende statushouders aan de gemeente.
--	--	--

Archiefzorg	Status Rood/Oranje Groen	Toelichting
Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem		Het in 2015 ontwikkelde kwaliteitssorgsysteem is niet vastgesteld. In de praktijk wordt wel gewerkt volgens dit systeem. In het project Archief2020 zal het kwaliteitssorgsysteem bijgewerkt worden waar nodig en volgens KIDO worden ingericht. Daarna zal het ook vastgesteld worden.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede en geordende en toegankelijke staat gebracht.		De fysieke archiefbescheiden zijn in 2017 geïnventariseerd. De inventaris is openbaar toegankelijk via drentsarchiefnet.nl . De archiefbewerkingsplannen op basis van de inventarisatie vinden plaats. Voor de digitale archiefbescheiden wordt gebruik gemaakt van een integrale zoekmachine. De digitale archiefbescheiden zijn niet allemaal goed in beeld. Dat komt door het gebruik van netwerkschijven en e-mail die niet geregistreerd wordt. Ook zijn een aantal applicaties niet in beeld bij DIV, terwijl er wel informatie in wordt opgeslagen (die bewaard of juist vernietigd moet worden). Bescheiden die in het oude DMS Corsa en het huidige zaakstelsel staan, zijn doorzoekbaar via een integrale zoekmachine.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld		Vernietiging, openbaar maken en beschikbaar stellen vinden over het algemeen tijdig plaats. In het zaakstelsel is een achterstand met vernietigen die in 2020 wordt weggewerkt. Er heeft in 2019 geen formele overbrenging plaatsgevonden. In

		de praktijk blijven de archiefbescheiden op dezelfde plek in de archiefbewaarplaats.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daarvoor geëigende beheer omgevingen		Zowel fysieke als digitale bewaarplaatsen voldoen aan wet- en regelgeving. Deze worden hier ook op gecontroleerd. Vanuit het verbeterplan is er wel aandacht voor toekomstige aansluiting op een e-depot voor digitale archiefbescheiden.
Er is een passend verbeterplan voor het archiefbeheer; dit is alleen aan de orde als er niet (volledig) wordt voldaan aan alle bovengenoemde punten		Er is een plan van aanpak om het informatie- en archiefbeheer op orde te krijgen. Hierin zijn in 2019 al stappen gezet, en dit krijgt een vervolg in 2020.
Totaalbeeld Is er reden voor extra aandacht?		Het is goed in beeld welke verbeteringen nog moeten worden aangebracht zodat de gemeente het archief helemaal op orde heeft. Binnen team DIV is er grote focus op om de verbeteringen uit te voeren en in de organisatie is bewustwording gecreëerd.

Verplichte beleidsindicatoren

Hieronder een overzicht van de verplichte beleidsindicatoren die we volgens het BBV in de jaarstukken en de begroting dienen weer te geven.

Nr	Indicator	Waarde	Eenheid	Jaar	Bron
1	Verwijzingen Halt	40	per 10.000 jongeren	2018	Stichting Halt
2	Misdrijven - Winkeldiefstallen	0,2	per 1.000 inwoners	2018	CBS - Diefstallen
3	Misdrijven - Geweldsmisdrijven	3,7	per 1.000 inwoners	2018	CBS - Criminaliteit
4	Misdrijven - Diefstallen uit woning	1,8	per 1.000 inwoners	2018	CBS - Diefstallen
5	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen	3,2	per 1.000 inwoners	2018	CBS - Criminaliteit
6	Functiemenging	39,6	%	2019	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
7	Vestigingen (van bedrijven)	152,8	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2019	LISA
8	Absoluut verzuim	0	per 1.000 leerlingen	2018	DUO/Ingrado
9	Relatief verzuim	23	per 1.000 leerlingen	2018	DUO/Ingrado
10	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	2	%	2018	DUO/Ingrado
11	Niet-sporters	56,3	%	2016	Gezondheidsmonitor volwassenen, GGD'en, CBS en RIVM
12	Omvang huishoudelijk restafval	124	kg per inwoner	2018	CBS statistiek Huishoudelijk afval
13	Hernieuwbare elektriciteit	22,5	%	2018	Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat
14	Gemiddelde WOZ waarde	173	x €1.000	2015	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
15	Gemiddelde WOZ waarde	172	x €1.000	2016	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
16	Gemiddelde WOZ waarde	175	x €1.000	2017	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
17	Gemiddelde WOZ waarde	183	x €1.000	2018	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
18	Gemiddelde WOZ waarde	193	x €1.000	2019	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
19	Nieuw gebouwde woningen	5,6	per 1.000 woningen	2019	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
20	Demografische druk	79,3	%	2019	CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research

21	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	783	€	2019	COELO, Groningen
22	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	827	€	2019	COELO, Groningen
23	Banen	487,8	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2019	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
24	Jongeren met een delict voor de rechter	1	%	2018	CBS Jeugd
25	Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	5	%	2018	CBS Jeugd
26	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	2	%	2018	CBS Jeugd
27	Netto arbeidsparticipatie	65	%	2018	CBS - Arbeidsdeelname
28	Personen met een bijstandsuitkering	291,3	per 10.000 inwoners	2019	CBS - Participatiewet
29	Lopende re-integratievoorzieningen	361,9	per 10.000 inwoners 15-64 jaar	2018	CBS - Participatiewet
30	Jongeren met jeugdhulp	12	% van alle jongeren tot 18 jaar	2019	CBS Jeugd
31	Jongeren met jeugdbescherming	1,8	%	2019	CBS Jeugd
32	Jongeren met jeugdreclassering	0,2	%	2015	CBS Jeugd
33	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	740	per 10.000 inwoners	2019	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO

Bijlage VI - Lijst met afkortingen

Afkorting	Volledige omschrijving
ABP	Afvalbrengpunt
BBV	Besluit begroting en verantwoording
BCF	BTW compensatiefonds
BHV	Bedrijfshulpverlening
BIBOB	Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen Openbaar Bestuur
BNG	Bank Nederlandse gemeenten
BOCE	Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van lagere overheden
CROW	Centrum voor regelgeving, onderzoek in grond-, water- en wegebouw en verkeerstechniek
DIFTAR	Differentiatie afvaltarieven
DPL	Dynamische prioriteitenlijst
EDR	Eems Dollard regio
EMU	Economische en Monetaire Unie
FIDO	Financiering decentrale overheden
GFT	Groente- fruit en tuin
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KCC	Klantcontactcentrum
LTO	Land- en tuinbouworganisatie
MFA	Multi functionele accommodatie
MJOP	Meerjaren onderhoudsplanning
MKB	Midden- en kleinbedrijf
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
OOV	Openbare orde en veiligheid
OZB	Onroerende Zaak Belasting
P&C	Planning & Control
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
SROI	Social Return on Investment
VAR	Vrije Algemene Reserve
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
VD	Veilig Thuis Drenthe
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WAR	Weerstandsdeel Algemene Reserve
WSW	Wet sociale werkvoorziening
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapsbelasting

ZZP	Zelfstandige zonder personeel
-----	-------------------------------

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT